

ZEEUWSE FAMILIENAMEN

NEDERLANDSE NAMENKUNDE

DOOR

Dr. P. J. MEERTENS

Herdruk: BOEKDRUKKERIJ RUTGERS – DOESBURG. 1997

**Digitale uitgave:
STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2017**

INHOUD

Bronnen

Inleiding 11

I. Patronymica 22

Namen met een Latijnse uitgang en in het Latijn vertaalde namen 55

II. Geografische namen, huisnamen en namen, ontleend aan uithangborden en gevelstenen 57

Familienamen, ontleend aan plaatsnamen in Zeeland 61

Familienamen, ontleend aan plaatsnamen buiten Zeeland

Familienamen, ontleend aan veldnamen . 76

A. Natuurnamen

1. Hoogten en laagten 78

2. Waterplassen en waterlopen 80

3. Bossen, bomen ent. 83

4. Heidevelden en andere onvruchtbare gronden 84

B. Cultuurnamen

1. Bouw- en weilanden 86

2. Grensscheidingen 91

3. Verkeerswegen 92

4. Woningen 94

Familienamen, ontleend aan huisnamen, uithangborden en gevelstenen 100

III. Beroepsnamen . 106

IV. Namen, ontleend aan lichamelijke en geestelijke eigenschappen 114

V. Zeeuwse familienamen van vreemde herkomst 119

VI. Onverklaarbare familienamen 143

VII Dubbele familienamen 143

VIII. De geografische verspreiding der Zeeuwse familienamen

Register van familienamen 190

Blz. 4

WOORD VOORAF

Zelden of nooit heeft het schrijven van een geschrift mij zozeer geboeid als van deze studie, maar zelden of nooit ook ben ik mij zozeer bewust geweest van de onvolmaaktheid ervan, Dat ik desondanks, al is het dan ook na lange aarzeling, dit boekje toch aan de pers toevertrouw, is in de eerste plaats wel omdat ik dit als de meest doeltreffende mogelijkheid beschouw om een eventuele tweede uitgave meer in oVereenstemming te brengen met mijn verlangens en de eisen, die de lezers aan deze studie mogen stellen. Daarom doe ik een beroep op hen, om voor zover hun dat mogelijk is mijn gegevens aan te vullen en waar nodig te verbeteren. Behalve de in druk verschenen genealogieën van Zeeuwse families zijn er nog heel wat meer ongedrukte, die ongetwijfeld waardevol materiaal zullen bevatten voor de studie der Zeeuwse familienamen, maar die mij op enkele uitzonderingen na onbekend bleven,

Indien men mij van deze geslachtsregisters inzage zou willen verlenen, ofwel er die gegevens uit zou willen mededelen, die voor mijn onderzoek van belang zijn (oudste vormen van de naam, herkomst van de familie, tijdstip wanneer deze in Zeeland is gekomen end, zou een eventuele herdruk daardoor minder onvolledig en betrouwbaarder worden dan deze eerste uitgave kan zijn.

Voor diegenen, die mij dergelijke aanwijzingen zouden willen toezenden, of die mij de een of andere vraag in verband met het hier behandelde onderwerp willen voorleggen, deel ik mede dat mijn adres is: Prinsengracht 1101, Amsterdam-C.

Mej, J. C. Daan, lift. las de drukproeven met mij door en stelde het register der besproken familienamen samen,

Dr. K. Heeroma maakte waardevolle opmerkingen bij de lijst der Zeeuwse voornamen (blz. 36-54).

De heer J, N. Pattist, die als geen ander de historie en het volksleven van het Land van Kadzand kent, gaf mij vooral voor dit deel van Zeeland menige nuttige wenk,

Mijn vader hielp mij bij de ordening van mijn materiaal,

Aan hen allen breng ik ook op deze plaats een woord van hartelijke dank,

Amsterdam, 1 Juni 1944.

BRONNEN

Het materiaal voor deze studie is in hoofdzaak ontleend aan de doop-, trouw- en begraafboeken van Zeeland, die bij de brand van het Rijksarchief van Zeeland en het Stadhuis van Middelburg op de voor deze stad zo noodlottige 17de Mei 1940 in vlammen zijn opgegaan, wat de Middelburgse archivalia betreft geheel, wat de andere betreft voor het grootste gedeelte. Deze ramp heeft ook het onderzoek naar de betekenis en de herkomst der Zeeuwse familienamen in niet geringe mate bemoeilijkt.

Het gemis van deze archivalia wordt voor bepaalde terreinen gedeeltelijk vergoed door enkele in druk verschenen bronnenuitgaven, bovendien voor wat Schouwen en Duiveland en in 't bijzonder Zierikzee betreft door de aantekeningen van wijlen de Zierikzeese archivaris P. D. de Vos, voor wat het Land van Kadzand betreft door die van wijlen de archivaris dr. J. de Hullu, Beider aantekeningen berusten thans in het Rijksarchief van Zeeland,

De belangrijkste bronnen, waaruit verder voor dit onderzoek gegevens zijn verzameld, zijn:

Grondbezittingen der abdij van Echternach op Walcheren. Opnieuw uitgegeven door R. Fruin.

— Bijdragen voor vadert. geschiedenis en oudheidkunde, 3de r., VI (1892), blz. 291-306. P. L. Tack, De lijst van Echternach.

— Archief Zeeuwsch Gen. der Wetensch., 1939, blz. 52-72. (Hierin op blz. 63-65: Afwijkende lezingen van de door Fruin gepubliceerde lijst):

Henri Obreen, Onuitgegeven oorkonden uit de 13e eeuw, betreffende Zeeland.

— Bijdr. en Mededeel. van het Hist. Genootsch., 47 (1926), blz. 170-225; 49 (1928), blz. 237-269; 50 (1929), blz. 193-237.

Cartarum de Stoupedich (Stoppeldijk). (Oorkonde van 1227 over de ambachten van Hulst en Aksel "apud Stoupedich").

— Cartulaire de l'abbaye de Cambron, publié par J.-J. de Smet (Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg, II). (Bruxelles, 1869), p. 413-418.

De rekeningen der grafelijkheid van Zeeland onder het lienegouwsche buis, uitgegeven door H. G. Hamaker. (Werken van het Hist. Genootsch., N. R., nos. 29-30). (Utrecht, 1879-1880). 2 dln.

R. A. Parmentier, Indices op de Brugsche poorterboeken (1418-1794). Brugge, 1938. 2 dln.

H. M. Kesteloo, De stadsrekeningen van Middelburg (1365-1810).

— Archief Zeeuwsch Genootsch. der Wetensch., V (1883), 2de stuk, blz. 171-330; VI (1888), Iste stuk, blz. 43-172; 3de stuk, blz. 257-426; VII (1894), Iste stuk, blz. 1-182; VIII (1902), Iste stuk, blz. 1-40, 3de stuk, blz. 1-98; 4de stuk, blz. 1-82, 83-136; 5de stuk, blz. 1-260.

W. S. Unger, Bronnen tot de geschiedenis van Middelburg in den landsheerlijken tijd (R.G.P., nos. 54, 61, 75). 's-Gravenhage, 1923-1931. 3 dln.

P. D de Vos, De vroedschap van Zierikzee van de tweede helft der 16de eeuw tot 1795. Middelburg, 1931.

Jacobus Ermerins, Eenige Zeeuwsche oudheden. 3de stuk (VI): Middelburg, 1792.. Blz. 37-135: lijst' van burgemeesters en schepenen van Veere (1402-1791);

Verder is een dankbaar gebruik gemaakt van de adresboeken van Middelburg, Vlissingen, Goes en het eiland Tholen, en vooral ook van genealogieën van Zeeuwse families,

Het standaardwerk over de Nederlandse familienamen is, zestig jaar na zijn verschijning, nog altijd het bekende boek van Johan Winkler, *De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en betekenis*, Haarlem, 1885. Sindsdien verschenen nog: G. Uitman, *Hoe komen wij aan onze namen?*

Blz. 8

Amsterdam, 1941, en A. E. H. Swaen, *Nederlandsche geslachtsnamen*, Zutphen, 1942, Bovendien gaf ik bij dezelfde uitgever, bij wien deze studie verschijnt, een beknopte inleiding uit: *De betekenis van de Nederlandse familienamen*. 2de, herziene druk, Naarden, 1943, Op blz. 80-83 van dit boekje. vindt de belangstellende lezer een literatuurlijst, ter verdere oriëntatie in dit onderwerp.

In verband met hfdst. Geografische namen, huisnamen en namen, ontleend aan uithangborden en gevelstenen, verwijs ik naar de voornaamste bronnen voor Nederlandse plaatsnamen, die men in mijn zojuist aangehaalde boekje op blz. 50-51 vindt genoemd, *De Nomina geographica Neerlandica* worden aangehaald als N.O.N.

Huisnamen vindt men o a in de stadsrekeningea en in monografieën over Zeeuwse dorpen en steden. genoemd, *Alleen van Middelburgse huisnamen* bestaat een register, nl: M. Fokker, *Proeve van eene lijst bevattende de vroegere namen der huizen in Middelburg*. Middelburg, 1904,

Voor hfdst, V, Zeeuwse familienamen van vreemde herkomst, heb ik, wat de réfugié's in het Land. van Kadzand betreft, vooral veel te danken aan de. verhandelingen van dr. J. de Hullu (1864-1940), oud-archivaris bij het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage, Deze afstammeling van vele Zeeuws- Vlaamse réfugiéfamilies heeft zich meer dan iemand anders verdienstelijk gemaakt voor de geschiedenis van het Land van Kadzand en zijn bevolking,

Voor mijn doel raadpleegde ik vooral:

Geslachtsregister van de familie De Hullu, 1627-1897. Deventer, 1897.

De overkomst van réfugé's in Westelijk Staats-Vlaanderen gedurende de zeventiende eeuw.

— Ned. archief voor kerkgesch., NS., 8 (1911), blz. 30-61.

De Waalsche kerk van Groede. t.a.p., blz. 233-293.

De Waalsche kerk van Cadzand, 1686-1809. — t.a.p., 9 (1912), blz. 1-58. (Bijlage, blz. 53-58: Lijst der gemeenteleden, van 1718, en lijst van de Walen die na, de overgave van Rijsel uit de kastelrei van Rijsel en andere plaatsen zijn vertrokken en uitgeweken zijn naar Cadzand).

De Waalsche kerk van Aardenburg (1686-1811). — t.a.p., blz. 221-251, 323-354.

De Waalsche kerk van Oostburg. — t.a.p., 10 (1913), blz. 193-230. (Bijlagen, blz. 226-230: Lijst der réfugié'a van Oostburg en omstreken die lid begeren te worden van de Waalse kerk. -Lijst van Fransen die naar Aardenburg gevlucht zijn, 1686).

Ter herinnering aan de naar Westelijk Staats-Vlaanderen uitgeweken Hugenoten. Gedachteniswoord uitgesproken in de Hervormde- kerk te Oostburg op 1 Mei 1913. Breskens, 1913. Ook in het Frans verschenen onder de titelt *A la mémoire des Huguenots émigrés dans la Flandre Hollandaise. Conférence prononcée le 1r mai 1913, dans l'Eglise Réformée d'Oostburg, au service commémoratif de la paix d'Utrecht.*

— Bulletin historique des églises wallonnes, série 3, livraison 3 (1913), p. 12-41.

Registers of the Protestant churches of Lille, 1708-1713, Béthune, 1711-1712, and Mons,

1713-1715.

— Proceedings of the Huguenot Society of London, 16 (1938-1939), p. 98-139.

(Met J. A. Brakman), De hofsteden van Cadzand, Retranchement, Zuidzande, Nieuwvliet, en Oostburg en hun bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1928.

(Met J. A. Brakman), De hofsteden van Groede en Breskens en hun bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1930. De hofsteden van Schoondijke en hun bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1939.

De hofsteden van Waterlandkerkje en hun bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1939.

De hofsteden van Biervliet en hun bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1939.

De bronnen die ik verder gebruikte voor dit boekje, vindt men in voetnoten opgegeven.

P.S.

De Nederlandse achternamen die eindigen op ss os se betekent dat de laatste s= soone van = zoon van

INLEIDING

De titel van dit boekje Vereist een nadere toelichting, omdat hij voor tweeërlei uitlegging vatbaar is. Onder het begrip Zeeuwse familienamen kan men immers zowel die familienamen verstaan, die typisch Zeeuwse kenmerken bezitten, als diegene, welke in Zeeland in gebruik zijn, onverschillig of ze al of niet typisch Zeeuws zijn naar de vorm. Ik heb na enige aarzeling gemeend, het begrip Zeeuws in de laatstbedoelde zin te moeten opvatten, al heb ik daarbij wel steeds de nadruk gelegd op die- namen, die voor Zeeland kenmerkend zijn,

De grootste moeilijkheid, die zich bij dit onderzoek voordeed, is n.l. dat het begrip Zeeuws zowel in het ene als in het andere geval heel betrekkelijk is. Wanneer mag men een familienaam Zeeuws heten? Wanneer hij alleen maar in Zeeland voorkomt? Deze maatstaf aan te leggen is stellig onjuist, want allerlei toevallige omstandigheden kunnen er toe geleid hebben, dat de een of andere naam toevallig in Zeeland bewaard is gebleven, maar elders uitgestorven. Zo'n naam behoeft daarom nog niet Zeeuws te zijn, wat zijn oorsprong betreft.

Moet men dan wellicht afgaan op de uiterlijke kentekenen, op de vorm, en bv. de patronymica op -se Zeeuws noemen? Stellig zijn dit namen, die bij uitstek in Zeeland thuisbehoren, maar vrijwel stuk voor stuk worden ze, dank zij de Zeeuwse emigranten, ook elders gevonden. Bovendien mogen we niet vergeten dat een heel groot deel van de bevolking van Zeeland van elders, vooral van de Zuidnederlandse gewesten, afkomstig is, en bij zijn vestiging op Zeeuwse grond in de meeste gevallen al een naam bezat. Mag men een Vlaamse familie, die langer dan drie eeuwen in Zeeland woont - en zo zijn er vele. — een Zeeuwse familie noemen?

Er zal wel niemand, zijn, die dit zal bestrijden. Hoelang zou dan een familie in Zeeland gevestigd moeten zijn, om Zeeuws te heten? Om al deze redenen heb ik er de voorkeur aan gegeven, de geografische grenzen als normgevend te beschouwen, en niet de tijdsduur, noch ook de vorm, Het leek mij de enige mogelijkheid om willekeur te vermijden.

Niemand zal van mij verwachten, dat ik in dit boekje alle in Zeeland voorkomende familienamen zal bespreken, Uiteraard heb ik een keuze moeten doen. Ik heb zoveel mogelijk de bekende namen behandeld, namen die door bekende Zeeuwse families worden gedragen, of die in Zeeland veel voorkomen. Wat ik behalve deze nog aan namen behandel, is dus vrij willekeurig, en menigeen zal er tevergeefs zijn eigen naam of die van andere Zeeuwen zoeken. Het is niet mijn bedoeling geweest, om ál de in Zeeland voorkomende namen te bespreken. Maar wel wilde ik zoveel mogelijk de namen behandelen van die families, die zich Zeeuws voelen, omdat ze er gedurende enkele generaties woonachtig zijn of waren.

Bij de indeling van de stof heb ik mij in hoofdzaak aangepast aan de indeling van "De betekenis

12

van de Nederlandse familienamen". Naar dit boekje mag ik de belangstellende lezer wel verwijzen voor de algemene beginselen, die bij het ontstaan van de familienamen gelden, en die ik daar heb uiteengezet. Deze zijn voor Zeeland niet anders dan voor het overige Nederlandse taalgebied.

De oudste sporen van erfelijke familienamen vinden we pas tegen het jaar 1000, en wel onder de hogere Italiaanse adel. Het gebruik om leden van eenzelfde geslacht met een gemeenschappelijke naam aan te duiden, is van Italië uit, waarschijnlijk via Zwitserland, in de Germaanse landen overgenomen. In de 12de eeuw krijgt de hogere adel in Duitsland familienamen, in de 13de eeuw ook de lagere adel, in de 14de eeuw volgt de burgerij in

de grote koopsteden dit voorbeeld, in de 15de ook die van de kleinere steden, terwijl pas in de 16de eeuw.

de familienamen tot de plattelandsbevolking doordringen, voorlopig echter nog zonder dat ze daar algemeen worden aangenomen. In Vlaanderen en Brabant heeft de burgerij in de 14de en 15de eeuw vrij algemeen erfelijke familienamen, maar de destijds economisch zoveel minder belangrijke Noordelijke Nederlanden zijn daar in die tijd nog niet aan toe. Zeeland is ook in dit opzicht, als in zovele andere, een overgangsgebied, althans wat de bevolking der steden (vooral Middelburg en Zierikzee) betreft. Tot op de Franse tijd vond men onder de boeren, ook in Zeeland, er heel wat die nog geen familienaam hadden of zo ze er al een hadden, die niet gebruikten, en zich dus eenvoudigweg naar hun vader noemden,

13

b.v. Pieter Jansen of Hendrik Klaassen.

Het is dan ook niet te verwonderen dat juist op het platteland het aantal patronymica zo groot is, Men weet dat een keizerlijk decreet van 18 Augustus 1811 het aannemen van - een geslachtsnaam verplicht heeft gesteld, en dat een koninklijk besluit van 8 November 1825 nog eens aan die verplichting heeft moeten herinneren, omdat er nog altijd mensen gevonden werden, die klaarblijkelijk geen prijs stelden op een familienaam. Zo heeft dan sinds ruim een eeuw iedere Nederlander er een, wat evenwel niet wil zeggen dat ook iedereen bij die naam wordt genoemd. Vooral op het platteland komt het maar al te dikwijls voor, dat alleen de betrokken persoon zelf en de alwetende burgerlijke stand er mee bekend zijn, hoe deze of gene nu eigenlijk heet,

Nog jonger dan de naamgeving zelf is de onveranderlijkheid van de familienaam. In vroeger eeuwen tekenden predikant of koster de naam dikwijls op het gehoor af in hun register aan, Aldus konden van eenzelfde familienaam verscheidene spellingvarianten ontstaan. De koster die de naam van der Eest moest inschrijven, maakte er van der Reest van, omdat hij het woord "eest" niet meer kende of het verband met de naam hem op dat ogenblik ontging. En als hij, als rechtgeaard Zeeuw, wat moeite had met de h, die voor ons Zeeuwen nu eenmaal een Moeilijke klank is, gaf hij er de hypercorrecte spelling van der Heest aan De naam bleef tenslotte, foutief, van der Reest (vgl. blz. 110).

Andere voorbeelden van spelling- en ook wel uit- spraakvarianten van eenzelfde naam zijn; de Cloedt, de Cloet, de Clottf, de Kloet; de Cock, de Cok, de Cocq, de Kok; Errebout, Herrebout, Arrebout; Mertens, Maertens, Meertens (de drie vormen waarin mijn eigen familie achtereenvolgens voorkomt); Labrujère, Labruyère, Labruijère, la Brujeere; Lamain, Lamein, Lameijn; Leinse, Leijnse, Leynse; Ludikhuize, Ludikhuijze, Ludikhuijse, Ludikhuijzen, Ludikhuijsen,

In de oorkonden uit de 13de eeuw van de Vlaamse Cisterciënserabdijen van Duinen en Ter Doest, die op de bezittingen van deze kloosters in Zeeland (vooral Zuidbeveland en Zeeuws-Vlaanderen) betrekking hebben, vinden we al verscheidene namen, die men als familienamen zou kunnen opvatten, maar die het nog niet behoeven te zijn, Een groot contingent van de personen, die in deze stukken genoemd zijn, worden evenwel alleen bij hun voornaam aangeduid, dikwijls ook met toevoeging van de naam van de vader, Erfelijke familienamen vinden we vooral bij de edelen, die zich naar hun bezittingen noemden.

Maar toch vinden we ook onder de niet-adellijke Zeeuwen er in deze tijd al verscheidene, die een tweede naam dragen, als Harmar Vagga, Hardmar Buuc, Betto Here, Godebracht Bus, Tankard Licking, Boidin Mulard, Willekin Kibel, Everrard Kinne, Odinus Splinter,

Theodericus Hellebreker, Hugo Chater, Walterus Belard. Waren dit erfelijke namen, die van vader op zoon overgingen, of individuele namen die de drager met zich in het graf nam? Wanneer we in een oorkonde van 1256 een Walterus Belardus Mins Walteri Belardi (d.i. zoon van Walterus Belardus) vinden, mogen we daaruit opmaken dat Belard destijds
15

al als familienaam in gebruik was. Zo vinden we in een oorkonde van 1261 een Everdeus Wedeghe, wiens zoon Willemmus Widoghe heet. Ook de naam Widoghe (Wedeghe) blijkt hier dus al een familienaam te zijn geworden, al is hij klaarblijkelijk maar door één van de zoons van Everdeus aangenomen; de andere zoon heet n.l. Petrus' Valka, Hebben we dergelijke aanwijzingen niet, dan missen we het recht om van familienamen te spreken.

In vele gevallen zal de toevoeging dictus (d.i. gezegd, genoemd) een aanwijzing zijn, dat we met een familienaam te doen hebben. Misschien is dit dus het geval met de in een oorkonde van 1269 genoemde Daniel dictus Vroet, Amulphus dictus Rieland en Willelmus dictus Berton. Dit dictus kan evenwel ook betekenen, dat de man officieel niet zo heet, maar nu eenmaal algemeen zo genoemd wordt.

Ook in de rekeningen der Grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwse huis, dus uit de eerste helft van de 14de eeuw, vinden we maar enkele namen, die de indruk wekken, familienamen te zijn, behalve dan onder de adel. Wanneer we op Zuid beveland een neurie van den Hille en een Jan van den Hille vinden, zou het niet onmogelijk zijn dat van den Hille hier al de collectieve naam is van de bewoners van een hofstede, waarop een vliedberg lag, en aldus op weg was om een familienaam te worden.

De oudste stadsrekeningen van Middelburg, die met 1365 beginnen, tonen ons dat het aantal familienamen in de tweede helft van de 14de eeuw althans onder de Middelburgse burgerij toeneemt, al doet de grote meerderheid der bevolking het in deze tijd nog altijd zonder geslachtsnaam. Vooral ambachtslieden worden bij hun voornaam aangeduid, b.v. Coppijn srnit, Brammekijn en Lanunekijn, pipers mitter scalmeijen, Hannekijn ende Pouwels, der stede trompers, Gheyle, die nuweistrien (wafelbakster), Claes den craygiere (omroeper),-enz. De meest gebruikelijke wijze van naamgeving is de toevoeging van de naam van de vader, in de tweede naamval, achter die aan de betrokken persoon, b.v. Christoffel Jacobsz, Hannekijn Jansz, Kwam iemand van een andere plaats, dan werd hij naar zijn plaats van herkomst genoemd, b.v. Lammekijn van Westzubburch, Pieter van Halle, Gheerkijn van Leyden, Heynkijn van Breda. Dit alles geldt ook voor Zierikzee, de tweede stad van Zeeland en de enige, waarvoor we verder uit deze tijd enigszins uitgebreide gegevens bezitten.

Wanneer in de 15de-en de 16de eeuw ook onder de Zeeuwse burgerij familienamen meer en meer gebruikelijk worden, blijkt het dat in de erfelijkheid van deze namen voorlopig nog weinig regelmaat valt te bespeuren.

In mijn boekje "De betekenis van de Nederlandse familienamen" (2de druk, blz. 10) heb ik daarvan enkele voorbeelden gegeven, die ik hier herhaal. De Zierikzeeënaar Simonsz, ambachtsheer van Stavenisse en Cromstrijen (1498-1557), zoon van Simon Maarten Simonsz, heeft tien kinderen, die allen Cromstrien heten, behalve een der zoons, die zich Cornelis Stavenisse (1529-1575) noemt en onder deze naam de stamvader wordt van een aanzienlijk Zeeuws regentengeslacht, Een ander invloedrijk inwoner van Zierikzee, Jan Anthonisse

16

17

(1520-1588), lakenkoper, had negen kinderen, waaronder twee zoons, die ieder de stamvader werden van een invloedrijke Zeeuwse familie. Zijn zoon Jan Anthonisse de Jonge (1546-1617), aanvankelijk Jonge Jan Anthonisse genoemd, was de eerste drager van de familienaam de Jonge en grondvestte het geslacht, waaruit vele staatslieden zijn voortgekomen. Een jongere broer Mr. Hubrecht Jan Anthonisse (1565-1618) komt sinds het einde der eeuw voor als Hubrecht Janszoon geseit Steengracht en wordt de stamvader van het eveneens bekende regentengeslacht Steengracht.

Terwijl de wet tegenwoordig voorschrijft dat een kind van rechtswege de naam van zijn wettige vader krijgt, was dit vroeger niet het geval. Vooral wanneer de familie van de moeder voornamer was dan die van de vader, of in tegenstelling tot de familie van de vader al een familienaam bezat, gebeurde het meermalen dat kinderen de naam van de moeder aannamen. Zo noemde de oudste zoon uit het huwelijk van een andere Zierikzeeënaar, Cornelis Willems de Keijser (1550-1623) en Neeltje Cornelis Huigense Mulock zich Willem de Keijser, een jongere zoon daarentegen Cornelis Mulock. Beiden werden de stamvader van regentenfamilies, die oorspronkelijk ook eenzelfde wapen voerden, totdat in de 18de eeuw de Mulocks een ander wapen aannamen.

Uit het huwelijk van weer een ander Zierikzees patriciër, Joris Pieterse (geb. ± 1555) met Maria van Rijswijk noemden alle elf kinderen zich naar de moeder, klaarblijkelijk omdat de vader nog geen familienaam had.

18

Ook kwam het wel voor dat kinderen zich naar de grootmoeder noemden, Uit het in 1647 te Zierikzee gesloten huwelijk van Cornelis 't Gasthuys (zoon van Adriaan Jacobse 't Gasthuys en Jacomina Boeye) met Maria de Grootte noemden de oudste twee kinderen zich 't Gasthuys, maar de jongste drie naar hun grootmoeder Boeye, onder welke naam trouwens ook een van de oudste dochters bij haar huwelijk optrad. Ook hier heeft het aanzien van de familie Boeye stellig een rol gespeeld bij de naamgeving.

Onder de familienamen vindt men gewone en zeldzame. Dit geldt voor ons taalgebied in zijn geheel, maar ook voor kleinere gebieden, zelfs voor elke plaats afzonderlijk. De naam de Vries, die in Amsterdam ongeveer 7.000 maal voorkomt, vindt men in het adresboek van het eiland Tholen onder de bewoners van Stavenisse maar één keer. Daarentegen komt de naam Potappel, die men in het Amsterdamse adresboek tevergeefs zal zoeken, in de adreslijst van Stavenisse 24 maal voor. Vooral in een kleine plaats kan een zo grote frequentie van eenzelfde familienaam tot verwarring aanleiding geven.

In bepaalde families te Westkapelle, b.v. de families Gabriëlse, Minderhout en Roelse, komen dezelfde voornamen zo dikwijls voor, dat men zijn toevlucht moet nemen tot bijnamen om de ingezetenen behoorlijk uit elkaar te houden. Dergelijke bijnamen, "biesmakke" zoals men in een groot deel van Zeeland zegt, hebben natuurlijk niets vernederends of minachtends in zich. Naar het ontstaan ervan kan men in vele gevallen slechts gissen. Een vleinaam uit de kindertijd, een

19

incidenteel voorval, een kenmerkende lichamelijke of geestelijke eigenschap kunnen de aanleiding zijn tot een bijnaam, die de drager, levenslang, behoudt, die zelfs kan overgaan op zijn nageslacht en generaties lang stand kan houden. Een voorbeeld van zo'n biesmak is Oog-waeter, gegeven aan iemand die toen zijn koe moest kalven, bijzonder sterk, geloof bleek te hechten aan de goede werking van de vloed op de voorspoedige geboorte van het kalf. 1)

Andere bijnamen zijn b.v. de Neus, de Puut, Open-Neer (voor een kreupele). In een van de Zeeuwse steden heten sinds meer dan honderd jaar alle opeenvolgende eigenaars van een winkel Ko Mop, naar de bijnaam van de stichter van deze zaak, een oom van de grootvader van de tegenwoordige eigenaar.

Men beweert in Zeeland wel dat tot voor kort in sommige dorpsregisters de "biesmakke" ter verduidelijking aan de officiële familienamen werden toegevoegd. Ik ben daarvan echter nooit een voorbeeld tegengekomen.

Verder bestaat ook in Zeeland, als elders, de gewoonte dat gelijknamige personen zich van elkaar onderscheiden door achter hun naam Sr. (senior, de oudere) of Jr. (junior, de jongere) toe te voegen, of de eerste letter(s) van de voornaam (of voornamen) van hun vader. In mijn eigen familie droegen omstreeks 1890 vier leden, die alle in Middelburg woonden, de naam Karel Meertens. Om zich van elkaar te onderscheiden voegden ze achter hun naam respectievelijk Sr., Jr., Pzn. en Rzn.

In vroeger eeuwen schreef men ter onderscheiding van gelijknamige vaders en zonen voluit de oude en de jonge achter hun naam. De families de Oude en de Jonge danken daaraan hun naam (vgl. blz. 116).

In het Land van Kadzand bestaat vooral onder de Protestanten het uit Vlaanderen overgenomen gebruik om de familienaam van de vrouw achter die van de man te plaatsen, eveneens ter onderscheiding van gelijknamige families. Men vindt daar dus gecombineerde namen als Luteijn-Bouwens, LuteijnLeenhouts, Luteijn-van der Meulen (alle drie in Zuidzande). Uiteraard zijn deze dubbele namen niet erfelijk,

1) (Het voorbeeld is ontleend aan het materiaal van de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek.)

1. PATRONYMICA.

De oudste vorm van onze familienamen zijn, ook in Zeeland, de patronymica, d.w.z, diegene, die zijn afgeleid van mansvoornamen. Tot goed begrip van deze groep dient dus een korte beschouwing over de Zeeuwse voornamen vooraf te gaan.

Tot de oudstbekende Zeeuwse persoonsnamen behoren die, welke we vinden in een fragment van een lijst van grondbezittingen die de abdij van Echternach nabij Trier, een stichting van Sint Willebrord, op Walcheren bezat, Op deze lijst, die uit het laatst van de 11de of het begin van de 12de eeuw dateert, vinden we tal van namen van Walcherse grondbezitters, in het algemeen dus wel boeren, voor het overgrote deel uit de omgeving van Middelburg (Westen Noordmunster), waar de abdij klaarblijkelijk haar meeste Zeeuwse bezittingen had. De meest voorkomende naam is Hugo; verder vindt men ook herhaaldelijk de namen Wilhelmus en. Poppo. De opsteller van deze lijst, waarschijnlijk een monnik, zal de namen wel zoveel mogelijk van een Latijnse uitgang voorzien hebben, en zo zal men i.p.v. Wilhelmus wel Willem moeten lezen, van Arnoldus en Arnoltus Arnolt of Arnoud, van Alartus Allard, van Everardus Everard, van Lambertus Lambert, van Martinus Maarten, van Nicolaus Klaas, enz. Opvallende namen zijn o.a. Abbe en Abbo, Betto, Biggo (vgl. Biggekerke), But (vgl. Buttinge), Deinart, Didolf, Dudin, Ellinc, Everdel, Gerolph, Hacker, Harnot, Heb, Hisegodo, Irimbolt, Igselaf, Lidmer, Olfrid, Otger, Redelaf en Reilaf, Reinzo, Tancart, Tibrand, Tidolf, Tirdebold, Walin, Walter, Wanin, Werenbold, Witto, Wivin en Wizo. Voor zover deze namen een Latijnse uitgang hadden, liet ik die weg.

In een verzameling van 80 Zeeuwse oorkonden uit de 13de eeuw (1203-1265), afkomstig van de Cisterciënser-abdijen van Vlaanderen, Duinen bij Veurne en haar dochterklooster Ter Doest bij Lissewege, vinden we in hoofdzaak namen uit Zuidbeveland en Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Een aantal daarvan zijn geheel of nagenoeg identiek met die van de lijst van Echternach, t.w. Alart, Abbe, Betto, Bo(i)din, Biggo, Dudin, Everdei, Everard, Egidius, Gerard, Godebert of Godebracht, Hugo, Harnot, Johannes, Lambert, Poppo of Poppe, Tankard, Willem, Wille- kin (verkleiningsvorm van Willem), Wolfard, Walter en Witto. Daarnaast vinden we als nieuwe namen o.a.: Baldewin, Bast, Bernard, Bertild, Bertoen, Boilin, Dankard, Flore, Gelmar, Gillise, Gobbe, Har(d)mar, Hein; Heinoch, Henrijc, Idsebord, Idselof, Janne, Kempo, Lauwart, Lodewic, Moes, Nicker,. Odin, Oger, Pieter, Radolf, Reinboud, Reiner, Robbe, RoVeere, Silof, Suvad, Thibboud, Volpold, Willeman en Zoeteman.

Een aantal namen uit Stoppeldijk en omgeving (de ambachten van Hulst en Aksel) vinden we in een oorkonde uit het jaar 1227.

De namen uit dat charter, die geheel of nagenoeg gelijkkluidend zijn met die, welke we in de lijst van Echternach vinden, zijn

23

hoofdzakelijk heiligennamen: Hugo, Henricus, Johannes, Jordanus, Martinus, Wilhelmus, al kunnen dit evengoed Germaanse namen zijn met een Latijnse uitgang. Verder vinden we ook hier nog de oude namen Dudin, Didolf en Everdei, die we eveneens in de lijst van Echternach vonden. Nieuwe namen zijn: Arendo, Bolo, Boto, Chnippin, Churbart, Dan, Deilin, Dolf, Elewout, Everbout, Fromold, Gommar, Gosso, Hamelant, Hannin, Heins, Hellic, Hugeman, Idesboud, Iswin, Ja, Ketin en Cottin, La, Lidelin en Lidilt, Maddin, Mannekin, Maxart, ,Meinard, Olard, Osebaud, Siboud, Siger, Tellin, Vorlif, Vormar, Warrekin, Werkeman, Willard en Willindreg.

De bovenstaande namen zijn uitsluitend mansnamen. Als vrouwennamen vinden we: in de lijst van Echternach: Agatha, Geile, Gerberga en Imma; in de oorkonden van Duinen

en Ter Doest: Adelise, Avesolia, Badeloga, Beatrix, Elizabeth, Hyrnma, Catarina, Clarissia, Margaretha, Maria en Marzoeta; in de oorkonde van Stoppeldijk: Agatha, Duna, Gertrudis en Jute,

Wat ons bij de Zeeuwse namen uit de 12de en 13de eeuw opvalt, is het conservatieve karakter dat ze vertonen, wanneer men ze met namen uit andere streken in Holland en Vlaanderen vergelijkt, Namen. die elders in deze tijd al uitgestorven zijn, vinden we hier nog volop, b.v, Arendo, Boto, Churbart, Chnippin Dan, Didolf, Deilin, Fromold, Godebracht, Har(d)mar, Heinoch, Iclesbout en Idsebord, Isot, Cottin, Lidelin, Lidilt, Maddin, Maxart, Swin, Scoiman, Tellin, Vorlif, Vormar, V/arrekin enz.

Opvallend groot is het aantal namen op -ard: Alard, Bernard, Bollard, Dancart, Deinart, Everard, Gerard, Lauwert, Ricart, Suvard, Tankard, Wolfard enz., en dat op -old en -oud: Arnold, Elewout" Elbrold, Eubold, Everbout, Fromold, Idesbout, Osebaud, Siboud, Tirdebold, Virdebold en Werenbold, De talrijke namen op -in(us) uitgaande zullen in verreweg de meeste -gevallen wel een verkleiningsvorm aanduiden, b.v. .Abbin (van Abbe), Boidin en Bodinus (van Bodo), Dodin en Dudinus (van Dodo), Odinus (van Odo)P, Tellin (van Telle), enz.

Een typische en heel oude Zeeuwse naam is Ever- dei 1), Al in 1085 vinden we een zoon van de schout van Aksel, die zo heet, in 1169 treden drie Everdei's als getuigen op in Zaamslag, en in de 13de eeuw behoort deze naam, die aanvankelijk alleen of vooral tot Zeeuws-Vlaanderen en omgeving beperkt schijnt te zijn, tot de in Zeeland meest voorkomende namen, Nog in 1490 vinden we in Middelburg een Jan Laurens Everdeysz als burgemeester, maar in de 17de eeuw schijnt de naam uitgestorven te zijn. Nog in de eerste helft van die eeuw woonde een familie Everdeys in Middelburg, maar deze was van Eeklo°, (dus weer uit het mondingsgebied van de Wester- schelde!) afkomstig 2). Misschien houdt de familienaam Dey, in Hulst en omstreken en ook in IJzendijke nog bekend, met deze oude Zeeuwse naam verband 3)

1. Vgl. J. Mansion in N.G.N., 6 (1928), blz. 89; B. 1-1. Spijker- • boer t.a.p., 7 (1930), blz. 135, 148.

2) Vgl. Journal tenu par Isaac Beeckman de 1604 à 1634, (La Haye, 1942), p. 248, noot 4.

3) De in Holland wonende familie Deij is uit Duitsland afkomstig.

25

Andere specifiek Zeeuwse mansvoornamen zijn: Betto (en Bette), Dodin, Boidin en Poppe. Betto verklaart de Schouwse familienaam Bette. Boidin gaf zijn naam aan Boudewijnskerke, dat in de volksmond Buienskerke heet, In zijn Middeleeuwse spelling komt Boidin in Westelijk Zeeuws-Vlaanderen nog altijd als familienaam voor, Poppts ontmoeten we in de lijst van Echternach niet minder dan vijf keer.

Een aantal Walcherse plaats- en veldnamen (Poppendamme, Poppenkerke, Poppenkinderendorp, Poppenroede-ambacht) en de op dit eiland veel verbreide naam Poppe bewaren de herinnering aan deze oude Germaanse mansnaam

In de 14de eeuw was de mansnaam Pape in Zeeland zeer verbreid, waar deze in de vormen Pa(a)pe en Paap nog altijd voortleeft als naam van menige boerenfamilie, In dezelfde tijd vinden we er de naam Kat, die bewaard is gebleven in de familienaam Kat en de Kat, bovendien in de plaatsnamen Kattendijke en Kadzand en misschien ook in Kats, Toen men in Kat geen voornaam meer herkende, kon door de associatie met de diernaam gemakkelijk de vorm de Kat ontstaan 2). De laatstgenoemde naam, en trouwens

ook die zonder het lidwoord, kunnen natuurlijk ook van een huisnaam afkomstig zijn.

1) Het kasteel Popkensburg daarentegen is, zoals Mr. A. Meerkamp van Embden waarschijnlijk heeft gemaakt, genoemd naar het uit Oostfriesland afkomstige geslacht Popken, waarvan een der leden in de 13de eeuw op Walcheren een burg bouwde, die hij naar zijn vader of grootvader Popkensburg noemde. — Vgl. A. Meerkamp van Embden, De oudste geschiedenis van Popkensburg en Sint-Laurens (Archief Zeeuwsch Cenootsch. der Wetensch., 1936, blz. 30-49).

9 Vlg. blz. 45, noot 1.

Andere namen uit 14de-eeuwse bronnen zijn o.a.: Bot, Muloc, Wisse, Oem (= Oom), Slabbert, Storm, Base, Lauwe, Costin en Costijn, Heyne, Bone, Colin, Weute, Kempe, Raas, Human en Loy. Daarvan zijn de eerste drie in deze zin typisch Zeeuws, dat ze hier meer dan elders in zwang waren. In dé 15de en 16de eeuw treffen we meer en meer de nog altijd gebruikelijke mansvoornamen aan, als Jan, Pieter, Hendrik, Willem, Wouter enz., terwijl het aantal namen, die in later tijd in onbruik zouden geraken, steeds meer afneemt. Dit geldt althans voor Walcheren, dat meer dan de andere eilanden contact had met vreemdelingen en dientengevolge de invloed onderging van de grote Westeuropese cultuurstromingen. Op Schouwen, dat altijd zijn isolement wist te bewaren, vinden we daarentegen de gehele 16de eeuw door nog tal van voornamen, die ons sinds lang vreemd in de oren klinken, als Ocker, Rutsaert, Gele en Oole, Oort, Witte, Renger, Rochus, Dankart, Domis, en vrouwennamen als Dane, Soete, Liele en Neesken. Typisch Schouws zijn de mansnamen op -man, als Betsman, Dingeman, Iman, Soeteman, Willeman, met als tegenhanger vrouwennamen op -wif, als Claaswif (=Klazina), Commerwif Kommerina), Heilwif (= Heiltje), Jobwif (= Jobje), Ockerwif, Pieterwif (= Pietertje, Piernella), Synrewif (= Simone). Het simplex Wijfje komt nog omstreeks 1700 te Zierikzee als voornaam voor. Zo aanstonds zullen we zien hoe uit een aantal van deze mansvoornamen Schouwse familienamen zijn ontstaan,

Na de Middeleeuwen wordt het verschil tussen de voornamen in Zeeland en elders in de Nederlanden

26

27

steeds geringer, Toch zijn er tot in onze tijd enkele voornamen gebleven, die in Zeeland meer dan daarbuiten gebruikelijk, zijn. Daarvan zijn de mansnamen Blaas, Buis, Dommis, Houterman, Lein en Willeboord vooral op Walcheren verbreid, Foort, Giljam, Gommert, Omer, Quinten en Zeger vooral op Zuidbeveland, Dingeman, Guiljam en Melis vooral op Schouwen en Duiveland, Bartel, Cent, Danker, Dingenis (Dingenes, Dingenus), Engel, Iman, Lieven, Mels, Stoffel en Wisse komen op alle eilanden (met uitzondering van Tholen en Sint Filipsland) voor, al schijnt het me toe dat ze vooral op Walcheren gevonden worden, Typische vrouwennamen zijn op de eilanden Blasina, Centina, Sentina en Santina, Dana, Eleonora, Jacomina, Leintje, Zeuntje en Zoetje; op Zuidbeveland bovendien Forra en Isa,

Vooraf onder de refugié-families in het Land van Kadzand en op Walcheren, in minder mate ook op Tholen, vindt men vele Bijbelse, in het bijzonder Oudtestamentische namen; de Hugenoten schijnen daarvoor een uitgesproken voorkeur te hebben gehad. Dergelijke namen zijn: Abel, Abraham en Abram, Adam, Andreas, Annanias (zeldzaam), Benjamin, Daniël, David, Elia, Eliza, Esdra (de laatste drie zeldzaam), Gideon, Izaak, Jacob, Job, Jojakin (zeldzaam), J ozias, Jozua, Laban, Nathanael (zeldzaam), Nehemia, Noach,

Paulus, Salomo(n), Tablas; verder de vrouwennamen Abigaël, Debora, Dina, Eva, Lea, Naomi (zeldzaam), Rachel, Sara, Suzanna, en bovendien Abeldina, Abrahamine, Abramina, Jobje en Job(b)ina, De beide laatstgenoemde namen komen vooral op Zuidbeveland voor, de eerste onder de Protestanten, de tweede onder de Rooms-Katholieken,

28

In het Land van Hulst, of liever gezegd in Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen met uitzondering van de Protestantse gemeenten Terneuzen, Aksel, Hoek en Zaamslag, vinden we veel namen van Rooms-Katholieke heiligen, als Amandus, Cyranus, Cyrillus, Desiderius, Egidius, Guido, Hilarius, Hypolytus, Judocus, Julianus, Macharius; Alma, Barbara, Caesarina, Celina, Clementina, Coleta, Dorothea, Elina, Flavia, Greselda, Hortensia, Ilonca, Irena, Irma, Leontina, Marcella, Nathalia, Palmyra, Pharaïlda, Pharilda, Philomena, Prudentia, Romania, Sidonia, Vooral de mannennamen worden dikwijls verfranst: Achille, Arsèn, Camiel, Cyriel, Désiré, Emile, Eugène, Ghislain, Hilair, Honoré, Omer, Prosper, Prudent, Raymond, Remi, René, Robert, Silvester, Theophiel, Urbain; in minder mate de vrouwennamen: Arsène, Eugénie, Eulalie, Euphrasie, Ivonne, Octavie, Sidonie. Met de beste wil van de wereld kunnen we deze klankrijke stortvloed van Romaanse namen niet als een aanwinst van de Zeeuwse namenschat zien, en honderd maal liever dan al deze Hypolytussen en Pharaïlda's zijn ons de Foorts en de Zoetje's, de Bartels en de Jacomina's, de Lievens en de Leintje's. Wanneer zullen we eindelijk eens gaan inzien, dat we onze nationale gezindheid ook tot uiting kunnen laten komen in de namen, die we onze kinderen in het leven meegeven? Maar al te dikwijls zien we dat ouders voor hun kind een willekeurige "mooie" naam bedenken, aan een Amerikaanse film of een Skandinavische roman ontleend, terwijl ze in hun eigen fa-

29

milie de karakteristiekste Nederlandse namen voor het grijpen hebben.

Aan het eind van dit hoofdstuk vindt men een lijst van mansnamen, die als grondslag hebben gediend voor familienamen, die in Zeeland voorkomen of vroeger voorkwamen.

In de oudste rekeningen van de Grafelijkheid van Zeeland (1318/1319) vinden we al vele personen aangeduid met hun eigen voornaam en die van hun vader erbij gevoegd, als Mosket Clais sone, Gherolf Justaes sone, Andries Hughen sone van Bigghenkerc, Willem sheren Willems sone van Koudekerc enz. Van erfelijke familienamen is in deze tijd echter nog geen sprake, en zou ook in de volgende eeuw nog nauwelijks sprake zijn. Van de 48 burgemeesters, die Middelburg in de jaren 1365-1449 heeft gehad, worden er 27, dus meer dan de helft, met een patronymicum aangeduid, b.v. Baselis Willem Blankaerdsz, Jan Martijnsz, Woyte Pietersz, Wouter Jansz enz. Van de 12 stadsklerken, die in de stadsrekeningen van dezelfde jaren genoemd worden, dragen er niet minder dan 9 een patronymicum. Het ligt dan ook wel voor de hand om een kind naar zijn vader te noemen, en in een beperkte gemeenschap, een familiekring of een dorpsgemeenschap, is dit nog altijd een heél gebruikelijke manier om iemand aan te duiden,

Uit de bovenaangehaalde voorbeelden blijkt, dat de graad van bloedverwantschap voluit kon worden aangeduid (Mosket Clais sone enz.), maar dat de naam van de vader ook in de tweede naamval achter die van de zoon kon worden geplaatst (Jan Martijnsz enz.). Een derde mogelijkheid is, dat de naam van de vader in onverbogen vorm achter die van het kind werd geplaatst, b.v. Hendrik Braem.

De oudste en meest volledige vorm van de patronymica is maar in enkele Nederlandse familienamen bewaard gebleven, b.v. in Huyssoon, Huisson, Klijnsoon, Tamson. en

Neeteson, die alle ook in Zeeland voorkomen. De Zierikzeese regentenfamilie Pieteron, afstammend van Pieter Hermansz, die in 1572 poorter van Zierikzee werd, is in 1880 uitgestorven. In Oost-Zeeuws-Vlaanderen vindt of vond men tot voor kort de namen Mabezoone, Nezesoone en Bartelson; de laatste komt ook in West-Zeeuws-Vlaanderen voor. De Zierikzeese Wilsons zijn van Schotse afkomst 1).

Jan Horiszone was in de eerste helft van de 17de eeuw secretaris van Westkapelle, maar het is niet zeker dat zijn toenaam een familienaam is.

Het aantal familienamen, waarbij de naam van de stamvader in de tweede naamval is geplaatst, is zeer groot. In Zeeland behoren daartoe o.a. de namen Bontens (van Bouten, wisselvorm van Balten), Grims, Lauws, Maljers (van Mailjaert), Meertens, Warners, Willems. Vooral in Vlaanderen en in Zeeland komen van dubbele namen afgeleide familienamen voor, als Koppejans (van (Ja)cop Jans), Coppoolse (van Cop Pools) en Koppenol (van Cop Nollen).

Een kleine, afzonderlijke groep vormen de patronymica op -en, als Aartsen en Haartsen (van Aart, Arend), Bazen, Evertsen, Fiegen, Hansen, Korsten, Kosten en Tulleken, ik houd enkele van deze voor

1) Vgl. hierna blz. 139.

30

WestVlaamse vormen in de onverbogen vorm, andere voor genitiefvormen (Aartsen, Bazen, Evertsen, Hansen), maar niet alle zijn even doorzichtig.

Een specifiek Zeeuwse eigenaardigheid is, dat de patronymicale uitgang -s bij voorkeur tot -se wordt verlengd. Het spraakgebruk der boeren verlengt op deze wijze ook de namen, die op een -s eindigen, en spreekt dus van Boutense, Maljerse, Meertense (eigenlijk Mertense) enz." ik tekende de volgende Zeeuwse familienamen op -se, van een voornaam al geleid; op: Aalbreg(t)se, Aarnoudse, Aarnatitse, Aarnaudse, Abrahamse Adamse, Adriaanse, Alewijnse, And(e)riesse, Antheunisse, Anthonisse, Aren(d)se, Arnoldusse; Baafse, Barendse, Barentse, Bartelse, Bastiaanse, Blaasse, Boudewijns^o, Bouterse (7), Bouwense, Broerse, Buijsse, Buysse; Carelse, Cense, Christiaanse, Constandse, Constantse, Coppoolse, Cornelisse, Cruyce; Daniëlse, Davidse, Derkse, Diermanse, Dingemanse, Dirks; Doense, Domtnisse; Engelse, Ever(t)se; Faasset Ferdinandusse, Fierse, Flipse, Floresse, Florisse, Florusse, Fon(d)se, Franse, Frederikse; Gaanderse, Gabriëlse, Geense, Geer(t)se, Geleinse, Geleijnse, Geleynse, Gideonse, Giljamse, Gillisse, Goense, Gover(t)se; Ranse, Hendrikse, Hollebrandse, Hoos; Hubregtse, Huibregtse, Huibrechtse, Huijbrechtse, Huybregtse, Huijbregtse, Huijsse; Imanse, Ingelse; Jacobse, Jacobusse, Jakobse, Jakobusse, Jan(s)e, Jasperse, Jeremiasse, Jobse, Jonasse, Joosse, Jorisse, Josiasse, Joziassse; Karels, Kasse, Klaasse, Koppejanse, Kostense, Kruisse, Kruijsse, Kruysse, Krijnse; Leender(t)se, Leinse, Leijnse, Leynse, Lievense, Lokerse (?), Looise, Lopse, Louisse, Lou-

32

rense, Louse, Louwerse, Lowisse, Lucasse, Lukasse; Maartense, Machielse, Marinisse, Markusse, Matthijsse, Meertse, Meeuse, Meeuwse, Melse; Nelisse, Nijssse; Ockerse, Okkerse, Oolessse, Oortse; Paulusse, Philipse, Pieterse, Pousse; Quirinisse; Reinierse, Renierse, Reijnierse, Reynierse, Rernijnse, Robberse, Roelse, Rogierse, Roose, Rijkses Sanders; Schaafse, Simonse, Stevense; Theunisse, T(h)ijssse; Vosse; Willeb(r)oordse, Willemse, Wisse, Wouterse; Ymanse; Zachariasse, Voor volledigheid van deze lijst sta ik niet in,

Een aantal van deze familienamen komen vooral of zelfs uitsluitend op Walcheren voor

of zijn van dat eiland afkomstig (b.v. Cense, Coppoolse, Ingelse, Kasse, Koppejanse, Reinierse enz.); andere zijn vooral op andere eilanden gebruikelijk (b.v. Geense op Zuidbeveland, Faasse op Tholen).

De namen Gabriëlse, Huibregtse en Roelse komen in 't bijzonder in Westkapelle voor, en zelfs in die mate dat de dragers van deze namen in negen van de tien gevallen uit dit dijkwerkersdorp afkomstig zullen blijken te zijn,

Voor Schouwen (en Duiveland) en in minder mate voor Tholen zijn de tweelettergrepige namen op -e, grotendeels wel patronymica, kenmerkend, als Dane, Kempe, Mogge enz. Blijkens vormen als Cornelis Dirick Kempesse (Brouwershaven, 1551), Jacob Danesse (ibidem, 1554), Cornelis Pier Moggentse (ibidem, 1567), Pieter Waddense (ibidem, 1567), Bolle Cornelis Bollese (Burg, 1631) is althans een deel van deze namen uit - (e)(n)se-vormen verkort, zodat ze eveneens behoren tot die groep van familienamen, waarbij de naam van de stamvader in de tweede

33

naamval staat. Ik tekende uit vroeger en later tijd de volgende namen op: Bette, Beije, Boeije, Boeye, Bolle, Buijze, Liane, Dogge, Drabbe, Hocke, Kempe, Kette, Kloote, Crabbe, Mogge, Natte, Rotte, Ruyte, Stocke, Struijve, Struve, Telle, Vane, Wedde, Weuijze, Witte, Wijve, alle uit Schouwen en Duiveland. Verder uit Tholen nog: Geuze, Hage, Kegge en Kleppe. Maar ook op de andere Zeeuwse eilanden, en met name op Walcheren, zijn deze namen op -e lang niet onbekend. Ik tekende er de volgende op: Boone, Bonte, Bracke, Didde, Doede, Dogge, Duine, Dijke, Franke, Harpe, Hoste, Ruige, Joppe, Kalle, Kasse, Knibbe, Kodde, Koole, Kroke, Mange, Natte, Pa(a)pe, Paauwe, Pleijte, Pleyte, Poppe, Puijpe, Puype, Pijcke, Roose, Rooze, Rotte, Scheele, Schijve, Sinke, Sonke, Tange, Trimpe, Va(a)ne, Vette, Vinke, Vrage, Vreeke, Wage, Wisse, Van deze' komen Dogge, Scheele, Sinke, Sonke en Trimpe vooral op Zuidbeveland voor 1).

Wel vindt men verscheidene van de bovengenoemde namen ook in Zeeuws-Vlaanderen, maar in de meeste gevallen blijken deze van de eilanden afkomstig te zijn,

De tendenz om tweelettergrepige namen op -e te vormen blijkt uit het ontstaan van de familienaam

1) Niet al deze namen behoeven van mansnamen te zijn afgeleid. In Kempe kan een der beide betekenissen zitten, die dit woord in het oudere Nederlands bezat: 1. kampioen, vechter; 2. onecht kind. Vrage kan uit Verhage(n), of van der Hage(n) zijn ontstaan, en Vreeke uit Veereke(n), di van der Eeke(n) (eikenboom).

Duine en Dijke, die ik geen van beide als voornaam ben tegengekomen, houd ik voor namen van de tweede groep (geografische namen). Scheele kan een scheldnaam zijn, wat ik overigens niet voor waarschijnlijk houd; vlg. blz. 51.

34

Breijde als afkorting van (van) Breijdorpe, en van Solle als afkorting van Solbol. Adriaen Jochumse Solbol, schipper van Zevenhuizen, werd in 1659 poorter van Zierikzee. Zijn zoon komt voor onder de naam Leenaert Adriaanse Solle van Schipluy, In het land van de e-namen moest de uitheemse familienaam zich aanpassen aan de meest gangbare wijze van naamgeving,

Behalve als verkorting van de genitief-vorm kunnen deze familienamen op -e ook als onverbogen vormen worden opgevat. Van familienamen, waarbij de mansnaam in de onverbogen vorm staat, kent men in Zeeland immers vele voorbeelden. Uit vroeger en later tijd tekende ik op: Arnoldus, Augustijn, Baas, Baaij, Bal, Barth, Bartholomaeus, Boidin, Boon, Boot, Bot, Bout, Boy, Braam, Cornelis, Dees, Dominicus, Erasmus, Faas,

Frank, Geleyn, Giljam, Hartog, Heijn, Hiel, Hobius, Izeboud, Jeras, Kaan, Kolijn, Koppejan, Laban, Lambert, Lauret, Loef, Maas, Melis, Mulok, Oele, Oom, Pons, Raas, Remijn, Rosemond(t), Rottier, Storm, Sturm, Thomaes, Vosmeer (dat ook een plaatsnaam kan zijn), Walrave(n), Wessel, Wolfert,

Thans volgt de lijst van Zeeuwse en in Zeeland gebruikelijke voornamen, waaruit familienamen zijn ontstaan, die in Zeeland voorkomen of -kwamen.

Voor het overgrote deel vindt men deze voornamen opgesomd in de' door P. Leendertz Wz., J. J. Graaf en Johan Winkler samengestelde lijsten 1).

Is dit niet

1) P. Leendertz Wz., Lijst van Nederlandsche voornamen (De Navorscher, XVIII (1868) en XXII (1872); J. J. Graaf, Nederlandsche doopnamen naar oorsprong en gebruik (Bussum, 1915); Johan Winkler, Friesche naamlijst (Friesch woordenboek, door Waling Dijkstra en F. Buitenrust Hetteema, IV). (Leeuwarden, 1898).

35

het geval, of komt de naam maar heel zelden voor, dan hebben we er een of meer bewijsplaatsen van gegeven, die dan ontleend zijn aan de in het eerste hoofdstuk genoemde bronnen, Enkele familienamen, die de indruk maken dat ze eveneens patronymica zijn, konden we niet in deze lijst opnemen, omdat we geen bewijsplaatsen hebben gevonden voor de voornamen, waarvan deze afgeleid konden zijn. Het zijn de volgende; Bouterse (van Bouter?), Dronkers (van Dronker(t) ?), Lokerse (van Loker?) en Va(a)ne (van Vaan?) De laatstgenoemde naam zou een afkorting kunnen zijn van Stephanus

Aart, — Zie Arnold

Aarnoud. — Zie Arnold

Abraham, Braam. — Abrahamse, Braam

Adam. — Adamse

Adriaan (Lat, Adrianus, Hadrianus), — Adriaanse

Albrecht, Albert. — Albrecht, Aalbreg(t)se, Alberts

Alewijn (van Allowin),

Alewijnse Alfons, Fons — Fon(d)se?

Allard (van Adelhard),

Allaart, Allaert

Alman (van Adelman). — Alman, Alleman

Amelis (Lat, Amelius), Melis. J— Melis

1) Indien mogelijk is verwezen naar Germaanse of Latijnse (heiligen-)namen, waarvan de voornamen in deze lijst zijn afgeleid. In vele gevallen ben ik er echter niet in geslaagd, met zekerheid of althans nagenoeg zekerheid deze namen aan te wijzen. In die gevallen heb ik mij doorgaans onthouden van gissingen; de geleerde ballast, die ik daarbij overhoop zou moeten halen, zou negen van de tien lezers niet interesseren.

Afkortingen: Fr. = Frans, Lat. = Latijn. Badu duidt een Germaanse naam aan, waarvan het eerste lid Badu is, b.v. Baduhilt, terwijl voor het tweede lid verschillende mogelijkheden bestaan.

s. = sone, f. = filius (de zoon).

36

Amelung (van Amalo), — Amelunxen
 Andries (van Andreas)'. — And(e)riesse
 Antonius, Antonis, Theun(is). — Antheunisse, Anthonisse, Theune, Theunisse
 Apollonius, Pleun, Leunis, Polle, Pol, Pool (de laatste drie namen zouden ook verkortingen van Hippolytus of Polydoor kunnen zijn). — Pleune, Eennis, Pols, Coppoolse
 Arbout (van Arenboud), Erbout, — Erenbout Karstiaens z, (Zuidbeveland, 1342/3); Quirijn Pierse
 Arbout (Goes, 1532/3); Quirijn Pieterse Erbout (ibidem, 1530/1); Gilles Simon Erbouts (ibidem, 1569/70). — Herrebout; ook Naerebout?
 Arend. — Zie Arnold
 Arnold, Arnoldus, Aarnoud, Arend, Aart (ook van Ardo), — Arnoldus(se), Arnoudse, Aarnoutse, Aarnaudse, Aernoudts, Aren(d)se, Serrarens ('s Heer Arends), Aerts, Aartse(n), Haartse(n), misschien ook: van Aartses?
 Augustinus, Augustijn, — Augustijn

Baan (Lat. Urbanus), Baan(e)
 Baart (van Barto, b.v. een afkorting van Bartholomeus of Baertout, of een samentrekking van Barend). Baart, Baert
 Baas (Lat. Basilius). — Base ende Gillis (Klevers-kerke, 1317), — Baas
 Baaije (van Bak uit Badu-), Beije, — Baaij, Beije Balie (van Balk, Baldrik) — Bal
 Barend, — Zie Bern(h)ard
 Bartholomeus, Bart(h), Bartel, Berteloot, Meeuwis, Meeuw, — Barth, Bartel, Bartelse, Berteloot, (Aardenburg, 17de eeuw), Meeuwse(n), Meeuse
 37

Bastiaan, — Zie Sebastiaan
 Bavo, Baat — Baafse
 Bern(h)ard, Berend, Barend. — Bernards, Berends(e)(n), Barends(e)(n), Baarends(e)(n), Barentse(n), Barendtsen. Zie ook Baart
 Berteloot. — Zie Bartholomeus
 Bette. — Bette, Jan Symons s,s, (Zuidbeveland, 1331/3). — Bette (Brouwershaven, 16de en 17de eeuw)
 Beije. — Zie Baatje
 Blaas (Lat. Blasius). — Blaas, Blaasse
 Blied (van Blikko uit Blik-). Blic de Stavenesse (1262); Clieke Jans Blics s, (Noordbeveland, 1331); Blijc f. Jonghe Simons, Blik f, Oude Simons (Tholen, 1344), — Blied
 Bloem, Blom, — Bloem, Blom
 Blok. — Bloc, Alard, Clays'ende Willem, Jan Clayssons kindre (Zuidbeveland, 1342/3); Bloc Janssone (idem), — Blok
 Boei, Boije (van Bok uit Bodo). — Boeye, Boye, Boy, Deze namen komen al in het begin van de 14de eeuw in Zierikzee als familienaam voor en bestaan nog altijd als zodanig op Schouwen en Duiveland en Tolen.
 Boidin (vervormd uit Boudewijn?), — Een specifiek Zeeuws-Vlaamse naam 1). — Boidin
 Bollaard,
 Bollard Clayssone ('Zuidbeveland, 1342/3); Bollard Gillissone (idem), — Bollaert
 Bolle, Afkorting van Bollaard? — Bolle Cornelisse Bolle (Haamstede, 16311. — Vgl.

Bolo (Stoppeldijk, 1227), Bolius de Clinghe (idem). — Bolle

1) Vgl. J. Mansion in N.G.19., 6 (1928), blz. 91-92,
38

Bomme. — Bomme, Bom

Bonifacius, Boon, — Boon(e)(n); misschien ook Boonman, Beide namen kunnen ook afkortingen zijn van Bonaventura

Bonse(n), Verkleiningsvorm van Bonne (van Lat. Bonaventura), — Boense f.f. Cleewaerd Scoutaten (Schouwen, 1339/42). Boense, Bons

Bonte, — Bonte

Bos (van Bosso). Bos(ch); misschien ook Bosman(s)

Bot (van Bodo), But 1). — Bot Janss, (Westkapelle, 1317). — De ambachtsheerlijkheid Buttinge (Bottinge) op Walcheren heet naar het geslacht Botting, afgeleid van Bot, — Bot(h)', But

Bote (van Bodo), — Boot(h)

Boudewijn, Bouwen, Boute(n), — Bout Bonden (Zee-land, 1318/9), — Boudewijnse, Bouwens(e), Bout (vgl. echter blz. 94), Boutens, t— Zie ook Boidin Braam. — Zie Abraham

Broer (van Broeder), Broers(e)

Bruis, — Bruusch van den Zoutenlande (Biggekerke, 1342)3);

Bruisch ende Boudwijit Henric Bruissonens kinder (Walcheren, 1318/9). — Bruijs Buse, Buys (van Buso), — Buse (Zeeland, 1318/9). —

Buis, Buijs, Buys, Buijsse, Buysse, Buijze, Buyze Cent. — Zie Vincent

Daniël, Daan. — Daniëlse, Dane

Dankaart, Dankert, /— Dankers

David, — Davidse

Derk. — Zie Dirk

Desiderius, Dees, — Dees

Dielis, Diel (van — Hannekin Diels Myns

Diels sone (Brugge, 1466), — Dieleman

1) Vgl. P. L. Tack in N.G.N., 8 (1932) blz. 62-64,
-39

Dike. — Dijke

Dingeman, — Dingemans(e)

Dint, Dent (van Prudentius), Symon den Dynt (Walcheren, 1318); Symon Dint, Clays, Pieter ende Willem, Arnoud Symon Dintsons kindere (Walcheren, 1342(3)). — Dentz

Dionysius, Nies, Hijs, — Nijssse(n), de Nijs (d.i. Deur/sf van de Franse vorm Dénis), Nieskens

Dirk, D'erk (van Diederik). — Dirkse, Sierkx, Derkse Doen (van Dono). — Doense(n)

Dominicus, — Dominicus

Domis, Domus. — Zie Thomas

Dune. — Duine

Dympius, Dimme. Dympius Claes Piersz (Middelburg, 1565); Cornelis Dimmens (zoon van de vorige), — Dimmens

Elewout, — Elewoudus filius domini Arnoldi (Zeeland, 1223); Hughe, Elwoud, Pieter ende Clays, Clays kindere (Emelisse, 1333); Clays Hughe Elwoudssone (ibidem, 1342/3), — Elewout, Elout

Elooi (Fr, Eloy, Lat. Eligius), Looi, Loy, — Looij, Loois (e)

Engelbert, Engel, Ingel (een vooral op Walcheren liefde vorm), -- Engelberts, Engels, Ingels(e)

Erasmus. — Erasmus, — Alle Erasmussen uit het Land van Kadzand stammen af van Erasmus Boudewijnszoon, geb. te Hulst ± 1585, die zich ± 1617 te Groede vestigde, waar hij in 1638 overleed. De voornaam Erasmus is nog lang in Zeeland bekend gebleven; zo werd 13 Mei 1668 te Kolijsplaat een Erasmus Sadelaar gedoopt. — Zie ook Raas

Everard, Evert, — Everaard, Everaars, Everaers, Everse(n), Everts(e)(n). -- De stamvader van het bekende zeeheldengeslacht was Evert Heindricxssen, geb. te Zoutelande en 1601 te Vlissingen begraven, Hij is de vader van Jan Evertsen (t 1617). Dit geslacht stierf in 1872 uit met Maria Magdalena Evertsen, weduwe van Marinus Willem de Jonge. De naam leeft voort in het geslacht de Lange Evertsen.

Faas, Afkorting van Bonifacius of Servatius, — Faasse, Deze naam komt vooral op het eiland Tholen voor, waar de voornaam Faes oudtijds zeer gebruikelijk was,

Ferdinandus, — Ferdinandusse

Fier(e) (Lat. Porphyrius). — Phyre ende Jan, Heyne Mannards s, kindre (Duiveland, 1339/42); Fier

Heynen (Dreischor, 1343), — Fierens, Fierse Finke. — Vink(e)

Flip. — Zie Philip

Floris, — Florisse, Floresse, Florusse

Fosse, — Vosse

Frank. Fran(c)ke

Frans (Lat. Franciscus), — Franse(n)

Frederik, — Frederiks(e), Vreeke

Gabriël, — Gabriëlse

Gandert (van Ganhard), Gadert, — Gaanderse, -- Zie ook Kanter

Geen (Lat. Eugenius). — Geene, Geense(n)

Geert (van Gerhard). — Geer(t)se

Gelein, Lein (Lat. Gislenus). — Geleyn, Geleynse, Geleijns(e),

Geleïnse, Leïnse, Leijnse, Leynse Gideon. — Gideonse

40

41

Gildolf, Gild. — Clais van Brabant, filius Ghildolfs (Brugge, 1426), — Gilde (?)

Gillis (Lat. Egidius). — Gillisse(n)

Godschalk. — Godeschalk

Goeman. — Goemans

Goen, — Goense

Gommer (Lat. Gomarus). — Gommers

Govert (van Godfried). — Gover(t)se

Gozewijn, Gosen. — Goossen(s)

Grimmen, Grim (van Grimbert), — Grims Guillaume, Giljam, — Giljam(se)

Gijsbert, Gijs, Gisele, — Geijsels, Ghijzels, Ghijsen. De sinds de tweede helft der 19de eeuw te Middelburg gevestigde familie Ghijsen is uit Limburg afkomstig,

Haman, — Haman

Hamer, — Hamer de Gripskerke (1290); Palvoete van Grijskerke, Laurens ende Hamer, zine kindere (1342/3) — Hamer(s); misschien ook: de Hamer

Hans, — Zie Johannes

Haring, Harink (van Har-), — Harinck
 Harper(t), Harpe (van Halten). — Harpe
 Hein. — Zie Hendrik
 Hendrik, Hein, — Hendriks(e)(n), Heijn
 Herman, -- Hermans
 Hertog, Hartog (van Hardwig). — Hertog(h), Hertogs, Hartog
 Hiel, Afkorting van Lat, Marius. — Hiel; misschien ook: van Hiele
 Hobik, Hobuk (van Hobius, de Latijnse vorm van Job). — Hoobuuc ende Jan, Willem Dankards s. 42 kindere van der Lisse (Noordbeveland, 1331/3); Hobick de Hubert (Zierikzee, 1575), — Hobius. Aldus heette een sinds de 16de eeuw bekende, thans naar ik meen uitgestorven, Brouwershavense regenten- en geleerdenfamilie.
 Hokke, Hoeke, Hocke (van Hucco, uit Hug-), als voornaam op Schouwen nog gebruikelijk, — Hocke, Hoek; misschien ook: van Hoek en Hoekman(s)I
 Hollebrand (van Hildebrand). — Hollebrands(e) Hoos (van Hozo), — Hoose
 Hubert, Huibert, Hubrecht, — Hubrech(t)se, Hubregtse, Huibregtse(n), Huibrechtsen, Huijbrechtse, Huybregtse, Huijbregtse. Vooral in Westkapelle zijn deze namen zeer verbreid. -- de Huybert (vgl. blz. 105)
 Hugo, Huig, — Ruige, Huigens
 Human (bij Hugo?). — Human Humansz (Middelburg, 1416), — Udemans (uit Umans? of bij Udo)
 Huse, Huissen, Huijsse, Huijssoon, Huyssoon, Huisson
 Iman (bij Immo). Yrnanse, Imanse
 Ingel, — Zie Engelbert
 Iseboud. — Ydseboud de Stavenisse (1269); Yseboud, mijns heren clerc (1342)3).
 Izeboud, Izebout, Isebout
 Jacobus, Jacob, Kop. — Jan Cop Poppe (Oostkapelle, 1541), — Jacobs(e)(n), Jakobse, Jacobusse, Jakobusse, Koppejan(se), Coppejans, Kopmels, Coppoolse, Koppen; misschien ook: van der Kop? — Zie ook Koopman
 43
 41.

Jan. — Zie Johannes
 Jasper. — Zie Kasper
 Jeremias. — Jeremiasse, — Zie ook Mijs
 Jeronimus (Hieronymus). — Jeronimus
 Job, — Jobseg Joppe
 Johannes, Jan, Hans. — Sinds de 12de eeuw is deze heiligennaam in deze streken buitengewoon populair. Winkler noemt ongeveer 100 familienamen op, die er van zijn afgeleid, — Johannisse(n), Janse(0, Jansse(n)(s), Janisse, Jongejan, Langejan (Grootjans, Koppejan, Coppejans), Hanse(n), Hanssens
 Jonas, — Jonasse
 Joos(t) [Lat, Jodocus), — Joosse
 Joris (Lat. Georgius). — Jorisse
 Jozias. — Joziasse, Josiasse
 Julianus. — Julianus

Kaan, Kane. — Kaan
 Kaas, Afkorting van Nicasius (?). — Casin Ghiselin. (Brugge, 1427); Casen de Costers (idem, 1433).
 Kaas, Kaashoek, de hoek, het land van Kaas), Kortekaas

Kanter (van Gandert?). — de Kanter

Karel, — Karels(e), Carels(e)

Karsteloet. Misschien een verkleiningsvorm van Karst, zoals Berteloet van Bert? — Carsteloet Abeel (Brugge, 1420), — Kesteloo (7) (via de nog in Vlaanderen voorkomende vorm Kesteloet?) Vgl. echter blz. 73

Kasper, Jasper, Kas, — Jasperse, Kasse

Kat 1), — Pieter Katkijn (Borselen, 1343). De naam

1) Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 145-146.

44

leeft waarschijnlijk voort in Kattendijke en Kadzand, misschien ook in Kats. — Kat, de Kat 1)

Kempe, — Willemanus filius Kempen (Zeeland, 1223); Kempe Colemanssone (Zuidbeveland, 1342/3). — Kemp(e). -- De familie Kempe was in de 16de en 17de eeuw een bekend vooral te Zierikzee en op het eiland Schouwen gevestigd geslacht,

Klaas, Klaais, — Zie Nicolaas Clayman, — Zie Nicolaas

Kodde, — Codde Pieters sone (Walcheren, 1342). — Kodde

Koelman (van Coloman). — Kempe Colemanssone (Zuidbeveland, 1342/3), — Koel(e)man

Koenraad, Koen, Koendert, Koert (van Konrad). — Koen(s), Koenders, Koert

Kolijn (Lat. Colianus), Klijn, — Klijn, Klein, Klijnsoon, — Zie ook Kool

Constant (Lat. Constans). — Constandse, Constantse

Kool, Afkorting van Kolijn of van Nicolaas, — Jan ende Cole, Pieters kinder van Overdee (Zuid-beveland, 1342/3); Jan ende Pieter, Colen kinder van Liere (idem); Cole Arnouds sone (idem), — Kole, Koole, Kools

Koopman (van Jacobus), — Coipman ende Pieter. Heype Coipmanssons kindere (Walcheren,

1) Bepaalde namen als Bere, Hont, Moer, (Moor) werden klaarblijkelijk dikwijls, wanneer MIER ze niet meer als zuiVeere persoonsnamen aanvoelde, van het lidwoord voorzien. Zo vindt men in de 14de eeuw op Tholen een Bere f. Vornouds naast een Hanne die Beer, in 1342, eveneens ergens in Zeeland, een Willem Hont naast, in 1344, Philipp die Hond, in 1340 op Walcheren Moor Bonefaes s. naast, in 1342, Heynric die Moer. Op gelijke wijze kan ook de naam de Kat van de persoonsnaam zijn afgeleid. — Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 136.

45

(1342/3), — Koopman(s), misschien ook: Kooman, Co(o)mans, Beide namen kunnen uiteraard ook beroepsnamen zijn.

Kop. — Zie Jacobus

Cornelis (Lat. Cornelius), Nelis, Nele (dat echter ook een afkorting van Daneel kan zijn), — Cornelis(se), Neele, Nelisse

Christiaan (Lat. Christianus), Korstiaan, Korsten,

Kosten. — Costin Willem Oenen s, (Zeeland, 1317); Her Costijn van Renisse (Walcheren 1317), Christiaanse, Korsten, Kosten, Kostense

Kruis, — Kruys, Kruisse, Kruysse, Kruijsse, Crityce Krijn. — Zie Quirinus

Lambert, Lambrecht, Lammen. Lemme(n), tent. — Lambrechtsen, Lambert, Lampert, Lambertz, Lammens, Lem. — Lieven Lem (Levinus Lemnius) van Zierikzee behoorde tot de bekendste Zeeuwse geleerden der 16e eeuw,

Lamsin (van Lammen), — Lamsin de But (Brugge, 1421); Lamsin Bout (ibidem, 1427). — Lampsins, — Het bekende Vlissingse koopmansgeslacht van deze naam was van Oostende afkomstig,

Laurens (Lat, Laurentius), Lauw, Louw, Lauwers (in de 15de eeuw een vooral in Vlaanderen zeer gebruikelijke voornaam). — Laurens(e), Lourens(e), Louws, Lous, Lauwers, Louwers(e)

Leenaard, Leendert, Leenoud. — Leender(t)s(e), misschien ook: Leenhouts

Lein. — Zie Gelein

Leunis. -- Zie Apollonius

Livinus, Lieven. — Lievens(e)

Lobbert, Lop, Lopse Loef, — Loeff

Loen. — Loene

Loot — Loof, de Loof(f) Looi, Loy, — Zie Elooi Loper. — Loper Wissensone (Zuidbeveland, 1333),

Loeper Jans s, kindre, Jan f. Loepers (Schouwen, 1340); vgl. Clays die Lopere (Zuidbeveland,

1342/3), — de Looper (1)

Lucas, Luuk, Luik, Heinric Cayaert, fillus Luux (Brugge, 1425), — Lukasse, Lukasse, Luycx

Maarten, Meerten, Merten. — Zie Martinus Maas. — Zie Thomas

Machiel (Lat, Michael). -- Machielse, Macheels, Machgeels

Maljaart (Fr, Maillart1). — Maljaars, Maljers Marinus, Marijn, — Marinisse(n), Marijn, Marijs Markus. — Markusse, Marcusse

Martinus, Martijn, Maarten, Meerten, Merten, Martejn, Maartens(e), Meertens, Mertens, Meertse

Matthijs, Thijs, (Lat, Mattheus), — Matthijsse, Mattheijssen, Thijssse, Thyssen, Tijssse

Meeuwis, Meeuw. — Zie Bartholomeus

Melis, — Zie Amelis

Melk (van Melk), Mel, Mels, — Melse, Kopmels

Moenen, Moen (van Simoen, Simon?), — Moen Pieters (Walcheren, 1318/9), Moenijn Dini (idem). — Moens, — Althans van één der Zeeuwse families Moens luidde de naam oorspronkelijk Moenens.

Mogge, Mugge. — Pieter f. Muggen, Jan f, Muggen, Symon f, Muggen (Schouwen, 1340), Pieter

46

47

Mogghen s. (ibidem', 1343). — Mogge. — De in 1806 uitgestorven familie Mogge behoorde sinds de 16de eeuw tot de aanzienlijke Zierikzeese patriciërs geslachten. De naam komt elders (o.a. in Zeeuws-Vlaanderen) nog voor.

Molle (van Modilo?), Mol, -- Mol(1)

Mommaart (7), Momme. Mommaas, — Maarten

Aarnoutse Mommaerts, geb. te (Oud-)Vosmeer, woonde in de 2de helft der 17e eeuw te Zierikzee, waar hij de stamvader werd van een familie, die zich eerst Mommaerts, later Mommaas noemde.

Mooiaart, Mooi. — Mooi, Mooij, Mooy; misschien ook: de .Mooij?

Moor 1), — Moor Bonefaes s. (Walcheren, 1340). — de Moor (?)

Mulok, — Muloc Allairdss'one (Kerkwerf en Niewerkerk, 1298), Muloc Aleids s. kinder (Schouwen, 1317), Jacob f, Mulox (Schouwen, 1340). — Mulock, een bekende

Zierikzeese familie, waaruit o.a. schipper Antheunis Mulock stamt, die naar de overlevering wil in 1528 de eerste kalkoenen in Zeeland bracht, De naam leeft nog voort in de familienaam Mulock Houwer,

Murk, Murk

Mijs, Meis, Afkomstig van Jeremias? (Vgl. de Navorscher, 22 (1872), blz. 575 576),

— Mijs

Nele, Nelis. Zie Cornelis

Nicolaas, Klaas, rKlaais, Clayman (7). — Willekijn Clayemans s. (Tolen, 1318/9), — Klaasse(n), Claeijs, Klaysen, Kleemans, — Zie, ook Kool

Nies, Nijs, — Zie Dionysius.

1) Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 149.

Oelbert (van Odelbert), Oele, Oole, — Oele Gillis s, (Zeeland, 1318/9), Oel Luck (burgemeester van Goes, 1423), Oele Marthynsz (secretaris van Goes, 1496/7), — Oele, Oels, Ooesse

Ogier, Okker (van Utger). — Ucker Witte Hannen (Duiveland, 1340)L — Okkerse, — De stamvader van de bekende Zierikzeese familie Uckerse, Ucker Synonsz, werd in 1353 poorter van Zierikzee. In de 15de eeuw werd dit patronymicum al tot familienaam,

Omer (van Odemar), Oem, Oom, — Oem Hanne van den Groettesande (Tholen, 1317), Oom(s)

Oort (van Ort-). — Oortse, De bekende Zierikzeese familie Oortse, die in de 18de eeuw is uitgestorven, stamde af van Oort Cornelisz, geboren te Brijdorpe, die in 1562 poorter werd van Zierikzee, Zijn zoons noemden zich Oortse.

Otte (van Otto). — Otte

Papa (van Bavo) — Paap(e), Pape

Paulus, Paul, Pauwels, Pauw. — Paulus, Paulusse, Paul, Pouwelse(n), Pauw(e), Paauwe; misschien ook: de Paauw? — Zie ook: Pous

Pelgrom (Lat. Piligrimus), Pelle. — Pelle

Philippus, Philip, Flip, — Philipse, Flipse

Pieter (Lat. Petrus), — Pieters(e)(n), Jongepier, Kleinepier

Pleun, — Zie Apollonius

Pol, Polle, Pool. — Zie Apollonius

Poppe (van Poppo), — Een in Zeeland en vooral op

1) Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 144-145.

49

Walcheren in vroeger jaren veel voorkomende naam, — Flore ende Poppe Heynric Everdeys kinderen (Zuidbeveland, 13443), Poppe Jans sone (Middelburg, 1441). — Poppe

Pous, Afkorting van Paulus? — Pouce Martinsz van Bredamme werd in 1474 poorter van Zierikzee; Jan Janssen dictus Jan Pouce (Zierikzee, 1489), Jan Pouce Oellez (idem). — Pous, Pousse, — De bekende Zierikzeese familie Pous, in de 19de eeuw uitgestorven, schijnt afkomstig te zijn van Noordbeveland.

Quirinus, Krijn. — Quirinissee, Quiryssen, Krijnse, Crijnse, Crijnsen, Crince

Raas (of afkorting van Erasmus?). — Rase van Coudekerc (Walcheren, 1317), Raes Hancel (Brugge, 1423). Raas

Reinhard, Reinder, Rein, Reier. — Reinders, Rijn, Reyers, Reijers(e)

Reinier, Rein. — Reinier, Reinierse, Reijnierse, Reynierse, Renier, Renierse, Rijn

Reinoud, Rein, — Reijnoudt, Reynhoudt, Reinhoudt, Reijngoudt, Rijn
 Remein (van Romein, Lat, Bomanus), — Remein van Heyst (Brugge, 1419), — Remijn,
 Remijnse Rieme (van Rimo). — Riemens
 Robert — Robberse
 Roeland, Roei. -- Roelse
 Rombout, — Rombouts
 Roos, Rose. — Roos, Roose, Rooze; misschien ook: de Roos
 Ruiger, Rogier. — Rogierse, — Zie ook; Sier. Rijkaard, Rijk, Rijkerd. — Ryquaert filius
 Hermans 50 (Brugge, 1427), Ryquaert Crabbe (ibidem, 1434), — Rijk, Rijkse, Rijkaard

Salome (een Bijbelse vrouwen naam). — Salome Cats (een tante van Jacob Cats)
 (Brouwershaven, 1571), — Salomé (een Zeeuws-Vlaamse boerenfamilie) '
 Sander (van Alexander), -- Sanders(e)
 Schaaf, — Schaafse
 Schele. — Scheele
 Scherping 1). — Scerpinc (Zeeland, 1331), — Scherp- pingh
 Schuwe (van Scufo), Schuwelok, Schulok 2), — Scuweloc Heynrix's. (Noordbeveland,
 1333), Sculoc Heinricx zoon (Geersdijk, 1396), — Deze oude, sinds lang uitgestorven
 naam leeft voort in de Schuifelstraat te Middelburg (vroeger Scuvelstraetkijn) en in de
 familienaam Schuilwerve (uit Scuwelincwerve, d.i. het erf, het ambacht van de
 Scuwelingen, het geslacht van Scuwe).
 Sebastiaan (Lat. Sebastianus), Bastiaan, — Bastiaans(e)(n)
 Sier(e), Afkorting van Rogier, Rosier of van Ogier, Ogier, — Die naam van een bekende
 Arnhemse familie, Siereveld (= het veld van Sier?) zou hieraan ontleend kunnen zijn,
 tenzij men er de plaatsnaam Zijderveld in moet zoeken.
 Siger, Seger, Zegen — Siegers, Segers, Seghers, Zegers
 Simon, — Simons(e)

1) Vgl. B. 1-1. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 146-147.

2) Vgl. P. L. Tank in N.G.N., 8 (1932), blz. 73-74.

51

Slabbert, — Slabbert Domaes sone (Walcheren, 1318/9), Storms Slabberts s. (Schouwen,
 1318/9). — Slabber
 Spaan — Spaen Pieters sone (Wakkeren, 1317), Spaen Doedinssone (Zuidbeveland,
 1342/3), Spaan (s)
 Stein (vamStain-). Steijn
 Steven (Lat. Stephanus). — Stevens(e)
 Storm, Sturm (van Sturm-). — Storm, Sturm Strode, Stro, — Stroo
 Struve. — Struve
 Sijs (van Siso). — Heynric, Willem ende Jan, Sijs Janssons kinderen (Walcheren,
 1342/3), Jan Sijs sone (idem), Lem Sijs (Schouwen; 1344), — Een wijk van Middelburg
 heette in de Middeleeuwen 't Seis; de namen Seisstraat, -singel, -weg en -laagte
 herinneren daar nog aan
 Sijfert (van Siegfried), Het lijkt mij niet onmogelijk dat de Zeeuwse familienaam
 Zeevaart (o.a. Baarland) een vervorming is van deze Vlaamse mansnaam,
 Teat, — Taats, De Middelburgse familie Taats is op het eind van de vorige eeuw
 uitgestorven.
 Tak (van Taco). — Lem Tacs s. (Zuidbeveland, 1318), Henric Tacs s. kinder (idem). —
 Dat Tak inderdaad een voornaam is geweest, blijkt uit deze plaatsen niet met zekerheid;

vgl. echter nog de mansnaam Take, — Tak

Theun(is). — Zie Anton

Thomas, Domaes, Maas, Dotnis, Domus, — Domaes, dat ook een nevenvorm zou kunnen zijn van Damas (Lat, Damasus), was oudtijds in Zeeland

52

een veel voorkomende naam. — Wisse Domaes s, (Schouwen, 1317), Domaes Splinter (ibidem, 1318), Domaes Michielssone (Noordbeveland, 1333). — Maas is daarvan een afkorting, — Maes Rueysant (van Zaamslag) (Brugge, 1420), Paulus Maas (Middelburg, 1474; hier wellicht al .familienaam), Thomas(se)(n), Maas, Dommise

Thijs. — Zie Matthijs

Tiele, Tieleman (van Tillo), — Tieleman

Vincent (Lat. Vincentius), Cent. — Cense (uit * Centse)

Wadde (van Wado), — De verkleiningsvorm Waddin, Waddijn kwam in de 14de eeuw in Zeeland herhaaldelijk voor, — Waddijn Henrix s, (Schouwen, 1317), Heynric Waddijns s, (Tolen, 1343/4). — Wedde, een bekende, naar ik meen thans uitgestorven Schouwse familie,

Wagen, — Wage

Walter, Wouter. — Wouters(e), Wauters

Walraven, Walrave(n)

Warner, — Warners

Ward (van Wardo); Warre, — Warrens

Was (van Wasso). — Was. De Zeeuwse familie

Was is van Engelse afkomst.

Weite, Weute, Woyte 1). — Pieter Weyte Willensons (sic) sone (Zeeland, 1342/3), Weute Willem s. (Domburg, 1332), Weute Jans s. (idem), Woyte Willem s. (Boudewijnskerke, 1332), Woyte Jans s. (idem) (waarschijnlijk zijn met deze Weute's

1) Vgl. J. W. Muller in Tij dschr. v. Ned. taal- en letterk., 40 (1921), blz. 170-172 en G. J. Boekenooogen, t.a.p., blz. 176-182, die in deze namen bijvormen van Wouter willen zien.

53

en Woyte's dezelfde personen bedoeld). — Weytsen, Weuyte, Weiland, — Welland Wissen sone (Schouwen, 1318/9), Heerkijn ende Weiland, Sceuwe Wellants s. kindre (Schouwen, 1340), — Het Schouw- se geslacht Welland kan zijn naam ook ontleend hebben aan de gelijknamige heerlijkheid, waarin Noordwelle

Wessel. — Wessel(s)

Wigbout, Wibout, — Wibaut, Wiebols, — De Vlis.

singse familie Wibaut is afkomstig van Rouaam Willebrord (Lat Willibrordus), — Willeb(r)oordse — Willems(e)(n)

Wisse (van Wiso), — Deze naam kwam in Zeeland veel voor, — Wisse D'omaes s, (Schouwen, 1317), Wisse Costijns s. (Walcheren, 1317), Wisse Heinrixsone (Noordbevelands 1333), — Wisse

Witte (van Wido), — Witte, misschien ook: de Wh(te)

Wolfgang, Wolfert, Wolf. — Wolfert, Wolf(f), misschien ook: de Wolf (f)

Wijn. Afkorting van Wijnand of van een naam op -wijn, — Wijne

Zacharias, — Zachariasse

Zeger. — Zie Seger

Namen met een Latijnse uitgang en in het Latijn vertaalde namen

paAangezien de meeste familienamen met een Griekse of een Latijnse uitgang patronymica zijn, bespreken we deze groep het best op deze plaats. Overgens is die in Zeeland maar klein, De Griekse uitgang -ides (Hermanides, Hajonides, enz.), die vooral in Friese familienamen voorkomt, is in Zeeland onbekend, en zo hij er al mocht voorkomen dan is hij er stellig verdwaald, Datzelfde geldt voor de namen met de Latijnse uitgangen (Adriani, Arnoldi, enz.), -is (Michaëlis, Taconis, enz.) en -anus (Tilanus, Greidanus, enz.)

Sinds de late Middeleeuwen was het onder geleerden gewoonte om hun familienaam in overeenstemming te brengen met de taal, waarin zij hun werken schreven, het Latijn, Zo noemde Antoine de Waele, van 1604-1619 predikant te Middelburg, zich Antonius Walaeus en Enoch Stertenheim, van 1603-1614 predikant te Aksel, zich Sterthemius, Anderen vertaalden hun naam in het Latijn, waarvoor natuurlijk niet iedere naam zich leende, Zo noemde Raphael de Hond, van 1583-1585 Latijns schoolmeester te Arnemuiden, zich Canisius (van canis = hond), terwijl Jacob Cats, toen hij in 1598 in Orleans ging studeren, zich Jacobus Felinus noemde (van felis kat). Tot deze categorie behoort mis-

4

schien de familienaam Filius (= zoon), die op Noordbeveland voorkomt.

De naam Feleus (Kattendijke) doet kat-achtig aan, maar naar de betekenis van de Schouwse naam van

elius (Dreischor, Zonnemere) durf ik zelfs niet gissen, Is Hoffius (Kloetinge) uit van 't Hof ontstaan? De naam van het Schouwse predikantengeslacht Stamperius, waartoe ook de bekende kinderschrijver behoorde, komt bij de beroepsnamen ter sprake (blz 110), De familie Hondius heette oorspronkelijk de Hond. Een andere familie de Hond noemde zich Canisius; deze leefde van het begin der 17de tot het eind der 18de eeuw in Zeeland en stamde af van Da- nikt Canisius, die van 1616-1653 de schooljeugd van Ouwkerk onderwees,

Tot de aanzienlijkste geslachten van Brouwershaven behoorden op het eind der 16de en in de 17de eeuw de families Hobius en Fannius. De eerste naam is een verlatinisering van Hobik, de laat-middeleeuwse naam voor Job, terwijl de tweede wel zal teruggaan op de mansnaam Vanne, Fanne, Ik meen dat ze beide uitgestorven zijn.

En hiermee is vrijwel alles gezegd, wat er van de Zeeuwse namen met een Latijnse uitgang te zeggen valt.

56

II, GEOGRAFISCHE NAMEN, HUIS. NAMEN EN NAMEN, ONTLEEND AAN UITHANGBORDEN. EN GEVELSTENEN

Deze tweede groep der familienamen zal niet veel minder talrijk vertegenwoordigd zijn dan de eerste. Wel zijn de patronymica de hier te lande, en ook in Zeeland meest gebruikelijke familienamen, maar alleen al op psychologische gronden zou men mogen aannemen, dat ook de herkomst of de woonplaats dikwijls aanleiding moest worden tot het ontstaan van een geslachtsnaam. Het in Saksische streken geldende gebruik, de familienaam te ontleenen aan de naam der boerderij, die men bewoont, is in Zeeland nooit populair geweest, maar niettemin niet geheel onbekend. In vele gevallen zal het echter niet of moeilijk zijn uit te maken, of de bewoner zijn naam heeft ontleend aan de boerderij, dan wel de boerderij aan de bewoner.

Gewoner was het, een immigrant te noemen naar het land, de streek, de stad of het dorp waarvan hij afkomstig was. Zo ontstonden namen als van Zwe(e)-den, Lalleman (een réfugiénaam, uit l'Allemand), den Engelsman, van Aken, van Luik, enz. Weinig talrijk is de groep der familienamen, waarbij van de plaats-, streek- of landnaam een soortnaam is ge-

57

zicht zou denken, omdat vele oude geografische namen met de plaatsen, die ze benoemden, van de aardbodem; zijn verdwenen. En niet het minst in Zeeland, waar de zee in de loop der eeuwen zo menig dorp en stad volkomen te gronde heeft gericht. Het dorp Hildernisse, aan de westkant van Brabant, bij Woensdrecht gelegen, werd al op het eind van de 15de eeuw door de Schelde verzwolgen, zoals een eeuw nadien het bekende Reimerswaal, waaraan de familienamen (van) Remmerswaal, Reymerswael, Roemerswaal en de Rommerswaele herinneren, Ik ken deze familienamen uitsluitend buiten Zeeland; daarbinnen komen ze, voor zover ik kon nagaan, niet voor. Ook de namen van Munnikreede en van Munnekrede komen in Zeeland niet voor: ze herinneren aan een Vlaams stadje, dat in 1594, toen het door de oorlog en de pest bijna uitgestorven was, op last van Philips niet Damme Veere werd, De familie Wesdorp, o.a. op Sint Filipsland woonachtig, draagt haar naam waarschijnlijk naar het voormalige dorp Westdorp, dat op Tholen in de buurt van Schakerloo lag, en waarvan in de 17de eeuw nog overblijfselen te zien waren, Het thans uitgestorven Schouwse geslacht van Zuydkerke heette naar het in 1534 overstroomde dorp van die naam aan de zuidkust van Schouwen. In de nabijheid daarvan lag Borrendamme, dat in 1613 door een overstroming geheel werd weggevaagd, Er waren vroeger te Zierikzee op zijn minst drie families (van) Borrendam(me), waarvan er nog één bestaat, die zich van Borrendamme noemt,

59

vormd., al of niet door het lidwoord van bepaaldheid voorafgegaan, Behalve Lalleman en den Engelsman behoren nog tot deze groep: de Waal, de Swaaf (van Zwaben), de Keulenaar, de Vries, de Zeeuw, den Hollander, Vlaming, Braber (d,i, Brabander), Bevelander, Schouwenaar, Toolenaar en Mallander. De Middelburgse uitgeverfamilie Altorffer heet naar het bekende Zwitserse dorp Altorff bij het Vierwoudstedenmeer, dat een rol vervult in de sage van Willem Tell.

Of de familie Piccart, in de 17de eeuw (o.a,?) te Orisant (gem. Wissekerke op Noordbeveland) gevestigd, en vandaar in de volgende eeuw (aa?) over Zuidbeveland en Tholen verspreid, uit Picardië afkomstig is, zou ik niet met zekerheid durven beweren, Uitgesloten is het echter allerminst, gezien het drukke handelsverkeer dat in de latere Middeleeuwen tussen dit land en Zeeland bestond. In Ierseke komt de variant Pekaar

voor, De Ungers zullen, via Duitsland, wel uit Hongarije afkomstig zijn, Tenslotte behoort ook de naam de Poorter tot deze groep.

De meestgebruikelijke vorm van de tot deze groep behorende familienamen is die van de plaats- of streeknaam, voorafgegaan door het voorzetsel van: van Zweden, van Aken, van Luik, enz. Het voorzetsel kan echter ook wegvallen; in dat geval krijgt men namen als Bronswijk Brunswijk), Eversdijk, Hildernisse, Minderhout enz.

De naam Hildernisse geeft aanleiding tot de opmerking, dat het aantal van plaatsnamen afgeleide familienamen groter is dan men op het eerste ge-

58

Een andere, naar ik meen thans uitgestorven Schouwse familie, Hardemee, noemde zich naar een poldertje bij Oosterland, dat in 1695 voor goed geïnundeerd werd.

Ook leven wel oude, sindsdien in onbruik geraakte plaatsnamen als familienamen voort. Het enige mij bekende Zeeuwse voorbeeld daarvan is Rodenburg (naast Roodenburch en Roodenbrug), de oorspronkelijke naam van het stadje Aardenburg, die nog in 1282 voorkomt. Vgl. overigens blz. 66,

Familienamen, ontleend aan plaatsnamen in Zeeland

Het aantal Zeeuwse familienamen dat van Zeeuwse plaatsnamen afgeleid is, is minder groot dan men wellicht geneigd zou zijn, te veronderstellen. Namen als (van) Middelburg, van Vlissingen, van der Goes, van IJzendijke, van Hulst, (van) Tholen (Thole(n), van Tholen, van Tertholen) komen in Zeeland zelf niet of nauwelijks voor. De naam de Zeeuw is er vrij veel verbreid, (van) Zeeland, Zeelander en Zélander komen echter alleen buiten ons gewest voor. Ook de familienaam van Walch(e)ren ken ik alleen buiten Zeeland. Een bekend burgemeester van Antwerpen heette van Ierseke, een naam waarnaar men in Zeeland eveneens tevergeefs zal zoeken. Naar een toch zo belangrijke stad als Zierikzee schijnt zich nooit een familie genoemd te hebben; daarentegen is de familienaam van Brouwershaven (althans buiten Zeeland) wel bekend.

Naar Zeeuwse wateren heten de families van (der) Scheldeg van Strien, waarschijnlijk ook Swenne en misschien van de Kamer, De Striene stroomde oudtijds tussen Poortvliet en Schakerloo naar de Oosterschelde. Swenne zou identiek kunnen zijn met Zwene (3de nv. van Zwin), en aan een der stromen van deze naam kunnen herinneren, die men oudtijds zowel op Walcheren als op Schouwen vond. De Ka-

60
mer vond men oudtijds in de buurt van Stavenisse. Verder droeg een middeleeuws Zeeuws geslacht, van Mannee, de naam van een Zuidbevelandse stroom de Man-ce. Het is niet uitgesloten dat een Zeeuws- Vlaamse familie Brakman naar de Braakman heet, maar de meest bekende familie van deze naam, die uit Antwerpen afkomstig is, heette daar oorspronkelijk van der Braken, en is dus zeker niet naar dit water genoemd, maar naar een veldnaam brake (I, kolk of wiel, ontstaan ten gevolge van een doorbraak; 2, misschien ook: kreupelhout, struikgewas).

Aan Walcherse plaatsnamen herinneren o.a. de familienamen (van) Middelburg, van Vlissingen, misschien ook van der Veer, (van) Domburg, van Westerkappel, enz. Het adellijke geslacht van den Abeele heette, vergis ik mij niet, naar de gelijknamige heerlijkheid tussen Middelburg en Soeburg, thans een bekend gehucht. De Zierikzeese familie van Dishoeck (waaruit o.a. de bekende Bussumse uitgevers stammen) droeg haar naam vermoedelijk naar Dishoek onder Koudekerke, vanwaar ze dus afkomstig zou zijn. De nog op Walcheren levende familie van Maldegem zou naar een oud gehucht onder Vlissingen kunnen heten, maar ook naar het Oost-Vlaamse stadje, De Walcherse familie Botting zal wel naar de ambachtsheerlijkheid Bottinge onder Grijskerke heten, die op haar beurt haar naam naar het geslacht Botting (Butting), het geslacht van Bot (But) draagt, De familienamen Bot(h) en But komen op Walcheren nog voor.

Van Zuidbevelandse oorsprong zullen de familienamen van der Goes, van Borssele, (van) Evers-

62
dij(c)k, van Ierseke, van Cruijningen, Kreuninge, van Waarde, van der Nisse en Nieuwdorp zijn. Over de aan Reimerswaal herinnerende familienamen spraken we al in ander verband. De families (van) Wissekerke kunnen zowel naar het Zuid- als het Noordbevelandse dorp heten. Een oude en wijdverspreide Zuidbevelandse familie is het geslacht Smallegange, waaruit Zeelands bekendste kroniekschrijver geboren werd; het draagt zijn naam naar een voormalige ridderhofstede onder Kloetinge. Ook het kasteel Maalstede onder Kapelle gaf zijn naam aan een familie Maalstede, terwijl ik de naam van een Goese familie, Bruël, in verband zou willen brengen met het kasteel Bruelis dat eveneens onder Kapelle lag, Het adellijke geslacht van Bruelis is uitgestorven. De

Dijkwels heten naar een gehucht Dijkwel onder Kapelle, De naam van de energieke gouverneur van Nieuw-Nederland, Peter Stuyvesant, herinnert aan het kerspel Stuvesant, oudtijds ten oosten van Ellewoutsdijk gelegen en kort na het midden der 16de eeuw overstroomd, Peter Stuyvesant was een Fries van geboorte, en van een mogelijke Zeeuwse herkomst is niets bekend, maar al in 1396 vinden we te Middelburg een Willem Stuufzand genoemd.

De namen Kats, Cats, van Kats en van Cats kunnen aan het Noordbevelandse dorp herinneren, maar de eerste twee kunnen ook patronymica zijn. (Van) Wissekerke werd al onder de Zuidbevelandse namen genoemd, Wiskerke is op Noordbeveland zelf (Kats en Kortgene) een vrij verbreide. familienaam. Aan het ambacht Welle of Weele op Noordbeveland, dat door de stormvloeden van 1530 en 1532 onder-

63

ging ontleende de Zierikzeese familie van der Welle (van der Weele), die zich later Pous noemde, haar naam.

Een groot aantal families verraadt in zijn naam zijn Schouws-Duivelandse afkomst, o.a. van Burg(h), van Haemstede (van Haamstede), van Brouwers- haven, van Bruinisse, van Bloois (naar een buurtschap en heerlijkheid in Zonnemere), Bommenee, van Uudewerve (naar een tiendbevang bij. Koudekerke), Schuddebeurs, van der Muyden (naar een boomgaard, de Muye, onder Nieuwerkerk), van Zuidlandt (naar een heerlijkheid onder Kerkwerve) enz.

De moeder van Jacob Cats, Leenken Breijde, stamde uit een familie die oorspronkelijk (van) Breijdorpe heette, naar het gehucht van die naam onder Brouwershaven, vgl. ook de namen Schouwenaar, van Schouwen en van Duyveland, De familienamen van Zuydkerke, (van) Borendam(me) en Hardemiee werden al eerder genoemd, De Thoolse familie van den Oudendijk heet misschien naar een buurtschap in Ellemeet, maar de veldnaam Oude(n)dijk is te algemeen, dan dat deze ook niet elders zou kunnen voorkomen,

De families (van) Tolen, (van) Thole(n), Thoolen, van Tertholen, Toolenaar, van Suntemaartensdijk, Smaardijk, (van) Poortvliet, Scherpenisse, Stavenisse en Vosmeer herinneren aan Thoolse plaatsnamen; de laatste kan ook aan het Brabantse (Nieuw-)Vosmeer ontleend zijn, ofwel een patronymicum in de onverbogen vorm zijn, Die schipper die in 1788 door het opsteken van een Patriottenvlag op zijn schuit de aanleiding werd tot een Oranje-oproer in Goes,

64

heette Joost van Sint-Annaland. De (o.a. op Sint Filipsland gevestigde) familie Westdorp zal wel van het voormalige dorp Westdorp, op Tholen bij Schakerloo gelegen, afkomstig zijn. Naar de heerlijkheid Vrijberghe onder Oud-Vosmeer heet de familie van Vrijberdhe (de Coningh), thans, uitsluitend nog buiten Zeeland, gevestigd. De naam van de uitgestorven familie Verrnuyden, die in vroeger eeuwen tot het Thoolse regent-patriciaat behoorde, houdt stellig verband met de Muyenpolder onder Sint Maartens- dijk gelegen, De naam Deurloo, die o.a. in Tholen en Scherpenisse voorkomt, zal wel verband houden met een polder ten zuiden van Tolen, de Deurloohoek, die zijn naam ontleend zal hebben aan de stroom de Deurloo, die oudtijds tussen Wemeldinge en Ierseke stroomde, waar men eveneens nog een Deurloohoek kent. Men weet dat Deurloo ook de naam is, die de mond der Westerschelde bij Vlissingen draagt, De oorsprong van deze Zeeuwse waternaam is niet duidelijk, Al in 1430 was een Jan Doirlo schoolmeester te Middelburg.

Een familie-overlevering wil, dat het Schouwse geslacht Mallander oorspronkelijk Mailander zou hebben geheten (van het Duitse Mailand, Milaan), en zou afstammen van een soldaat uit een der huurlegers van Alva, die in 1575fi1576 op Schouwen ge- legerd

waren 1).

Eenvoudiger en meer voor de hand liggend is de veronderstelling, dat de Mallanders hun naam dragen naar de polder Malland in de gemeente Poortvliet of de vroegere heerlijkheid van

1) Zie: M. Kalkman, De legende van den Milanees. — Sibbe, 3 (1943), blz. 302-303.

65

deze naam, waarnaar zich in de Middeleeuwen een adellijk geslacht van Malland noemde, Een burgerlijke familie van Malland heeft haar domicilie in Zierikzee.

Aan plaatsnamen uit Westelijk Zeeuws-Vlaanderen herinneren de familienamen Aardenburg, van Sluis en van Sluys, van Cadzand en van Kazant, van Oostburg, van IJsendijk, van Yzendijk en van IJzendijke, van Biervliet en van der Groe. De namen Rodenburg, Roodenburch en Roodenburg kunnen de oorspronkelijke naam van Aardenburg tot oorsprong hebben, maar ook het voormalige huis Rodenburgh in Rijnland bij Leiden, Een buurt onder Aardenburg en Sint-Kruis heet de Brakke en is misschien de bakermat van de aldus geheten ZeeuwsVlaamsMiddelburgse familie (vgl. echter blz. 105), maar als veldnaam komt deze naam ook wel elders voor, o.a. onder Sint Margriete, een dorp in de buurt van Eeklo°, De familie van der Sluis (van der Sluys) zal wel naar de een of andere sluis, en niet naar het Zeeuws- Vlaamse stadje zijn genoemd, getuige het lidwoord,

Van der Hulst, en de Hulster, misschien ook Ver- hulst, Heinsdijk en Heijnsdijk (zoals Hengsdijk in Zeeland wordt genoemd), en Klinge herinneren aan OostzeeuwsVlaamse plaatsnamen. Aan het dorp Hoek kunnen de namen Hoek en van Hoek ontleend zijn, zoals de familienaam Groenendijk aan het gelijknamige dorp, maar beide namen zijn te algemeen, dan dat ze juist aan deze Zeeuwse plaatsen zouden moeten herinneren, Hetzelfde geldt voor de familienaam Wes(t)dorp, die zoals we al zagen ook aan het verdwenen dorp op Tholen ontleend kan zijn, ofwel

66

aan de buurtschap Westdorp in de Drentse gemeente Borger. Alleen de familiegeschiedenis kan hierin met enige zekerheid uitsluitel geven.

Familienamen, ontleend aan plaatsnamen buiten Zeeland

Dat van oudsher zich uit alle delen van de Nederlanden en ook uit andere landen immigranten op Zeeuwse grond hebben gevestigd, blijkt uit vele familienamen. De voorbeelden, die we van deze groep zullen geven, maken evenmin als die van de andere groepen ook maar op enige volledigheid aanspraak, maar wel willen ze de indruk geven, dat de ene streek meer dan de andere heeft bijgedragen tot de bevolking van Zeeland. Het ligt voor de hand dat vooral de aangrenzende gewesten, Vlaanderen, Brabant en Zuidholland, een groot contingent inwijkelingen hebben geleverd, aanmerkelijk groter dan b.v. dat van Groningen of Friesland. Evenwel zijn de geografische familienamen geen betrouwbare maatstaf voor de frequentie van de immigratie uit bepaalde streken. Lang niet alle immigranten werden immers naar het land of de plaats van hun herkomst genoemd, in de eerste plaats ook al, omdat velen van hen bij hun vestiging in Zeeland al familienamen bezaten, die ze in hun nieuwe woonplaats natuurlijk behielden. Dit geldt vooral voor de uit de Zuidelijke gewesten geïmmigreerde bevolking. Terwijl het Vlaamse contingent in de huidige bevolking van Zeeland aanzienlijker is dan elk ander, staat het aantal geografische familienamen, dat daaraan her-

67

innert, echter in geen evenredige verhouding daarmee. Dit is stellig daaruit te verklaren, dat de meeste Vlaamse en Brabantse immigranten al een geslachtsnaam bezaten, toen ze zich in Zeeland metterwoon vestigden. De Zeeuw die door steden als Brugge, Gent en Antwerpen wandelt, ziet dan ook in elke straat familienamen, die hem hetzij uit het heden, hetzij uit het verleden vertrouwd in de oren klinken,

Op Noordbrabantse immigratie wijzen naar alle waarschijnlijkheid de namen Braber en van Brabant, verder Kempeneers (bewoner van de Kempen); op immigratie uit afzonderlijke plaatsen de namen Hildernisse (vgl. blz. 59), Hoogerheije en Hogereije (Hoogerheide), Roozendaal en Roosendaal, van Breda, Raamsdonk, stellig ook van Grist (Gilze); verder van Nispen, van Alm(en)kerk, 's-Gravenmoer, van Donge(n), van Berlekom (Berlikum), van Heusden, van Vlijmen, van Oyen, Littoij (Litooien), van Vessem, van Son, van Velthoven, van Dommelen, van Heeze, van Helmond, van Cuijck en van Kuijk. De naam (van) Maaskant herinnert wellicht aan een bouwland ten oosten van het dorp Vessem gelegen.

Goeree, Geervliet, Goudswaard en Goudzwaard, en Westmaas herinneren aan de Zuidhollandse eilanden, de namen (van) Gote en Goote misschien aan een voormalige arm van de Maas in de buurt van Den Briel. Maar Goote is ook de naam van tal van waterlopen, stukken land en heerlijkheden in Vlaanderen. Elders uit Zuidholland stammen de namen van den Elshout (tenzij men daarbij aan het Noordbrabantse gehucht Elshout in de gemeente Oud-

68

Heusden moet denken), Streefkerk, van Leerdam en van Schaik, naar een buurtschap in de gemeente Leerdam. Naar het in de buurt gelegen Kedichém heet de familie van Kakurn, die uit Middelharnis afkomstig was, zich later in Veere, in Middelburg en op Noordbeveland vestigde, maar die nu, naar ik meen, niet meer in Zeeland voorkomt. Uit Noordholland: van Velzen, van Assendelft (ook een gehucht in Bernum, N.-Br.) en van Schagen. Een algemene naam is den Hollander.

Uit Utrecht zijn: van IJsselsteijn, de naam van een oude en bekende Zierikzeese familie, van Nichtevecht, van Leersum en van Doorn. De laatst genoemde naam wordt zowel door een adellijke als een burgerlijke Zeeuwse familie gedragen. Uit Gelderland zijn: van

Gelder(en), van Driel, van Zetten, van Zaltbommel, van Westervoort, van Yseldijk (IJseldijk in Westervoort), van Gorsel, van Grol (Groenloo) en misschien ook van Vossen (naar de Vossen, een gehucht in de gemeente Apeldoorn). Uit Limburg is van Weert, maar ook in de provincie Antwerpen ligt een Weert. Uit Overijssel is van Vollenhove, misschien ook Trieller (van Te Riele, dorp in de gemeente Diepenveen) en Traas (van Te Raas: land in de gemeente Kampen), uit Groningen van Visvliet. En Friesland schonk ook aan Zeeland een aantal families de Vries,

De Vlaamse invloed op de bevolking van Zeeland komt ook hierin in de Zeeuwse familienamen tot uiting, dat een aantal van deze aan Vlaamse plaatsnamen zijn ontleend. Ook van deze groep geven we een aantal voorbeelden, Allereerst uit de provincie Westvlaanderen. De naam van Damme, die o.a. in

69

Zeeuws-Vlaanderen en op Zuidbeveland vrij veel voorkomt, zal wel aan het oude stadje herinneren, waar Jacob van Maerlant werd geboren, De Goese familie Klemkerk heet naar ik vermoed naar Kleinskerke, een dorp in de buurt van Oostende, De Westkappelse naam van Vaardegem zou ik in verband willen brengen met het dorp Veldegem bij Brugge, In Vlaanderen bestaat de familie van Verdeghem, die oorspronkelijk wel uit hetzelfde dorp afkomstig zal zijn, De Doopsgezinde familie van Eeghen, die in de 17de eeuw vooral in Aardenburg was gevestigd, is uit Eegem bij Tielt afkomstig, de nog bestaande Aardenburgse familie van Bellegem uit het dorp van die naam, dat bij Kortrijk ligt. Een ander dorp uit deze streek, Outrijve, gaf zijn naam aan het Vlissingse Doopsgezinde geslacht van Outrive 1).

Nog een andere Doopsgezinde familie; die in de 17de eeuw in Aardenburg woonde, Dyserinck, kan misschien tot deze groep worden gerekend, als men deze naam tenminste mag opvatten als d' Yserinck, d.i. de bewoner van (het land bij) de IJser, het uit de vorige wereldoorlog bekende WestVlaamse riviertje. Wat de vorm betreft vergelijk men deze familienaam met Mechelinck,

Aan FransVlaamse plaatsen herinneren de namen van- de Ierse familie Duinkerke en de familie van Rijssel, die hier en daar in Zeeland voorkomt; verder de ZeeuwsVlaamse familienamen van Peene en van Uxem,

1) Deze familie van "vermaners" kan echter haar naam ook ontleend hebben aan het huis "het dorp Oudrive" in de Noordstraat te Vlissingen. Maar ook kan dit huis genoemd zijn naar deze (of een andere) uit Outrijve afkomstige familie.

70

Naar Oost-Vlaanderen brengt ons allereerst de naam van Waes, herinnerend aan het "zoete land", zoals de dichter van de Reinaert het noemde, die waarschijnlijk in deze streek gewoond heeft. De Walcherse familie van Maldegem ontleent haar naam aan het stadje in de buurt van Eekloo, tenzij deze van Maldegem bij Vlissingen is afgeleid.

Ik vermoed dat de familie van Meerendonk naar het dorp Meerdonk bij Klinge heet. De naam van Meerendonck komt ook in Antwerpen voor. Even boven het fort Liefkenshoek ligt, eveneens aan de Schelde, het dorp Doel, dat zijn naam zal hebben gegeven aan de familie den Doelder, die in het Oosten van Zeeuws-Vlaanderen thuis was, en mogelijk nog is.

De naam Verdaasdonk kan verband houden met het gehucht Daasdonk onder Sleidinge, maar ook met het in 1832 afgebrande kasteel Daasdonck onder Ginneken.

De naam van Gent komt hier en daar in Zeeland voor. Even ten noorden van de hoofdstad van Oost-Vlaanderen ligt Wondelgem, en wat meer ten zuiden, in de buurt van

Oudenaarde, Wontergem, die een van beide hun naam aan de familie—Wondergem zullen hebben gegeven. In dit land van de -gem-namen ligt zowel bij Deinze als bij Oudenaarde een dorp Petegem, waarvan de naam van Petegem afkomstig is. Vlakbij het laatstgenoemde dorp ligt Mooregem, waarvan misschien de Sluise naam van Moorrelgem is afgeleid.

Een bekende Zeeuwse familie, die naar ik meen uit Zeeuws-Vlaanderens Westelijk deel afkomstig is, heet van Melle, naar het dorp Melle, dat ten zuiden

71

van Gent aan de Schelde ligt. Niet minder bekend is de eveneens uit Zeeuws-Vlaanderen afkomstige familie van Deinse, die naar het bekende stadje aan de Leie heet, dat vlak tegenover het zojuist genoemde dorp Petegem ligt. Oudenaarde heeft zijn naam gegeven aan de families van Oudenaarde en naar ik vermoed ook aan Audenaerd. De laatste naam vond ik in Westdorpe. In de buurt van Oudenaarde ligt Eentime, dat ik voor de bakermat houd van de in Zeeland wonende familie van Eenennaam: een voorbeeld van volksetytnologie in familienamen. De van der Swalme's zijn afkomstig uit Zottegem en heten naar een riviertje aldaar. Tenslotte noemen we nog, uit de uiterste oosthoek van Oost-Vlaanderen, Opdorp, waarnaar de WestzeeuwsVlaamse familie van Opdorp heet.

Ook in de provincie Antwerpen vinden we enkele plaatsnamen, die ons aan Zeeuwse families herinneren. In de eerste plaats Antwerpen zelf, waarnaar de familie van Antwerpen kan heten, zoals de familie Boom naar het bekende dorp, eveneens aan de Schelde gelegen. Of de Zuidbevelandse van Liere's naar Lier heten, durf ik niet met zekerheid te beweren, maar een plaatsnaam Liere heb ik nergens aangetroffen,

De naam Mechelinck, die ik in Westdorpe aantrof, zal wel van Mechelen afkomstig zijn. Verder zijn er nog enkele plaatsen in het Antwerpse heideland, dat aan onze Noordbrabantse grenzen ligt, die voor ons doel in aanmerking komen. De Goese families van Calmthout en van Kahrithout heten naar Kalmthout, de Westkappelse Miriderhouts en Minderhouds naar Minderhout, de (van) Loenhouts, die hier en daar in Zeeland voorkomen, naar Loenhout, de Hoogstrate's, die o.a. in Kloetinge wonen, naar Hoogstraten en de Noordbevelandse familie van. Arenthals heet, naar ik vermoed, naar Herentals tenzij er een plaats- of veldnaam Arenthals zou bestaan.

Eveneens Westkappels is de naam van Sichem of van Sighein, die van Zichem afkomstig is, het dorp in de buurt van Biest, waar Ernest Claes werd geboren en waar „De Witte” zich afspeelt, Tussen.

Aalst en Brussel, eveneens in Brabant, ligt Wambeek, dat ik voor de bakermat houd van de bekende Zuidbevelandse familie (van) Wabeke. De familie van Baal zal wel naar het Brabantse dorp Baal bij Leuven heten.

Een ander dorp in het Leuvense, Kessel-Loo, zou de bakermat kunnen zijn van de bekende en verdienstelijke. Domburgse schoolmeestersfamilie Kesteloo (vgl. echter blz. 44).

Tenslotte noem ik nog de namen van Luik, (van Luyk, van Luijk), en de wel zeer algemene naam van Vlaanderen,

Naast al deze met meer of minder gemak thuis te brengen familienamen bestaan er vele, waarvan men naar alle waarschijnlijkheid kan zeggen, dat ze eveneens van plaats- of veldnamen zijn afgeleid, maar van onbekende.

Ik noem van deze groep als voorbeelden de namen van Aartsen, van Agten, van Belzen (een bekende Arnemuidse familie heet zo), van Dierendonck, van. Dis., van Dorsselaar ((d'Horsseelaar)?), van Hanegem, van Heuven, van Hiele, van Hulle, van Hurck, van Ierse,

van Immerzeel, van de
72 73

Ketterij (Arnemuiden), van Kleunen, van Klinken, van Koeveringe, Ludikhuize (en de op blz. 15 genoemde varianten van deze naam), van Miert, van Rentergem, van Schelven, van Splunder, van Taten'love, van Uije, van Waterschoot, van Willegen, van Wijnsberghe, In (van) Aartsen zou de Franse plaatsnaam Arthès kunnen schuilen, in Waterschoot de Vlaamse Waarschoot, in Wijnsberghe de eveneens Vlaamse. naam Sint Winoksbergen. Maar ik moet daaraan dadelijk toevoegen, dat deze veronderstellingen niet vrij zijn van enige stoutmoedigheid.

En dan zijn er tenslotte nog enkele twijfelachtige gevallen, waarin niet uit te maken is naar welke plaats een familienaam, genoemd is, omdat er meer dan een plaats van deze naam bestaat, Ik noemde van deze groep al enkele voorbeelden, en voeg er hier nog enkele bij, In Nieuwerkerk op Duiveland komt de naam Nikerk voor. Herinnert deze aan het dorp zelf, aan het in de 16de eeuw overstroomde ZeeuwsVlaamse Nieuwerkerk, aan het Brabantse gehucht Nieuwerkerk in de gemeente Goorle, aan het Groningse Niekerk, of mogelijk nog aan een andere plaats?

Is de Oudvosmeerse familie Berkheij afkomstig van het in de 17de eeuw verdwenen dorp• tussen Katwijk en Wassenaar, of van het gehucht Berkei in de Noordbrabantse gemeente Berkel en Milheeze? Zijn de Vlissingse van den Elshouts oorspronkelijk inwoners geweest van het Zuidhollandse dorp Elshout of van het gelijknamige gehucht in het Brabantse dorp Oud-Heusden?

Er zijn drie dorpen Rijswijk, een in Noordbrabant, een in Gelderland en een in Zuidholland, en dus kan men slechts gissen, naar welk van deze drie de familie van Rijswijk heet, Ik houd het er stellig voor dat de o.a. in Middelburg wonende familie van Ham van Vlaamse herkomst is, maar zonder nadere gegevens weten we niet of ze uit Hamme bij Brussel dan wel uit Hamme aan de Schelde, ten Zuiden van Sint Niklaas afkomstig is, Er zijn in Vlaanderen vier dorpen BeVeeren (in de arrondissementen Kortrijk, Veurne, Roeselare en Sint Niklaas) en bovendien nog een dorp BeVeere (arrondissement Oudenaarde), zodat de herkomst van de familie van BeVeeren (o.a. in Veere) zonder meer niet is aan te wijzen.

Voor de (in Middelburg wonende) familie Holthuisen heeft men de keus uit op zijn minst zes buurtschappen, gehuchten en voormalige landgoederen in Twente (Haaksbergen),, Gelderland (Didam, Zevenaar, Steenderen, Twelloo) en Limburg (Grubbenvorst en Bezeil, die alle Holthuizen heten of heetten. En nog groter is de keuze uit een aantal namen van hofsteden, leengoederen, heerlijkheden en landerijen, vooral in Vlaanderen, ter verklaring van de namen van Houte (Protest.) en van Houtte (R.K.).

Alleen de familiegeschiedenis kan in deze gevallen de oplossing brengen, maar doorgaans gaat deze daarvoor niet ver genoeg terug.

In hfdst, V, waar de namen van vreemde herkomst ter sprake komen, worden ook diegene behandeld, die van uitheemse plaatsnamen zijn afgeleid, Enkele daarvan noemde ik al in het begin van dit hfdst.

74 75

Familienamen ontleend aan veldnamen

Een belangrijke plaats in deze groep nemen de familienamen in, die in verband staan met veldnamen. Onder veldnamen verstaan we de namen van bouwen weilanden, van bossen én heidevelden, van hoogten en laagten in het landschap, van voetpaden en wegen, van beken en rivieren, vijvers en plassen, van bruggen en heulen, van boerderijen en

buitenplaatsen, kortom de namen van alles, wat buiten de bebouwde kom der steden ligt en een naam draagt, Indien we van al deze namen een volledig overzicht bezaten, zou blijken dat vele honderden familienamen aan deze veldnamen hun oorsprong danken, Een dergelijk overzicht behoort tot de vele desiderata van ons toponymisch onderzoek, al is de "Lijst der aardrijkskundige namen van Nederland", die in 1936 door het Kon. Nederl. Aardrijksk. Genootschap is uitgegeven, al een aanloop in die richting.

De Vlaamse toponymist Karel de Flou heeft deze taak vrijwel geheel alleen verricht voor een groot deel van Vlaanderen; het resultaat van zijn uiterst waardevolle arbeid is neergelegd in het achttiendelige Woordenboek der toponymie van Westelijk Vlaanderen, Vlaamsch Artesië, het land van den Hoek, de graafschappen Guines en Boulogne, en een gedeelte van het graafschap Ponthieu (Gent-Brugge, 1914-1938), Dit standaardwerk bevat ook de plaats- en veldnamen van Zeeuws-Vlaanderen. En toevalligerwijs bezitten we ook juist voor een deel van Zeeuws-Vlaanderen een werk, zoals ons dat voor de rest van Nederland nog ontbreekt, tw, het Beknopt geschied- en aardrijks kundig woordenboek van Zeeuwsch-Vlaanderens westelijk deel, samengesteld door G. P. Roos (Oostburg, 1874) 1), Verder heeft Dr, P. L. Tack een aantal bijdragen gepubliceerd over in hoofdzaak Walcherse plaats- en veldnamen, in verschillende delen van de Nomina Geographica Neerlandica. Een uitvoerige verhandeling van deze geleerde over de veldnamen uit de Walcherse overlopers (d.z. kohieren ter invordering van de polderbelasting) van 1566-1675 is tot dusver onuitgegeven,

Voor de algemene veldnamen vindt de belangstellende lezer gegevens in het tweedelige standaardwerk van Dr. A. A. Beekman, Het dijk- en waterschapsrecht in Nederland vóór 1795 ('s-Gravenhage, 1905-1907) en de Aanvullingen en verbeteringen op het gebied van dijk- en waterschapsrecht, bodem en water, aardrijkskunde, enz. van dezelfde schrijver, die als elfde deel van het Middelnederlandsch woordenboek van Verwijs en Verdam zijn verschenen ('s-Gravenhage, 1941),

Men deelt de veldnamen doorgaans in twee hoofdgroepen, natuur- en cultuurnamen, in. De eerste groep bevat die namen, die verband houden met de natuurlijke gesteldheid van het land, de tweede diegene, die verband houden met de culturele invloed van de mens op het landschap, Elk van deze twee groepen wordt weer onderverdeeld, zo omvat de eerste groep de namen van hoogten en laagten in het landschap,

1) Dr. J. de Hullu heeft hierop een aantal Toevoegsels en verbeteringen (Oostburg, z.j.) gegeven.

76   77

van waterplassen en waterlopen, van bossen, bomen, planten, kruiden enz., en van heidevelden en andere niet in cultuur gebrachte gronden. In de tweede groep vinden we de namen van ontgonnen landen, dus bouwen weilanden, van grensscheidingen, verkeerswegen en woningen. De grens tussen de beide hoofdgroepen is niet altijd even zuiver te trekken. Natuur en cultuur lopen ook in de toponymie soms op wonderlijke wijze dooreen; de mens heeft de natuur dikwijls zodanig bewerkt en vervormd, dat er weinig meer is overgebleven van de oorspronkelijke staat. Zo is in vele gevallen niet met zekerheid uit te maken, of een veldnaam tot de natuur- dan wel de cultuurnamen behoort. Terwille van het taalkundig verband hebben we daarom wel eens namen bij elkaar geplaatst, die eigenlijk in verschillende rubrieken thuis behoorden. Elke indeling heeft nu eenmáal wat willekeurigs.

A. NATUURNAMEN 1. Hoogten en laagten

Tot deze groep behoren algemeen verbreide familienamen als van den Berg(e), van den Heuvel, van Dttyn en Verduyn (en daarvan afgeleid de Schouwse naam Duijnhouwer, d.i. opzichter over de duinen). Naar bijzondere "bergen", in de meeste gevallen wel hofsteden (bv. met een vluchtberg), heten de families Dikkenberg, Groenenberg, Hegberg, Klittenberg, Lindenbergh, Meulenberg, Molenberg, van Quekelberghe, Ringelberg, Rijnberg (echter eerder naar de stad Rijn-berk?), Vijverberg en Yzelenberg. De Middelburgse familie Hackenberg is uit Zwitserland afkomstig en heet naar de Hacken, een berg in de buurt van Schwyz. De overige bergen uit deze familienamen zullen echter voor het grootste deel wel niet meer dan heuvels zijn geweest; in elk geval geldt dit voor de molenberg, het heuveltje waarop de molen is gebouwd.

Op Schouwen is de naam van de Panne vrij verbreid. Deze kan naar een willekeurige duinpan zijn genoemd, ook naar de Panne-wei, een weiland tussen Ellemeet en Duivendijke, het boerderijtje "De Braedpanne" onder Ellemeet, ofwel naar de zoutpannen, die bij de zoutwinning in gebruik waren, en waaraan waarschijnlijk ook de naam van een boerderij onder Zierikzee, "De blinkende Panhoeve", herinnert, vgl. nog de Panne in de duinen bij Veurne, van pan(ne) in de eerstgenoemde betekenis,

Hoewel het woord eigenlijk onder de rubriek cultuurnamen valt, wil ik in dit verband toch ook de namen noemen, die afgeleid zijn van het Zeeuwse begrip stel(le)r kunstmatig opgeworpen hoogte op de gorzen of schorren buitendijks, waarop de herder met zijn schapen bij ruw weer of hoge vloed een tijdelijke schuilplaats zocht, Het woord heeft behalve deze nog twee andere betekenissen, nl. die van de op de stelle gebouwde hut, en (na de indijking van de stelle) die van de hofstede, die een stelle bevat, Deze drieërlei betekenis verklaart de Zeeuwse familienamen Stel, van (der) Stel(1), van Stelle, van der Stelt, Verstelle, Stelleman, Stel(t)man en Stelle- naar. De naam Stelboer trof ik in Zeeland nergens aan Stelleman in de betekenis: herder op een stelle,

78

79

komt al bij Huygens voor, en al in 1628 als familienaam in Zonnemere op Schouwen. De naam Stelle- naar kwant nog op het laatst der 18de eeuw in Middelburg voor, maar is sindsdien, indien ik mij niet vergis, uitgestorven, althans in Zeeland,. De diepe put in de vorm van een omgekeerde kegel met flauwe glooiingen, die de stelle van binnen vertoont, gaf aanleiding tot de bekende Zeeuwse familienaam Hollestelle.

2. Waterplassen en waterlopen

Onder de van waterplassen en waterlopen afgeleide Zeeuwse familienamen valt vooral de groep der beek-namen op. Hiertoe behoren o.a. Verbeek en Verbeke, Dellebeke, Haverbeke, Hekelbeeke, Hoebeke, Kakebeke, Langebe(e)ke, van Offenbeek, van Overbeeke, Schuurbeque, Soutbeecke en Soutbeque en Westerbeke. De naam Dellebeke kan ontstaan zijn uit Delebecque, een beek te Waasten, de naam Hoebeke uit Houbaix bij Luik (in welk geval hij dus niet tot deze groep zou behoren), Langebeke is ook de naam van een hofstede aan de Schroeweg onder Middelburg,

Omstreeks 1600 woonde daar een Langebeke op, die waarschijnlijk zijn naam aan deze boerderij ontleend heeft, aangezien de naam al in 1340 op Walcheren als veldnaam ("mijns heren tiende in Langhebeke") voorkomt,

Ook Westerbeke is de naam van een boerderij, onder Westsoeburg, waar twee andere de namen Noordbeek en Zuurbeke (Zuiderbeke) dragen. Een Oosterbeek heb ik op Walcheren niet gevonden.

De beque-namen wijzen naar de omgeving van Sint-Omaars, maar ik vond daar noch een Schuurbeque 4toch een Soutbeque. Beide namen werden door Zierikzeese families gedragen. Leendert Imanse Oolesse (1592-1657), van Zierikzee, was de eerste van zijn geslacht die zich Schuurbeque noemde. Dit geslacht stierf in 1805 uit, maar de naam bleef bewaard in de adellijke familie Schuurbeque Boeye, Een tijdgenoot van Leendert Imanse Schuurbeque heette aanvankelijk Job de Boer, maar noemde zich later Soutbeque of Soutbeecke.

De Walcherse sprinken (kleine watergangen, die op de hoofdwatgangen uitkomen) gaven ongetwijfeld hun naam aan de familie Sprink.

Aan sloten, die in een groot deel van Zeeland duiven heten, herinneren de namen van Dulven en (van) Overdulve, beide op Schouwen. Overdulve zal wel betekenen: een tegenover een andere duif of (nog waarschijnlijker) een aan de overkant van een: duif gelegen hoeve of stuk land (vgl. overbos, eveneens een familienaam (maar zover mij bekend geen Zeeuwse) en het aanstonds te noemen overweel). De welen (kolken: door een dijkbreuk ontstaan) gaven nun naam aan de families van der Weel(e) en van Weele, die overal in Zeeland voorkomen; verder aan de families Overweel, Westerweel en Zouteweel.

Een typisch Zeeuwse, vooral op Zuidbeveland, Schouwen en. Flakkee gebruikelijke benaming voor een put of waterplas, waaruit de dieren drinken, is vate (dial, vaete). Op Schouwen vindt men de familienamen van de(r) Vate, van de Vaate, bij de Vaate en Vervaat, Een bekende Schouwse familienaam

Bossen zijn er niet veel in Zeeland, en bomen vond men er oudtijds zo weinig, dat de legende te hulp moest worden geroepen om dit te verklaren: Willibrord zou in één stormnacht door zijn gebed alle bomen van Walcheren hebben doen ontwortelen, om de bewoners van het eiland te verhinderen er nog langer hun offers aan de Germaanse goden te brengen.

Namen als Bos(ch), van den Bos(ch), enz. zijn er dan ook niet inheems, De Zierikzeese fami- lienaar in den Bosch zal wel van de hoofdstad van Noordbrabant zijn afgeleid. De naam van de eerst sinds de tweede helft der vorige eeuw te Middelburg gevestigde familie Doorenbos is misschien in verband te brengen met een der vele Doornbossen, die De Hou noemt als namen van bossen en van stukken land,

Boom-namen zijn: Verboom, Holle(n)boom (oudtijds een bekende familie in het westen van Schouwen), Hoogenboom en Kieboom (= kienboom= denne- of sparreboom), Voor Kwekkeboom vgl. men blz. 104, Niet duidelijk is de naam Talboom, die in Westdorpe voorkomt; een boom die talhout voortbrengt is immers een ongekende verschijning in onze flora.

Hout-namen zijn: Boekhout, Eekhout, Eikenhout, Kluijfhout, Lindhout, Maenhout, Walhout, Van enkele dezer is de betekenis raadselachtig, Boekhout is een zeer bekende Vlaamse veldnaam, en de naam van een dorp in Oostvlaanderen (Boukhout), De Zeeuws-Vlaamse naam Leenhouts houd ik voor een patronymicum, afgeleid van Lenout, ook Verseput, van verseput = zoetwaterput, ook gemeenteput.

Poel-namen zijn van de(r) Poel, Blokpoel, Leem- poel en Leenpoel en Weezepoel, Een Blokpoel trof ik nergens aan; de Hou noemt echter als veldnamen de Blokkeput,

Blokkreek, Blokmeersch enz. De Leempoele is de naam van een overigens niet te localiseren leengoed in Vlaanderen, Leempoele en Leenpoel zal men wel identiek mogen stellen.

Terloops noem ik enkele familienamen als van de Kreek(e), van de Kreke, van der Plas, van de(r) Plas- se, van de Putte, van der Vliet en van der Vijver, die overal in de Nederlanden voorkomen, waar kreken, plassen, putten, vlieten en vijvers zijn en zodanig worden genoemd. Minder algemeen is de naam Modderkre(e)ke, die ik in Krabbendijke en Sluis vond. De familienamen bij de Zee trof ik omstreeks 1670 in Kolijsplaat aan; ik weet niet of hij nog in Zeeland of elders voorkomt. Specifiek Zuidbevelands is de naam Vermue, waarin ik het woord mui(de) zou willen zoeken, in de betekenis: een gedeelte van de zee langs het strand, waar een bank lager is, of waar een del is tussen twee banken; vgl. Gronings mude: door de natuur gevormde waterleiding naar zee in onbedijkte gronden, Die eerste Vermue zal dus in de nabijheid van zo'n mui gewoond hebben, De naam van OeVeer is vooral op Zuidbeveland verbreid, Op Schouwen vindt men de naam Houwer (vooral in de dubbele familienaam Mulock Houwer), die wel zal zijn afgeleid van het Zeeuwse houwer
spuikom of spuiboezem,

82

3. Bossen, bomen enz.

Tenslotte reken ik tot deze kleine groep ook nog de in Zeeland zeer verbreide familienaam. Taze. laar. Deze kan ontstaan zijn uit vormen als in of op 't Hazelaar (in 1736 vond ik de naam in Oosterland als Taselaar geschreven), waarbij hazelaar dan een veldnaam moet zijn, met de bet. hazelaarbosje, Vgl. de Zuidnederlandse familienamen de Haeseleer, D'Haselaer, D'Haseleire en misschien ook Daseler, De naam Hazelaar vond ik in Vlissingen.

Ten overvloede vestig ik er de aandacht op, dat vele namen van deze groep van huisnamen of uithangborden afgeleid kunnen zijn, en dan niet aan veldnamen hun oorsprong te danken zouden hebben,

4. Heidevelden en andere onvruchtbare gronden.

Namen als van der Heide(nd, van der Heyde(n), Verhey, Verheyen, Heyboer enz. zijn op de vruchtbare Zeeuwse kleigronden te talrijk, dan dat er geen aanleiding zou zijn om, met Scherpenisse a), het begrip hei(de) te definiëren als: al het land dat niet. in de polder lag, maar ook geen gors of schor was, dat bij elke vloed onderliep, m.a.w. duinen en geestgronden en andere hoge gronden langs de Zeeuwse kust of in de Zeeuwse wateren, die alleen bij de allerhoogste vloed nog onderliepen, maar gewoonlijk droog bleven. Ook Zeeuwse veldnamen wijzen op deze betekenis.

1) A. Scherpenisse, Over den naam en het begrip hayman (Archief Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, 1938), blz. 124,

84

Hier en daar op de eilanden vindt men moeren, bv, de Wilde Moeren bewesten en beoosten lerske. De naam van der Moer is er vrij veel verbreid, in minder mate van de Moere, De naam Moerland, (veenland) komt op het eiland T'olen voor. In dit verband noemen we ook de naam Moerdijk (buitendijkse gronden in Zeeland, Zuidholland enz., die tot het verkrijgen van brandstof of ten dienste der zoutnering uitgemoerd werden, en daartoe veelal met een dijk omringd werden), Onder Baarsdorp

ligt het Hof Moerdijk,

De naam Uytenbroecke, Utenbroeck(e), die o.a. in het begin van de 17de eeuw in Aardenburg vertegenwoordigd was, en ook in de 18de eeuw nog hier en daar in Zeeland voorkomt, stamt van elders. Biesbroe(c)k (o.a. te Hulst) zal wel van een of andere veldnaam zijn afgeleid. De ZeeuwsVlaamse familie de Caluwé zal oorspronkelijk wel de Caluwe hebben geheten; in dat geval zou men kunnen denken aan de veldnaam caluwe = kale plek, blote grond, waarvan de Nou enkele voorbeelden geeft. In Valkenisse op Zuidbeveland woonde in 1219 een Gilebertus de Rietlande, maar als familienaam komt deze naam later niet meer voor, evenmin als die van Willem van Gagheldonc, die in 1368 schepen van Kapelle-ambacht was, Wel komen de familienamen van der Slikke en Platschorre voor, De laatstgenoemde kan ook naar een boerderij onder Oudelande heten, tenzij deze de naam aan de bewoner ontleend zou hebben, Maar vooral moet bij deze kleine groep de typisch Zeeuwse naam Haaiman (Haayman, Haaijman) worden genoemd, die al vroeg op

Walcheren voorkomt en daar nog altijd bekend is, Na al hetgeen, ook nog in de laatste jaren, over deze veldnaam geschreven is, staat de betekenis ervan nog altijd evenmin vast als de etymologie van het woord. In elk geval waren de haaimannen, die alleen op Walcheren en Schouwen voorkwamen, minderwaardige gronden, die vrijgesteld waren van dijklasten. Op Westvoorne heten ze haaieneten, vanwaar de familienaam Hameeteman, die op Goeree voorkomt. Met het verwante woord haeye, dat eveneens op Walcheren en Schouwen als veldnaam bekend is en hooi(veld) betekent, zal de Oudzeeuwse familienaam van der Haeyen wel verband houden, en misschien ook de nog bestaande Thoolse naam Hajer.

De naam van de Woestijne, op Walcheren vrij verbreid, is uit Vlaanderen meegebracht door emigranten,

B. CULTUURNAMEN 1. Bouw- en weilanden.

Namen als van den Akker, van de(r) Velde, van der Weide(n) komen in Zeeland niet meer en niet minder voor dan elders, Land-namen zijn: Eerland, Hoogerland, Klinkerland, Moerland, Steenland, Suurland; waarschijnlijk zijn dat alle veldnamen. Al in de 14de eeuw vinden we in Zeeland Bloc als familienaam, die er als Blok geschreven nog algemeen verbreid is, Van dezelfde veldnaam blok (omheinde akker) zijn de namen Meulblok (molenblok, stuk land bij de molen) en Steenblok (een akker waarin veel stenen zitten?) afgeleid. Een bevang onder Noordgouwe heette al in 1595 "de Steenblok", Van hoek (stuk land) zijn mogelijk afgeleid: Hoek, van (den) Hoek(e) (die echter ook van het Zeeuws-Vlaamse dorp Hoek of van Hoeke bij Brugge afgeleid kunnen zijn), en verder van met hoek samengestelde veldnamen: Boterhoek, Kaashoek, Lenshoek, Mol- hoek, Mookhoek, Noordhoek, Oosthoek, Tolhoek, Veerhoek. De naam Kaashoek kan ook van Katshoek op Noordbeveland afkomstig zijn, De meeste van deze hoek-namen komen bij de Flou voor en zijn wat hun betekenis aangaat doorzichtig; Lenshoek en Mookhoek daarentegen zijn mij niet duidelijk.

Op Walcheren is de familienaam van den Driest bekend, van dries weide- of klaverland, dat men in zaaigrond heeft veranderd, ofwel braakland, weinig vruchtbare weideplaats, gemene akker, met anorganische t. De naam van der Meersch is niet typisch Zeeuws, maar komt hier en daar in de provincie wel voor. De in het Land van Kadzand bekende naam Kraaymes is ontstaan uit Kraaymeersch, en Craeymeerschen vindt men te Maldegem, te Emelgern bij Roeselare en te Merkem bij Diksmuide. De naam van de in 1797 uitgestorven Zierikzeese familie van der Meerse houdt geen verband met meers = weide; oorspronkelijk heette dit geslacht n.l. Maartense, waaruit via van der Maersse tenslotte van der Meerse is ontstaan, Het is een van de talrijke voorbeelden, die ons tot de grootste voorzichtigheid moeten manen bij de etymologie van familienamen.

86

87

Aan brauw, in Vlaanderen nog bekend in de betekenis: 1, opgehoogd stuk grond, met een gewas bezaaid; 2, een smal en hoog weggetje of bermpje tussen de akkers (De Bo), is de Schouws-Thoolse familienaam op den Brouw ontleend. Vgl. ook de Vlaamse familienaam de Brauw,

Van Vlaamse oorsprong zal ook de vooral op Walcheren zeer verbreide naam de Bree zijn, aangezien bree (slijkerige grond) in Vlaanderen een veel voorkomende veldnaam is. De veldnaam reep (strook land, vooral langs water) is bewaard in de naam van de Reepe, strenge, stringe (lange en smalle strook land) in van der Stringe, De laatstgenoemde familie stamt echter vermoedelijk, als zovele andere Zeeuwse families, uit Vlaanderen. Dit laatste is zeker het geval met de namen de Zuttere en Zuttermans, die afgeleid kunnen zijn van zutter, zitter = grensweide, Vgl. echter blz. 109,

Aan de vronen, d.z. nieuwbedijkte gronden, die als betaling golden voor het ter bedijking geven van buitendijkse gronden in Zeeland en daarom voor altijd vrijgesteld werden van alle onkosten voor dijken en dergelijke lasten, herinnert de Walcherse familienaam Vroon,

Namen als Boogaert, van den Boogaert, Boogerd enz. zijn in Zeeland niet minder algemeen dan elders, Op de beide Bevelanden is Plan(t)soen een veel voorkomende familienaam,

Een Walcherse veldnaam is 't Quistken (van kwiste, kweste: twist, kwestie, ruzie), als aanduiding van een perceel waarover twist of zelfs een

88

proces is gevoerd. Ik zou de veronderstelling willen opperen dat de familie Quist, die echter uit Talen afkomstig schijnt te zijn, aan een dergelijk perceel land haar naam ontleend heeft Vgl. echter ook blz. 144.

Uiteraard heten vele families naar bepaalde bouwen weilanden of stukken grond. Zo noemde Hubrecht. Jan Anthonisse (geb. ± 1555 te Zierikzee) zipt) Steengracht naar een stuk grond onder Noordgouwe. 't Bockstael, in het begin van de 18de eeuw (1729) als landnaam te Tielt-Buiten aangetroffen, moet verband houden met de te Filippine bekende familienaam Bockstael. Ook de namen Kloet, del Cloedt. enz., die o.a. in Zeeuws-Vlaanderen voorkomen, houd ik voor ontleend aan veldnamen, De namen Eggebeen (= hoekbeen?) en Krombeen behoren misschien ook tot deze groep; beide schijnen op landerijen van een eigenaardige vorm te wijzen, De oude veldnaam Cruyslant (land, door de gelovigen

geschonken ter bestrijding van de kosten van een.

door Philips de Goede te ondernemen kruistocht) is aanleiding geweest tot het ontstaan van de familienaam Kruislander,

Uit de Walcherse veldnaam Scuwelincwerpe (het erf, de woning, het rechtsgebied, het ambacht van het geslacht Scuweling) ontstond de in Zeeland vrij verbreide familienaam Schuilwerpe.

In het verband van deze groep dient nog de vraag te worden gesteld of misschien ook in Zeeland familienamen op -aard, -man en -ing van veldnamen afgeleid kunnen zijn, Van de Zeeuwse familienamen op -aard (aart, aert), die in vele gevallen van Vlaamse afkomst zijn, kunnen er verscheidene aan een

89

veldnaam ontleend zijn, bv, Blommaert, Bollaert, Bosschaert, Dellaert, Kriekaard, Langeriaert, Meij- aard, Minnaard, Plasschaert, Ploegaert, Ranschaert, Rijckaert en Rijkaard, Soethaert, Steenaard, Steijeert, Wielaard en Wielaart Bij enkele van deze kan men ook aan een andere afleiding denken, Hetzelfde geldt van namen als Botting (naar het gehucht, tevens ambachtsheerlijkheid onder Grijskerke), Hemeling, Hamelink en Hamelijck (de beide laatste uit Zeeuws-Vlaanderen), Roeting en Scherping. Scerpinc komt als mansnaam echter al in de eerste helft van de 14de eeuw in Holland en Zeeland voor. Maar vooral het aantal familienamen op -man is in Zeeland aanzienlijk, Een aantal van deze zullen stellig beroepen uitdrukken, bv. Koopman, Timmerman, Tuinman, Zeeman, maar het merendeel laat zich niet op deze wijze verklaren. Ook voor Zeeland zullen we dus moeten denken aan met -man samengestelde veldnamen, waarin dit toposuffix een stuk land aanduidt Dit zou dan kunnen schuilen in familienamen als Bareman, Beekman, Ber(re)man, Blaakman, Boonman, Bosman, Braakman, Brakman, Bruggeman, Catsman en Katsman, Dorreman, Ganseman en Ganzeman, (van) Helleman, Hoekman, Houterman, Karreman, Kleynman, Koekoran, Koeman, Kooiman, Lookman, Meerman, Moerman, Poelman, Saaman, Speel(e)man, Stelleman, Temper- man, Wellemen, Winkelman (van winkel = hoek?), IJzerman en Zwigman, Een aantal van deze namen kunnen ook op andere wijze verklaard worden, Bruggeman, Kar(re)man, Koeman, Kooiman, Speel(e)- man, Temperman (= timberman, timmerman?),

Winkelman en IJzerman als beroepsnamen, Dieleman en Tieleman, Houterman, Cley(n)man en Witteman als patronymica, afgeleid van de gelijkkluidende voornamen, Hoe populair deze man-namen waren, blijkt hieruit dat uit de Schouwse familienaam Bellems (uit Bethlehems, naar het klooster Bethlehem bij Elkersee) in de 16de eeuw, naar analogie van al bestaande man-namen, Bellemans ontstond. Een grondige kennis van de veldnamen in Zeeland en Vlaanderen uit vroeger en later tijd zdu zeker over een groot

aantal van deze familienamen de gewenste opheldering geven. Bij gebrek daarvan kan ik dit probleem voor de Zeeuwse veld- en familienamen voorlopig alleen maar stellen, zonder tot de oplossing ervan iets bij te brengen.

2. Grensscheidingen.

Het aanzienlijke Zeeuwse geslacht van de Perre, dat zich in de eerste helft der 16de eeuw uit Mechelen in Middelburg vestigde, ontleent zijn naam waarschijnlijk aan het Vlaamse perre, parre, dat haag, omheining betekent. Deze familienaam heeft dus dezelfde betekenis als van der Haagen en van der Bel, indien men de laatste naam afleidt van belle, fr. bail, bailleul = afsluitboom (vgl. balie = afsluitboom, afgesloten ruimte). Van ditzelfde bel zouden ook, met Zeeuwse klankwijziging, de familienamen van der Bil, de Bil i) en Bil afgeleid kunnen zijn, die

1) Op het eind van de 16de eeuw woonde te Ronse een familie den Bil, waarvan enkele leden naar Leiden uitweken. Vgl. J. H. Bekouw, Bannelingen en vluchtelingen uit Ronse (Haarden, 1941), blz. 60.

90

91

op de noordelijke eilandenrij vrij veel voorkomen. Elders komen de namen Bille en Billekens voor; in Zeeland nog: Smalbil (vgl. Smalbraak), Hardebil (vgl. Hardemeet) en Rijste(n)bil (een "bil" van rijshout, dus uit rijsebil ontstaan? vgl. biest = een plaats waar biezen groeien, waarnaast een znw. rijst = een plaats waar rijshout groeit, heeft kunnen bestaan). Ook in de Schouwse veldnamen bilmeet (naast bijlmeet) en Poppenbilke zie ik hetzelfde znw. bil = bel, dat dan met betekenisverruiming de benaming zal moeten zijn geweest van een stuk land dat de afsluiting vormde van een bezitting, of een afgesloten geheel vormde.

3. Verkeerswegen.

Namen als van de Weg, Groeneweg(e)(n), Zuidweg. en Zuijdweg, van der Baan, Oosterbaan, Verstraate(n), Weststrate enz. hebben natuurlijk niets typisch Zeeuws aan zich. De Vlissingse familie Wegeling heet misschien naar de een of andere wegeling (= weggetje), misschien ook naar Wegelinge achter 't Huis Zandvoort aan de Seisweg bij Middelburg.

Een woord dat voor zover mij bekend uitsluitend op Schouwen en Duiveland voorkomt is wekken, in de betekenis: een doodlopende weg. Onder Haam- stede heten twee doodlopende wegen het Brede en het Smalle wekken, onder Renesse liggen het Dirkjes wekken en het Jannetjes wekken, en Zierikzee heeft zijn Jannewekken. Onder Nieuwerkerk op Duiveland liggen (lagen althans) het Boonewekken

92

(van de familienaam Boone?) en het Zandwekken. Dit woord, waarvan de etymologie mij niet duidelijk is, leeft bovendien voort in de op het eiland zeer verbreide familienaam van der Wekken,

Tot deze groep zou ik ook de dijknamen willen rekenen; de dijken behoren in het dijkrijke Zeeland immers tot de belangrijke verkeerswegen. Namen als Dijk(e), van Dijk(e)(n), Dijkman, Bosdijk, Buitendijk, Groenendijk, Meuldijk, Onderdijk, Oostdijk, Polderdijk, Snoodijk, Steendijk, Stoutjesdijk enz. vindt men er dan ook in groten getale. Bij de laatstgenoemde naam, die vooral op Tholen veel voorkomt, zou men geneigd zijn te denken aan een verbastering van mnl, stouwedyc = waterkering, veelal zware kade langs een

binnenlands water, maar dit woord komt (uitsluitend?) in het Westen van Over- ijsel en het oosten van de Veluwe voor, Misschien schuilt in het eerste lid de mansnaam, Stout?

Een veel voorkomende familienaam is Moerdijk, in Zeeland en Zuidholland de benaming van buitendijkse gronden, die tot het verkrijgen van brandstof of ten dienste der zoutnering uitgemoerd en daartoe veelal met een dijk omringd werden. Als veldnaam komt Moerdijk ook bij de Flou voor, o.a. als naam van een dijk bij. Veurne, Moerdijk kan natuurlijk ook de plaatsnaam zijn, Zanddijk, Sandijk, enz. zullen wel verband houden met het gehucht van deze naam, bij Veere, en de Thoolse familie van Ysseldijk zal wel van Zuidhollandse afkomst zijn en naar een der dijken van de Hollandse IJsel heten, In verband met het begrip dijk noemen we nog enkele andere dijk-namen, als Dijkslag en Dijkwel.

93

Onder dijkslag verstaat men een gedeelte van een dijk, dat bij het oude stelsel van "verdijslaging" of "verhoefslaging" een dijkplichtige te onderhouden had. De familie Dijkwel ontleent haar naam aan een van de vele kolken, door een dijkbreuk ontstaan, die men in Zeeland in vrij groot aantal aantreft, Aan het specifieke Zeeuwse woord bout = overgebleven gedeelte van een overigens weggeslagen of weggevalen dijk, dat nog aan de bestaande hoofddijk is verbonden, herinneren de Schouwse familienamen van den Bout, Dalebout en Kortebout, misschien ook Naerebout en de Thoolse naam Bout (vgl. echter blz. 39),

Verheul(e) en van der Heul zullen stellig verband houden met de heulen (bruggen over een duiker, en vervolgens ook de duikers zelf), die we eveneens tot de Zeeuwse verkeerswegen mogen rekenen,

4. Woningen.

Huisnamen als Nieuwenhuysse, Nieuwenhuizen enz., Dijkhuis, Hoogerhuis, Wijkhuis enz., en hoevenamen als van der Hoeve(n), Verhoef(f) enz. zijn evenmin typisch Zeeuws als de namen op 't Hof, van 't Hoff, V erschuur enz. De namen Geldof en Geldhof(f) komen ook in Vlaanderen voor en zullen wel van daar afkomstig zijn. In Gistel ligt een Geldhofs weg, maar deze zal wel naar een Geldhof heten, en niet omgekeerd, Duidelijk zijn deze namen mij niet; men zou kunnen denken aan een schertsende benaming van een boerderij., waar geld zit, of aan geld onvruchtbaar (van dieren gezegd).

Aan de stolp, de eigenaardige oude Schouwse boerderij, waarbij woonhuis, schuur en stal zich onder één dak bevinden, herinnert de naam van de Stolpe, De Schouwse families van (der) Klooster zullen wel naar het al eerder genoemde klooster Bethlehem onder Elkersee heten. De Oosterlandse familie Gravelein herinnert waarschijnlijk aan een aldaar of elders aangelegde militaire versterking, een ravelijn; de voorgevoegde g zal wel aan volksetymologie toegeschreven moeten worden, die het woord, in verband bracht met graven,

Naar bepaalde boerderijen heet meer dan een. Zeeuwse familie, We maakten in ander verband al gewag van de boerderijen Langebeke en Westerbeke, die beide familienamen deden ontstaan.

Even buiten Middelburg, in de buurt van de Nadorst, liggen de hofsteden Groot-, Middel- en Klein-Proyen. Dit proyen betekent; prebende, d.i. het geld, dat nodig is voor het onderhoud van een geestelijke, vooral een. kanunnik, of een lid, van een kapittel, Deze kosten

werden wel bestreden uit de opbrengst van de een.

of andere boerderij, die dan, zoals in dit geval, wel Proyen heette. De familie van Prooijen zal wel naar deze of een andere gelijknamige hofstede heten.

Evenzo mag men aannemen dat er verband bestaat tussen de naam van de hofstede het Hoge Duivenkot onder Oostkapelle en die van de bekende Walcherse boerenfamilies Duvekot en Duijrvkot, die men van ouds in Oostkapelle en Domburg aantreft. De Goese Duvekots stammen af van Laurus Duvekot. (1802-1860), landbouwer te Domburg, die zich in 1847 met zijn acht kinderen in Goes vestigde. Duvekot als naam van een hoeve en ook van een stuk land is in Vlaanderen heel gewoon.

94

Naar de hofstede de Braakenburg onder Arnemuiden heet de Haarlemse familie Braakenburg, die in Zeeland echter niet meer vertegenwoordigd is. Zo zal de familie (van) Sparrentak wel naar de boerderij Sparrentak heten, die aan de Koudekerkse weg onder Vlissingen ligt. Ook Houtekamer lijkt mij een boerderijnaam toe, al heb ik deze nergens kunnen vinden. Hetzelfde geldt voor de naam Hoogedeure; een Middelburgs regentengeslacht heet al in de 14de eeuw van der Hoogerdeure, Of er verband bestaat tussen de hofstede Krayenstein onder Oostkapelle en de familie Krayestein, die in de eerste helft van de vorige eeuw in Middelburg woonde, betwijfel ik evenwel, aangezien deze Krayesteins van elders afkomstig waren, De namen van de buitenverblijven Munnikhof en Overduin komen ook als Walcherse familienamen voor.

Onder Ierseke ligt het hof Sweedycke, dat al in 1321 onder deze naam voorkomt, De familie Zweedijk, die deze boerderij zeker twee of drie eeuwen in bezit heeft gehad, heeft zich vermoedelijk naar dit hof genoemd. Aan het hof Maalkote onder Wemeldinge herinnert de Zuidbevelandse familienaam Mallekote, Platschorre heet een boerderij! onder Oudelande en tegelijk een Zuidbevelandse boerenfamilie. In de meeste gevallen is niet meer na te gaan of de familie naar de boerderij heet, of omgekeerd, Dit laatste is klaarblijkelijk het geval met het hof Boone onder Borsele. In 1618, twee jaar nadat de polder herdijkt was, woonde daar Jacob Marinusse Boone als eige-

96

naar en baander (bewoner), maar eerst later kreeg het hof zijn tegenwoordige naam naar de eigenaar, in wiens familie het langer dan een eeuw gebleven is.

Naar de hofstede het Rosevelt in de polder de Vijftienhonderd Gemeten tussen Tholen en Poortvliet noemde zich een familie Roosevelt (oorspronkelijk op 't Rosevelt). Zoals men weet zijn alle pogingen om verband te leggen tussen dit Thoolse boerengeslacht en de familie waartoe twee presidenten der Verenigde Staten behoren, tot dusver zonder succes gebleven, Ook in het Westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen woont een familie van Rosevelt,

De boerderij Hoogkamer onder Oud-Vosmeer zal wel samenhangen met de naam van de familie Hoogkamer.

Natuurlijk ontlenen verscheidene Zeeuwse families hun naam aan boerderijen en buitenplaatsen, die elders dan in Zeeland zijn of waren gelegen.

Zo heette, naar een familietraditie wil, het bekende Zuidbevelandse geslacht Ossewaarde, dat al in de 16de eeuw in Goes was gevestigd, en zich toen van Ossewaarde noemde, naar de boerderij de Ossewaerden onder Bergen op Zoom. Het landgoed (hekenburg onder Loosduinen, dat in de 17de eeuw door de dichter Jacob Westerbaen werd bewoond, zal zijn naam gegeven hebben aan de familie van Ockenburg, en het kasteel Wallenburg onder Wijk bij Duurstede aan de familie van Wallenburg. De naam de Gelleke is mogelijk

ontleend aan de eeuwenoude boerderij de Ghelcke te Marquise in het land van Kalis (Calais), de naam de Broekert misschien aan de Broucart, in de 15de eeuw een plaats te Bremes

97

en de naam Plasschaert misschien aan de Plasschaerts hofstede, die vroeger te Anzegem moet hebben gelegen, en waarvan de herinnering bewaard is in de naam van twee stukken land 1).

Tot deze groep behoren ook namen van meer algemene aard als van der Haagen, Verhage(n), van der Linden, Verlinde(n), die vooral in de tweede vorm in Zeeland zeer verbreid zijn, en die wel genoemd zullen zijn naar het een of andere hof ter Hagen of ter Linden. Onder Serooskerke op Walcheren lag vroeger een kleine buitenplaats Ter Linden, en onder Ritten een belangrijk en oud jachtslot van dezelfde naam, dat in het begin der vorige eeuw gesloopt werd,

De Walcherse boerenfamilie de Kam zal haar naam wel ontleend hebben aan de een of andere comme, di, een Middeleeuwse benaming voor een brouwerij. Ook van der Kammen, Verkammen en Verkamman zijn daaraan ontleend,

Het in 1760 uitgestorven Zierikzeese regentengeslacht van der Port schijnt zo te heten omdat de eerste, die zich aldus noemde, Gerrit Pieterse, genaamd van der Port (1569-1632) in de buurt van de stadspoort woond., Op Zuidbeveland (o.a. in Goes en Kruiningen) vindt men de namen Steenpoorte en Zwartepoorte.

Tenslotte noemen we onder deze groep nog enkele familienamen, die op molens betrekking hebben,

1) Ook komt in 1562 te Aardenburg den Plasschaert Busch voor, dus een bos(je). Ook is de Plasschaerts de naam van een bos en een wijk in Lichtervelde en Torhout, terwijl een weg in Waregem als Plasschaerts straat bekend staat. Uit al deze namen blijkt de bekendheid van de naam, hetzij als veld-, hetzij als familienaam.

Molen-namen zijn van der Meule(n), Vermeulen, Meulman, Meuldijk, Meulenblok, Meulenberg, (de) Meul(e)meester, Meulewijk, Meulstee, alle met de umlautsvorm, en Rosmolen (een molen, dom: een paard in beweging gebracht?), De laatstgenoemde naam, die ik op Tholen vond, lijkt mij niet Zeeuws.

Bij de van veldnamen afgeleide familienamen noem ik ook de namen, die verband houden met de windstreken of de geografische ligging van een stuk land, een huis enz. Deze kleine groep breng ik eigenlijk alleen ter sprake terwille van de op Walcheren zeer verbreide familienaam Besuyen (Bezuijen). Men zou deze naam als een wisselvorm kunnen beschouwen van -Bezooijen, en dan aan het Noordbrabantse dorp van deze naam kunnen denken. De familienaam Benoorden, die in de tweede helft van de 18de eeuw (o.a,?) te Kolijsplaat voorkwam, wijst echter op een andere mogelijkheid, nl. dat Besuyen Bezuiden betekent, Bewesten en. Beoosten schijnen daarentegen niet voor te komen, wel van Westen en van Oosten, naast van Noorden en van Zuiden, met de Schouwse variant van Zuijen, In alle opzichten duidelijk zijn deze windstreekfamilienamen nog niet. Moet men denken aan verkortingen in de trant van: bezuiden het dorp, benoorden de molen?

Aan de ligging van een woning zijn nog ontleend: van 't Westeinde en van 't Westende, misschien ook van den Ende. Verder vindt men de windstreken vertegenwoordigd in namen als Westveer, Noordhoek, Zuidweg, Zuidijk, en misschien ook in Suurland, indien dit zuiderland betekent,

98

99

Familienamen, ontleend aan huisnamen, uithangborden en gevelstenen

Tot deze tweede groep der familienamen behoren ook diegene, die aan huisnamen, uithangborden en gevelstenen ontleend zijn. Wie het bekende woord "My house is my castle" onderschrijft, komt er allicht toe om zich ook te noemen naar de zozeer als een deel van het eigen leven gevoelde woning. Een typerend uithangbord, een sprekende gevelsteen kunnen aan huis en bewoner tegelijk hun naam geven. In 1544 vinden we in Middelburg een Dierric in de Belle, misschien de bewoner van het huis "De Belle" in de Lange Giststraat. Onder de schepenen van Middelburg in 1574 vinden we Willem Pieters sone in Roosenburch, een lid van een destijds bekende en vooraanstaande Middelburgse familie, die haar naam ontleende aan een in de eerste helft der 15de eeuw in de Langedelft gebouwd huis Rosenburch. In hetzelfde jaar 1574 was Simon Jansz van Roomen apotheker in "Den Draek" waarom men hem en hij zichzelf Simon Draeck ging noemen. En ook Pieter Baers, die in 1606 herbergier was in de herberg "De Baers" onder Koudekerke op Walcheren, zal zijn naam zeker aan het uithangbord van zijn zaak ontleend hebben.

Op soortgelijke wijze zijn tal van namen ontstaan, die op andere wijze moeilijk verklaard kunnen worden

100

De naam in 't Anker, vroeger o. a. te Middelburg vrij verbreid, thans nog op het platteland, van Walcheren en Zuidbeveland (Kapelle) bekend, zal zeker verband houden met de naam van een huis. In Middelburg vond men als huisnamen: Het Anker, Het Gouden, Rood, Witte en Zwarte Anker. Zo acht ik het ook waarschijnlijker dat de eerste de Ridder in een huis woonde, waar de heilige ridder Sint Joris uithing, dan dat hij zelf roof- of kruis- of wat voor ridder ook was. De Graaf en de Qraeve laten zich op gelijke wijze eenvoudig verklaren; men vond te Middelburg als huisnamen Graaf Lodewijk, De Graaf van Mansfeld en Graaf Maurits en op andere plaatsen zullen nog wel andere graven hun doorluchtige namen aan huizen gegeven hebben. De bakermat van de familie de Keuninck zal wel in Brabant of Vlaanderen hebben gestaan, maar dat de eerste van deze naam een werkelijke koning was, gelove wie wil.

Vele uithangtekens vertoonden de afbeelding van een dier, en dit verklaart het grote aantal familienamen, dat schijnbaar aan de dierenwereld is ontleend, een ontlening die dus maar indirect behoeft te zijn. Ook in Zeeland vinden we als namen de Leeuw, de Vos, de Wolf, de Hondt (en Dhont), Mol (en de Mul), de Haes, de Haze, de Haas enz. Vogels zijn op uithangborden vanouds populair geweest, en dit verklaart familienamen als de Haan (in Sas van Gent komen bovendien voor: D'haene, d' Haene en Dhaene), de Pauw (Pauw en Paauwe kunnen ook patronymica zijn), Swaan, de Putter, de Knuyt, Papegaaij, Snep (de Vlaamse vorm van snip), Schrier (van

101

skrier, de Friese naam voor de grutto), Nagtegaal, enz. Het geslacht Cau, uit Westenschouwen afkomstig, kan naar een huis genoemd zijn, dat een kouw als gevelsteen of uithangbord voerde. Een andere bekende, thans uitgestorven Zierikzeese familie, Teelinck, herinnert aan de telingen of talingen, een soort kleine eenden, die volgens Nagtglas oudtijds op Schouwen en Duiveland veel voorkwamen.

Nog een andere Zierikzeese familie, later ook in Tholen gevestigd, heette Plevier; ze

stamde af van Hans Laurensz Plevier uit Hulst, die in 1597 poorter van Zierikzee werd, De Thoolse familienaam Quaak (Scherpenisse) zou een variant kunnen zijn van de elders voorkomende naam Quack en dan de vogelnaam kwak (een bepaald soort reiger) kunnen bevatten. Maar ook is kwak een der vele woorden, die onze taal kent om een sul, een' sukkel aan te duiden, Kwaak is (echter niet in Zeeland) de benaming van een hoge, smalle voetbrug, Tenslotte noemen we nog de in Zeeu.Ws-Vlaanderen en heel Vlaanderen bekende familienaam Kokhuijt, die wel naar de kok- uit, zoals in Vlaanderen de koekoek heet, genoemd zal zijn, 1) Ook Vogel en de Vogel behoren tot deze groep, De Schouwse familie Steur zal wel naar een of ander huis De Steur zijn genoemd, zoals men er o.a. in Middelburg vindt. Huisnamen, eveneens te Middelburg, als De dry Snoecken en De gouden Snoucke kunnen aanleiding hebben gegeven tot de naam

1) Even ten zuiden van Watervliet, dicht bij de Zeeuws- Vlaamse grens, ligt de Cocquitpolder, die naar ik vermoed naar de een of andere eigenaar of bewoner is genoemd.

102

Snouck.

Ook de naam Blik kan op dezelfde wijze ontstaan zijn, maar ook kan deze een patronymicum zijn (vgl. blz. 38).

De uit Vlaanderen afkomstige familie van de Spiegel, waaruit de raadpensionaris Laurens Pieter (1737-1800) geboren werd, zal -wel naar het een of andere huis heten, dat "De Spiegel" als gevelteken droeg, Op dezelfde wijze kunnen ook de familienamen (de) Hamer, Kodde (= knods), Roskam, den Hoed, van der Bijl, Pilaar, de Kan enz. ontstaan zijn. De hoed was in huisnamen een geliefd attribuut; alleen. in Middelburg vindt of vond men de blauwe, groene, zwarte, gouden, yzeren, fluwelen hoed, de coninx hoet en de hoet van Aken, De kan kan de naam van een herberg zijn geweest.

De namen de Maagt, Meerman, van Hercules, de Moor, Turck en Toutenhoofd wijzen op huisnamen, waarin de maagd, - de meerman, Hercules, de Moor, de Turk en een houten hoofd genoemd werden, De Turk is een Middelburgse huisnaam, en iedere Leidenaar kent de Vergulde Turk op de Breestraat, Een Heynrick Corneliszoon Houtenhoofd woonde in 1549 in Oostkapelle.

Vele huisnamen en uithangtekens droegen de naam of de afbeelding van een boom, een plant, een bloem of een vrucht, Daardoor konden familienamen ontstaan als Dorrenboom (misschien een verschrijving voor Dorenboom, Lindeboom, Meijboom Schoonenboom, Vijge(n)boom, van der Linde, Tazelaar (vgl. blz. 84), Heijblom, Mispelblom, Pompoene, Poley (polei vlooienkruid), Appel (een uit Amsterdam afkomstige, in de 19de eeuw te Middelburg ge-

103-

vestigde familie), Potappel (Stavenisse), Corstanje en Korstanje kastanje). De Walcherse familie Kwekkeboom zal wel uit het Oosten van ons land afkomstig zijn, waar kwekkeboom de dialectische benaming is voor de lijsterbes of de rode kornoelje, en waar, in het kerspel van Enschede, het erf Kwekkeboom ligt. Namen als Verboom, Holleboom, Hoogenboom kunnen echter ook ontstaan zijn doordat de eerste, die zich zo noemde, in de buurt van een bekende boom, een holle of een hoge boom woonde, Een deel van deze boom-namen is dan ook al onder de veldnamen besproken: vgl. blz. 83.

Namen die aan abstracte eigenschappen en begrippen ontleend schijnen te zijn, als Fortuin, de Liefde, Geluk, kunnen moeilijk anders dan aan huisnamen ontleend zijn, De

op het eerste gezicht onverklaarbare naam Padmos, op Schouwen en Duivelend algemeen bekend, zou aan een huisnaam "Johannes op Patmos" zijn ontstaan kunnen danken, De half verfranste naam de Casembroot herinnert misschien aan het uithangbord van een herberg, waarop een kaas en een brood geschilderd stonden, Maar hoe valt het te verklaren dat een zo burgerlijke naam al zo vroeg, n.l. in de 13de eeuw, door een adellijk geslacht werd gevoerd? Op een kaart van 1618 vindt men in de buurt van Oostburg de Kaas en Broodschans, in de buurt van de Spek en Broodschans, en de Scharbier- of Scherpbier-schans, Deze namen wijzen er op, dat de soldaten er van hielden, hun schansen naar levensmiddelen of dranken te noemen. Heeft de eerste de Casembroot wellicht in de nabijheid van zo'n schans gewoond?

104

Ook uit Zeeland zijn ons enkele voorbeelden overgeleverd, dat schippers zich noemden of genoemd werden naar hun schip, Zo de Zierikzeese regentenfamilie de Huybert, waarvan de stamvader, Neele Jan of Cornelis Janszoon, uit Westenschouwen, die in 1476 poorter van Zierikzee werd, stuurman was. Zijn zeven kinderen heten allen. de Huybert, en een van deze komt in 1501 en 1503 voor als "scippere van de Hubert". Klaarblijkelijk was dit het schip van zijn vader, dat de naam van Sint Hubertus droeg, De Veerse familie Brakman (wel te onderscheiden van de veel uitgebreidere Zeeuws- Vlaamse) stamt af van kapitein Cornelis Danielsen, gezegd Brakman (overl. 1624), die kapitein was op de Bracke, Heeft de familie de Brakke dezelfde naamsoorsprong, heet zij naar een huis, dat De Brakke (=-] jachthond)] heette, of ontleent ze haar naam aan een veldnaam (vgl. blz. 66)? De Zeeuws-Vlaamse Brak- mans, die uit Antwerpen komen, heetten oorspronkelijk van der Bra(c)ken, misschien naar een huisnaam, misschien ook naar het een of andere stuk brak land, Hun familienaam behoort dus tot de groep der veldnamen,

105

III. BEROEPSNAMEN

De derde groep omvat de familienamen, die ontleend zijn aan de namen van ambten, standen, beroepen, bedrijven en handwerken. Hoewel in 't algemeen in de Nederlanden een bepaalde voorkeur bestaat voor de namen van de eerste en de tweede groep, is toch ook deze categorie rijk vertegenwoordigd.

Specifiek Zeeuwse namen vindt men er weinig, onder, Ik ken als zodanig eigenlijk alleen Poerstamper, van As(t), van der Est en van der Reest, die aan het meekrapbedrijf ontleend zijn en zo aanstonds nader ter sprake zullen komen, De eigenaardig Vlaams-Zeeuwse beroepsnaam maljenier (ijzerkoopman) heeft naar mijn weten nooit aanleiding gegeven tot een familienaam, hoezeer men dat had mogen verwachten,

Al in de oudst bekende rekeningen van de Grafelijkheid van Zeeland, van 1318/1319, vindt men namen als Hanne Tavernier (= herbergier) van Stompertsdike (op Tolen), Jan die Coster van Werendike, Boudwijn die Coster, In 1392 is Jan die ScriVeere burgemeester van Middelburg, in 1454 Jacob die Clerc, die ook wel Jacob die Cupere heet, secretaris van deze stad, Een zekere Harreman Cornelisz, dictus die Vagher, wordt in 1497 poorter van Zierikzee; misschien was hij schoorsteenveger. Of men in deze

106

en andere gevallen uit de veertiende en vijftiende eeuw al met familienamen te doen heeft, dan wel alleen met individuele beroepsaanduidingen, is niet altijd duidelijk. In elk geval ziet men uit deze voorbeelden, hoe een beroepsnaam kan ontstaan, Terloops wijs ik er op, dat in tegenstelling met de Duitse beroepsfamilienamen de Nederlandse meestal het lidwoord voor zich hebben.

Enkele namen mogen volstaan om een indruk te geven van de rijke verscheidenheid, die deze groep ook in Zeeland vertoont. Aan wereldlijke waardigheden, ambten en bedieningen zijn ontleend: Damman (= de ambtman, d.i. schout of drost), Baljuw, Baljeu, Drost, Schout (dat evenwel ook een oude mansvoornaam is), de Clercq, de Clerck, (de) Klerk, de Rechter, Rentmeester, Tollenaar (= ontvanger van de tol), Schrijver, de Voogd(t), de Booy (= bode), Taalman (= advocaat tenzij deze naam van de voornaam Tale afgeleid is), (de) Meester, Meesters, De kerkelijke waardigheden, ambten en bedieningen zijn vertegenwoordigd door Paap(e) (dat ook een voornaam is), (de) Priester, (de) Koster, (de) Coster, Kloosterman, (de) Munnik, de Muijnck, de Munck; misschien ook door (den) Broeder (= kloosterbroeder),

Aan het krijgsleven zijn ontleend namen als (de) Ruyter, de Ruitter, Krijger, Hooftman, Ritmeester, Vaandrager enz. Ook reken ik tot deze groep de naam Schietekatte, die al in de 13de eeuw in Vlaanderen in de vormen Scitcatthe, Scietcatte enz. voorkomt, en die ik zou willen opvatten als: de man die de "kat" afschiet, een in de Middeleeuwen alom be-

107

kend belegeringswerktuig om stenen te slingeren tegen een belegerde stad. Ik geef deze gissing overigens graag voor een betere.

Aan de landbouw zijn uiteraard verscheidene namen ontleend, o.a. (de)(n); Boer, Bou(w)man, Huisman en Huijsman(s), (de) Pachter en (de) Pagter, Akkerman(s), Ackermans, 'misschien ook Akkenaar, Landman, de Meijer (= pachter), Meijers, Heijboer; aan het veehoudersbedrijf namen als (den) Herder, de Koeijer, Koeman, Paardekooper, Hengstmengel en Hengstmangers (beide zijn verbasteringen van hengstmangel = hengstenkoopman), misschien ook - Ganseman, tenzij dit de Zeeuwse uitspraak van Hanseman weergeeft, Namen als (de) Jager, de Schutter en Vogelaer, misschien ook Wijtman (hd, Weidmann), kunnen aan het jachtbedrijf ontleend zijn,

namen als (de) Visscher, (de) Visser, Haringman, Mosselman, (de) Schipper, Schippers, Bootsgezel, Zeeman, Zeylmaker en Seylmaker aan de visserij en de zeevaart, namen als Koopman(s), Kramer, en IJzerman aan de handel. Mosselman(s) en Bolkenbaas (van Bolk, de naam van een vis, vroeger vaak toegepast op de kabeljouw of de wijting) behoren eveneens tot de visserijnamen, en als Dockheer identiek is met dokbaas, hoort deze naam onder de zeevaartnamen thuis,

De handwerklieden hebben wel het meest bijgedragen tot deze groep. De timmerlieden zijn er vertegenwoordigd met (de) Timmerman, Timmermans, Temmerman, waarschijnlijk ook Temperman (vgl. Middelnederl. temberman), Wagenaar, (de) Wagenmaker, Ploegmakers, Wielemaker, Rademaker, Radermacher, Houtzager(s), (de) Kuiper, Kuyper

108

enz., de smeden met (de) Smid, Smit, de Smidt, (de) Smedt, de Smet, Smits, Slootmaker, Ketelaar en Keetlaer, Aan andere bedrijven, die zich met huizenbouw bezighouden, herinneren namen als Dekker (is de Zuidbevelandse naam Dek daar een afkorting van?), Stroodekker, Leydekker, Leijdekker(s), Verwer en Opperman, Aan levensmiddelenbedrijven danken de familienamen (de) Bakker, Backer, (de) Kok, (de) Cock, Slager en Slaager, Been(h)akker, Vleeschouwer (een Vlissingse familie waaruit o.a. de schilder Isaac Jansz Vleischouwer (1643-1690), leerling van Jordaens), Molenaar, Mulder, (de) Meul(e)meester, Olijslager, Brouwer, Biersteker hun ontstaan, misschien ook Bostelaar (van bostel het uitgetrokken mout, dat door de brouwerijen als veevoer wordt verkocht); aan kleermakers en verwante beroepen de familienamen Snijder(s), de Schepper (een Vlaams woord voor kleermaker), de Nooijer en de Nooyer (de Vlaams-Zeeuwse vorm voor de naaier = kleermaker), Kousemaker, Schoenmaker, De Zuttere (een Vlaams woord voor schoenmaker) en de Sitter (idem), de Vulder (= volder) en misschien ook den Bleijker (= bleker?), Steenbakker, (de) Potter, Tichelaar en Tichelman (= tegelbakker) herinneren aan potte- en steenbakkers, de Waard, de Weerd(t), (de) Casteleyn en Kastelein met het Franse Tavenier (= tavernier) aan het herbergwezen.

De eerste Reepmaker zal wel touwslager zijn, geweest. De eerste Speelman was misschien een jolige kwant, die de kermissen afreisde of op bruiloften zijn diensten bewees, en de eerste Rentier had klaarblijkelijk zijn schaapjes op het droge. Een eigenaardige naam is

109

Dobbelaar, een nog eigenaardiger de Kokelaar (kokelare = goochelaar) die oudtijds werd gedragen door een, thans uitgestorven, aanzienlijk Middelburgs geslacht, dat van Kortrijk afkomstig was,

Al deze namen komen ook buiten Zeeland voor, en voor 'zover ze archaïstisch aandoen in hun spelling, zal men ze vooral in Vlaanderen moeten zoeken, Het zal de aandachtige lezer opgevallen zijn, dat veel van deze aan beroepen en bedrijven ontleende namen samenstellingen zijn op -man. We herinneren er in dit verband aan, dat familienamen op -man ook van veldnamen kunnen zijn afgeleid (vgl. blz. 90).

Enkele families van Schouws-Thoolse afkomst hebben hun naam ontleend aan een specifiek Zeeuwse tak van nijverheid, de meekrapcultuur, die vooral op de noordelijke Zeeuwse en de Zuidhollandse eilanden en in het westen van Noordbrabant werd uitgeoefend, maar sinds ongeveer 1875 verdwenen is, Aan een van de belangrijkste onderdelen van de meestof, de ast of eest, een van onderen verwarmde vloer of gewelf, waarop de meekrap gedroogd werd, herinneren de namen van As(t) (Toten), van der Est (Zierikzee) en van der Reest (Schouwen), De laatste ontstond in het begin der vorige eeuw uit van der

Eest, ook wel, met de bekende Zeeuwse voorvoeging van de h, van der Heest gespeld, Ook veronderstel ik dat de familie Poerstamper oorspronkelijk in de meekrapkultuur werkzaam is geweest als (poeder)stampers in het zgn. stamphuis. Stamper alleen zal vroeger ook wel in Zeeland zijn voorgekomen, maar ik heb er dé naam nooit ontmoet.
Toen

110

Anthוניus Laurentiusz Stamper (overl. 1606), misschien van Toten geboortig, voor predikant ging studeren, noemde hij zich Stamperius, en deze naam behielden zijn nakomelingen, waaronder men vele predikanten, o.a. op Schouwen en Duiveland, en medici aantreft, en waartoe ook de bekende Zeeuwse kinderschrijver behoort,

Ik houd het er voor dat de familie Vlassenrood, die vooral in Sint Janssteen voorkomt, aan de vlascultuur herinnert; vlasroot betekent nl. de plaats waar het vlas wordt geroot, om het geschikt te maken voor de bewerking, En evenzo zou de naam van der Panne, die al bij de veldnamen ter sprake kwam, aan de zoutnering kunnen herinneren,

De namen, die tot deze groep behoren, behoeven niet uitsluitend beroepsnamen te zijn. Het is van oudsher gebruikelijk geweest om een ambachtsman te noemen naar het werktuig, dat hij voor zijn beroep nodig heeft. Oorspronkelijk zal dat in de meeste gevallen wel humoristisch bedoeld zijn.

In Shakespeare's Midzomernachtsdroom heet de timmerman Dissel, de schrijnwerker Schaaf en de wever Spoel, en zo kan men zich voorstellen dat de eerste (de) Hamer een timmerman, de eerste Roskam een paardenknecht, de eerste Schild een schildenmaker is geweest. Van enkele familienamen is na te gaan, dat ze op deze wijze ontstaan zijn. Zo weten we dat de Zierikzeese familie van der Baan naar de nog te Zierikzee bestaande lijnbaan heet, waar Rutsaert Hendriksz en zijn zoon het touwslagersbedrijf uitoefenden, Pas de kleinzoon Rutsaert Jacobse (1662-1733), die een ander beroep koos,

111

heet van der Baan, De Middelburgse regentenfamilie Veth, die in het midden der 18de eeuw is uitgestorven, ontleende naar de overlevering wil haar naam aan de vetweiderij, die door de stamvader Jan Janse omstreeks het midden der 16de eeuw even buiten Middelburg werd uitgeoefend. De Zeeuws- Vlaamse familie Hoevenagel die naar ik meen uit Frans-Vlaanderen afkomstig is (waar de naam als Houvenaghel geschreven wordt), stamt misschien van een hoefsmid af, indien de naam niet aan een huisnaam is ontleend, De moeder van onze dichter Constantijn Huygens, Susanna Hoefnagel, was van Antwerpen afkomstig,

Voor zover namen als Glas, Griep (mestvork), Hengst, Priem, Stoel, Stroo, Buysrogge (bosrogge, zaadrogge), Pipping (pippeling, de appelsoort), Potappel en dergelijke niet van huisnamen zijn afgeleid, zouden ze tot deze groep kunnen behoren,

In dit verband noem ik ook de zgn. firmanamen der vissers. Wanneer bij een visafslag gemijnd wordt, is het nodig dat de naam' van de mijner kort is, omdat het afslaan in een zo vlug mogelijk tempo moet gebeuren. Heeft de koper dus een te lange naam, dan gebruikt hij daarnaast een kortere, de zgn. firmanaam, die van vader op zoon overgaat, en dikwijls in de plaats is gekomen van de oorspronkelijke familienaam, Voor Scheveningen weten we, dat de meeste familienamen er uit deze firmanamen zijn ontstaan. Een van deze Scheveningse firmanamen was, al in de 17de eeuw, Hart, dat misschien de Hollandse vorm van hert is. Toen deze naam erfelijk werd, werd hij tot Harts, vervolgens, met om-

112

zetting van de laatste letters, tot Harst, en nog later tot van der Harst. De Scheveningse viskoper Leendert van der Harst verhuisde in 1784 naar Middelburg, waar hij de stamvader werd van een bekende en zeer uitgebreide Middelburgse familie, Men zou zich kunnen voorstellen dat de Zeeuwse families Buis (eveneens een Scheveningse 'firmanaam, vgl. echter ook blz. 39), Buyze, Bom (platboomde vissersschuit), Pleijte (pleit, middelnederl, pleite, platboomd vaartuig, praam), Bliet, Bot (vgl. echter blz. 39), de in Hoofdplaat thuisbehorende namen Geernaert en Gernaert (garnaal) en soortgelijke, vooral wanneer ze, zoals deze, met de visserij in betrekking staan, op o'Veereenkomstige' wijze zijn ontstaan. De stamvader van de Zierikzeese familie Buyze, Crijn Adriaánsz, die in 1589 in Zierikzee in het huwelijk trad, was inderdaad visser, Zijn zoon Adriaen Crijnsz heette al Beuijs, en diens kleinzoon komt voor als Adriaan Hubrechtsz Buyze.

Vooraf omdat we hier met een vissersfamilie te doen hebben, is het lang niet uitgesloten dat de haringbuis, waarmee dit geslacht ter visvangst voer, het ook zijn naam heeft gegeven, Daarbij moet ik echter opmerken, dat mij voor het bestaan van Zeeuwse firmanamen geen aanwijzingen bekend zijn. De naam Pleijte zou een afkorting kunnen zijn van pleitenaar, di, schipper van een pleite.

113

genoemd, Zwartoog als familienaam schijnt niet meer in gebruik te zijn, zomin als de naam Fluweelenooge, die in de tweede helft van de 17de eeuw in Kolijsplaat voorkwam, maar op Zuidbeveland en elders in Zeeland is Bruinooge nog steeds bekend,

De kleur van het haar, een van de meest opvallende kenmerken van een mens, kon aanleiding geven tot namen als (de) Wit(te), de Blonde, de Bruin(e), de Bruyne, de Zwart(e), de Swart(e), de Roode, De naam de Groene is niet duidelijk, Baart, Baert en Baard zullen wel patronymica zijn (van Baertout of Bartholomeus; vgl. hiervóór blz. 37), maar ze kunnen ook hun ontstaan te danken hebben aan iemand die een lange baard droeg. Zeker zal dit het geval zijn met de naam Breebaart In 1842 overleed te Middelburg Jan Metdenbaarde, wiens familienaam ik later in Zeeland niet meer tegen ben gekomen,

De Blaauwe en Den Blauwen herinneren misschien aan een blauwachtige huidskleur, zoals de Moor aan een donker uiterlijk, Een Henric die Moer komt al in de Rekeningen der Grafelijkheid van 1318/9 voor, De Moor is evenwel ook een huisnaam, en Moor een oude voornaam (vgl. blz. 48), Berrevoets kan moeilijk op iets anders dan op blote voeten doelen, en de Schouwse familie Krepel heeft klaarblijkelijk een kreupele voorvader gehad, zoals de 's-Gravenpolderse familie de Blinde een blinde, Of Scheele daarentegen op een lichaamsgebrek duidt, zou ik willen betwijfelen; eerder zie ik in deze naam; een patronymicum,

Op de lichaamslengte doelen namen als de Lange, de Kort(e), de Kleine, Klein, Langejan, Grootjans, Kleinjan, Kleinepier,

114 115

IV. NAMEN, ONTLEEND AAN LICHAAMELIJKE EN GEESTELIJKE EIGENSCHAPPEN

De groep der familienamen, die ontleend zijn aan lichamelijke en geestelijke eigenschappen, is heel wat kleiner dan elk der eerder genoemde groepen. Wel was het in vroeger eeuwen, zoals trouwens op het platteland en in kleinere gemeenschappen nog wel voorkomt, heel gebruikelijk om iemand naar een opvallende lichamelijke eigenaardigheid te noemen, maar het aantal gevallen dat daaruit een erfelijke familienaam is ontstaan, is niet groot. In 1402 vinden we een Hendrik Haveloos als burgemeester van Middelburg; misschien heette de man zo omdat hij er wat slordig bij liep? De naam komt ook in later eeuwen nog zo vaak voor, dat men hem wel als familienaam zal moeten opvatten; tegenwoordig is hij, althans in Zeeland, niet meer in gebruik.

In 1426 heet de secretaris van Middelburg Pieter Goetsot. In 1459 vinden we in dezelfde stad een Jan Moyaert, in 1491 een Jan Moy, en een bekende Zierikzeese familie heet nog altijd de Mooiji, waaruit men zal mogen konkluderen dat de stamvader een Adonis was, In de Rekeningen van de Grafelijkheid van Zeeland vinden we een Lauwe Svartoghe (1317) en een Danckard en een Hanne Bruunoeghe ($\pm$ 1340)

Geestelijke eigenschappen en karaktertrekken, die bij een bepaald persoon in het oog vielen, deden namen ontstaan als: de Goede, Goedbloed, Goedhals, Goedhart, Goetheer, Goedegebuure. Sorgeloos(e) heette in de 17de eeuw een Vlissingse familie. Struve zou de bijnaam geweest kunnen zijn van een stug, hard man (struve heeft nl. deze betekenis, echter in het Oostmiddelnederlands), Simpelaar daarentegen is in Vlaanderen de aanduiding van een onnozel mens. Dezelfde betekenis heeft molik (eigent. vogelverschrikker). Wellicht hangt met dit woord; waarvan in de 17de eeuw de variant moelikert voorkomt, de familienaam Moelijker samen Behoort ook Kortvriend tot deze categorie? En de in Sas van Gent bekende naam Hemelsoet? De laatste zou ik liever met een veldnaam in verband willen brengen.

Evenzo zou ik in Rijkaard en Rijkaart een patronymicum willen zien, maar de Rijke zal zeker op stoffelijk bezit moeten slaan, tenzij men de naam als afkorting van Rijken moet opvatten 1), In Elenbaas vindt men waardering uitgesproken, in de Wilde blaam, maar ook deze laatste naam kan al of niet door verkorting uit een veldnaam ontstaan zijn vgl. de Wilde, een stuk land te Alveringem, het hof ter Wilde onder Helle en onder Sint Andries; verder veldnamen als Wildebroek, het Wildeland, de iWildemeersch enze, alle in Vlaanderen, en de Wildenborch, waar Staring woonde,

Tot deze groep rekenen we ook de veel verbreide namen als de Jonge en. de Oude, Oorspronkelijk

1) Vgl. De betekenis van de Nederlandse familienamen, ta.p. blz. 65.

werden deze ter onderscheiding achter de naam gevoegd, wanneer vader en zoon, mogelijk ook kleinzoon, dezelfde voornaam voerden. Zo heette de zoon van de Zierikzeese regent Jan Anthonisse (1520-1588) aanvankelijk Jonge Jan Anthonisse (1546-1617), later Jan Anthonisse de Jonge. Hij was de eerste drager van de familienaam de Jonge, en werd de grondvester van het bekende Zeeuwse geslacht, waaruit vele staatslieden en vele geleerden zijn voortgekomen, Vgl. nog Jongepier en Jongman, Ook verwantschapsnamen als Vader en (den) Broeder behoren tot deze groep, misschien ook tiefbroer, waarmee Meliefste te vergelijken is, Deze laatste naam is ontstaan uit de Zuidhollandse familienaam Mijnlief. In Broeder kan echter, evenals in Oom, ook een

mansvoornaam schuilen, Een bekende Schouwse naam is der Weduwen, eigenlijk dus een metronymicum, De naam Menheere is niet geheel duidelijk.

De eerste Vroegop was klaarblijkelijk wat matineus aangelegd, maar ook deze verklaring geef ik, als zovele andere, graag voor een betere.

Een kleine groep van ook in Zeeland voorkomende familienamen kan het best in dit verband, worden besproken, omdat het merendeel daarvan naar de betekenis ertoe gerekend moet worden. We bedoelen namen als Treurniet, die Winkler als "imperativistische geslachtsnamen" aanduidde, en waarvan het eigenaardige hierin bestaat, dat ze uit (naar Winkler meende) de gebiedende wijs van een werkwoord bestaan, doorgaans in verbinding met een object of een. bijwoord, In plaats van gebiedende wijs zou ik liever aantonende wijs willen lezen,

117

V. ZEEUWSE FAMILIENAMEN VAN VREEMDE HERKOMST

Geldt voor het Nederlandse volk in 't algemeen dat het aantal families van vreemde herkomst veel groter is dan men op grond van de familienamen zou denken, ook voor de Zeeuwen gaat dit op. In de eerste plaats immers hebben vele families, die zich uit den vreemde op Zeeuwse grond vestigden, eerst daarna een familienaam aangenomen ofwel een nieuwe naam gekregen, die in beide gevallen natuurlijk Nederlands was, Maar bovendien zijn vele buitenlandse namen in Nederlandse mond zozeer verbasterd, dat men er de oorspronkelijke vorm met geen mogelijkheid meer uit kan herkennen, tenzij men deze gedaanteverwisseling op de voet kan volgen. En in de derde plaats is, vooral bij Franse namen, de familienaam dikwijls letterlijk in het Nederlands vertaald, zodat ook hier weer de familiegeschiedenis Vereist is om te weten dat de de Groot's oorspronkelijk le Grand en de Chevalier's eerst Ridder hebben geheten,

Familienamen, die van plaatsnamen zijn afgeleid, kunnen een aanwijzing zijn voor de herkomst uit den vreemde. Wanneer een familie van Aken of van Keulen heet, zoals ook in Zeeland. verscheidene families heten, ligt het voor de hand om te veronder-

119

en in oVereenstemming daarmee deze groep indicativistische geslachtsnamen willen noemen, Een naam als Treurniet beschouw ik dus als een afkorting van Ik treur niet, en ik stel mijl voor dat deze bijnaam gegeven werd aan iemand, wien dit optimistische woord in de mond bestorven lag, Willem Treurniet komt in 1493 voor als gouverneur van de Middelburgse rederijderskamer, Arnout Quistegoeds leefde in de 15de eeuw in Sluis, Up dezelfde wijze zal de naam Smytegelt ontstaan zijn als bijnaam voor iemand die een royale hand van uitgeven had, tenzij men de naam als spotnaam voor een gierigaard moet opvatten, Een bekende Doopsgezinde familie in het 17de-eeuwse Aardenburg heette Hebb(e)recht; misschien was de eerste drager van deze naam een betweterig man.

We noemen nog enkele indicativistische namen van Zeeuwse bodem, ofschoon die naar de betekenis tot de beroepsnamen behoren, De naam Schletekatte is al bij die groep besproken (blz. 107). Een bekende figuur uit onze sociale geschiedenis is Pieter Cornelisz Plockhoy, die in het midden van de 16de eeuw in Zierikzee woonde, waar de naam, ook in de vorm Blockhoy, vroeger meer voorkwam. De naam Plockhoy komt trouwens hier en daar nog wel voor, maar bij mijn weten niet meer in Zeeland. Rij doet denken aan Plucroose, die ik aantrof als naam van een scheepskapitein (Gillis Gillissen Plucroose), die in 1622 te Vlissingen ondertrouwde. Deze rozenminnaar was evenwel uit Amsterdam afkomstig.

118

stellen, dat deze uit het Rijnland afkomstig zijn. Toch moeten we ook rekening houden met de mogelijkheid, dat huisnamen aanleiding hebben gegeven tot het ontstaan van deze familienamen, Toen een der leden van de familie Schorer zich in de Korte Sint Pieterstraat te Middelburg een huis kocht, noemde hij dat, naar zijn geboorteplaats, Aken. Een latere bewoner kan hieraan zijn familienaam ontleend hebben, Twee andere huizen in Middelburg heetten Ceulen, een derde Kleyn Ceulen, en deze namen kunnen aanleiding gegeven hebben tot de familienaam van Keulen.

In de voorafgaande bladzijden werd al gesproken over het mogelijk verband tussen de naam van het huis "Het dorp Oudrive" te Vlissingen en de aldaar gevestigde familie van Oudrive (blz. 70), In het algemeen zullen we echter mogen aannemen dat geografische familienamen op herkomst wijzen van de plaats, die door deze naam is aangeduid.

Achtereenvolgens behandelen we nu de Zeeuwse familienamen van Franse, Duitse,

Engelse, Spaanse en Joodse herkomst.

Een geheel afzonderlijke en belangrijke groep onder de Zeeuwse familienamen vormen die, welke van Franse afkomst zijn. Vooral op Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen, en in 't bijzonder in het westelijk gedeelte, is deze groep ruim vertegenwoordigd.

Al in de 16de eeuw zien we voor en na Fransen en Walen zich metterwoon in Zeeland vestigen, en deze stroom van emigranten neemt in de beide volgende eeuwen steeds toe.

Op het eind van de 16de

120

eeuw vestigen zich vele boeren uit Frankrijk en het Walenland op het eiland Walcheren, waar hun nakomelingen nog altijd wonen. Wanneer in het begin der 17de eeuw het westen van Zeeuws-Vlaanderen, dat geruime tijd vrijwel onbewoond had gelegen, weer bevolkt wordt, vinden we onder de immigranten tal van Walen. Omstreeks 1613 vestigen Hugenoten uit het Walenland zich in Aardenburg en omstreken.

Van 1617 af richt zich een stroom van Hugenoten uit Rijsel en Calais en de omstreken van deze steden naar Groede, waar in 1622 een Waalse kerk werd gesticht met een eigen predikant, die in 1631 al 120 lidmaten bezat, Hugenoten uit Merck bij Kalis (Calais) zetten zich tussen 1635 en 1640 te Sint Anna ter Muiden neer, Maar vooral de herroeping van het Edict van Nantes in 1685, die de Franse Hugenoten aan de grootste vervolgingen bloot stelde, deed velen van hen naar Zeeuws-Vlaanderen vluchten.

Van de Protestantse Nederlanden was dit deel immers het meest nabijgelegen, en bovendien troffen de vluchtelingen hier al vele landgenoten aan, die eerder de wijk haddensgenomen. Bijna allen behoorden tot de Hervormde gemeente van Wijnen (Guines), in de buurt van Calais, De stroom richtte zich vooral naar de Groede, Aardenburg, Oostburg, Kadzand, Retranchement, Zuidzande en Eede, in minder mate naar Schoondijke, Binnen het jaar werden te Kadzand, Oostburg en Aardenburg Waalse kerken gesticht, Van nu af komen ieder jaar een aantal bewoners uit Frans-Vlaanderen, vooral uit het gebied van Rijsel, de Waalse invloed in Zeeuws-Vlaanderen versterken. Wel kwamen deze in 1708 onder be-

121

scherming van de Nederlandse bezettingstroepen te staan, maar de vrede van Utrecht (1713) maakte daar een einde aan, en werd aldus oorzaak dat opnieuw velen de wijk namen naar het land, waar zij ongehinderd hun godsdienst konden belijden, De gehele 18de eeuw heeft deze stroom nog aangehouden, al begon hij allengs minder breed te vloeien. Alleen de verovering van Doornik door de Fransen, in 1745, had de immigratie van enkele Hugenootse boerenfamilies uit de omtrek, in 't bijzonder uit Rongy, ten gevolge. Later hebben zich nog een aantal Hugenoten uit de omstreken van Orleans, uit Champagne en vooral uit Picardië in het westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen gevestigd. Pas omstreeks 1770 kwam deze immigratie vrijwel tot staan,

Enkele aanzienlijke Middelburgse families, thans grotendeels uitgestorven, zijn van Franse afkomst, o.a. de la Rue, Sandra, de Superville, Buteux en Macquet. De de la Rue's waren uit Noord-Frankrijk afkomstig en kwamen op het laatst der 16de eeuw naar Middelburg met Hendrik de la Rue, garenwever, die er in 1595 poorter werd. Jean Sandra, die in 1618 lidmaat van de Waalse kerk te Middelburg werd, was in Tourcoing bij Rijsel geboren.

De De Superville's waren uit Normandië, behoorden van de 17de tot de 19de eeuw tot de deftige handelsstand van Middelburg en stierven in 1866 uit met Daniël Marinus van Dusseldorp de Superville, Pierre Buteux uit Amiens werd in 1639 poorter van Middelburg, waar zijn nageslacht tot in de tweede helft van de 18de eeuw eervolle posities

bekleedde, vervol-
122

gens naar Zuidbeveland trok, om in de 19de eeuw weer naar Walcheren terug te keren, Jean David Macquet was in la Rochelle geboren en behoorde tot de réfugiés die terwille van het geloof uitweken. In tegenstelling tot zijn land- en lotgenoten trok hij echter niet naar Zeeuws-Vlaanderen, maar vestigde hij zich als koopman te Middelburg. Zijn kleinzoon is de bekende Zierikzeese dichter-medicus Jan Macquet (1731-1798), Een familie van, bescheidener formaat zijn de Bourdrez', afstammelingen van Jean Baptiste Bourdry(z), die in 1692 in Artois geboren was, omstreeks 1738 naar ons land uitweek en al in 1743 in Middelburg stierf,

Het is ondoenlijk alle families van **Waalse en Franse** afkomst te noemen, die zich in Zeeuws- Vlaanderen hebben gevestigd. We noemen slechts de meest bekende onder hen, als Albert, Allard, Mille, Annotte, Beau, Behage, Bekaar, Benaut, Benteyn, Blancard, Boidin, le Bleu, du Bols, Bouquet, Boussemaer, Bouvin, Brevet, Buiret, Buisine, du Burcq, Butin, Caignet, Cailleux, Cambier, du Camp, Cappon, Carlier, Castel, Claerbout, le Clerq, Clicquennoi, le Cocq, le Conte, Crince, Crucq, Cruson, Cuvelier, Delvoye, Deseyn(e), Desprez, Droulé (de Roulers), Dusarduijn (de Gardeijn), Facon, Fambery, le Fèvre, Fleurbaay, du Flo, Fortry, Frelier, Fremaux (Fremaut), Ghesquière, le Gillon, le Grand, de la Haye, de Hellemmes, Hennequin, Hennin, Hochart, van Houte, de Hullu, Jonville, de Kein (du Quin), Labyt (Labitte), Lako (le Quoy), Lava, Libert, de Ligny, de Lobel, Lucieer, Luteijn, Lybert, le Lijs, le Mahieu, le Maire, de Maisières (de Masier), de Ma-
123

rez, Martijn, Masclée, Maugré (Moggré), le May, Mazure, Meurisse, le Mey, le Mez, Millecamps, Morel, Muller (Muljé), Neuféglise, Noé, Parmentier, Pattist, Personne, Petillon, Pinte, le Pla (le Plat), Pois(s)onnier, Porrey, du Pré, Provoost (Pruvost), Risseeuw (Rossieu enz.), le Roy, Salomé, Schippers, Schoonaart, Seny, Sloover (Seloivre), Suwijn (Chuin), Taillie, Tellier, Thery (Theri), le Tilleul, Trio; Wattez (Woittiez).

Zoals we al zagen zijn deze families voor het overgrote deel afkomstig uit het land van Rijsel en Kalis (Calais) en uit het Kortrijkse.

Uit enkele plaatsen kwamen soms tal van families over, klaarblijkelijk omdat daar een centrum van Hugenoten gevestigd was. Zo zijn de families Behage, Benteyn, Butin, du Bois, Ghesquière, le Grand, Hochart, Luteyn en Poissonnier alle uit Quesnoy-sur Deule afkomstig, de families Clicquennoi, Cuvelier (Cuveljé), du Flo, Hennequin en Neuféglise uit Herlies, de families de la Haye, de Hullu, de Lobel, le Mahieu en Rouler (Droulé) alle uit Santes, de families Benteyn, Butin, Frelier, le Mahieu en le May alle uit Wambrechies, de families Been, Boidin, du Bois, Bourdrez, Carlier, le Fèvre, Fremaut, Lutin, Mahieu, le May, Mazure en Poissonnier alle uit Guines, het middelpunt van de Protestantse actie in het land van Kalis, de families Bekaar, Benteyn, Delvoye, le Fèvre en le Pla alle uit Meenen bij Kortrijk.

De scherpzinnige lezer zal al opgemerkt hebben, dat verscheidene families uit meer dan een plaats afkomstig waren. Inderdaad is dit het geval, wat ons trouwens niet behoef te verbazen, Meermalen

124

trokken verschillende takken van eenzelfde geslacht naar verschillende plaatsen in

Zeeland, waar hun nakomelingen nog wonen. Zo zijn de Crucqs, die uit de omgeving van Moeskroen afkomstig zijn, in het begin der 18de eeuw zowel naar Zeeuws-Vlaanderen als naar Walcheren uitgeweken. De Cappons, die van Kalis, van Rijsel en elders zijn gekomen, vindt men al op het eind der 16de eeuw; in Middelburg gevestigd. Een groep van deze familie trok in 1635 van Marc bij Kalis naar Sint Anna ter Muiden, Jean Cap(p)on, die de ZeeuwsVlaamse Cappons als hun stamvader beschouwen, en die afkomstig was uit de omgeving van Rijsel, was omstreeks 1680 boer te Kadzand,

Boeren waren wel de meeste van deze emigranten, maar men vond er ook vertegenwoordigers van andere beroepen onder, Zo lag de stamvader van de Risseeuws, naar men zegt de meest uitgebreide ZeeuwsVlaamse emigrantenfamilie, Pieter Roceeuw (Rocheuw, Rosceauw, Rossieu) in 1659 als soldaat in garnizoen in Retranchement. Maar misschien was ook hij een boerenzoon, want in 1673 vinden we hem als "landman" genoemd,

Het verdient ook opmerking, dat lang niet al deze emigrantenfamilies Franse namen dragen, maar dat men er ook Nederlandse onder vindt, Daarvoor is tweërlei verklaring. In de eerste plaats waren de meeste emigranten afkomstig uit Frans-Vlaanderen, waar ondanks alle tegenwerking van de Franse regering de volkstaal nog altijd Vlaams, di Nederlands is, En in de tweede plaats zijn verscheidene namen op ZeeuwsVlaamse bodem vernederlandst.

Wel richtte de stroom der vluchtelingen zich in hoofdzaak naar Zeeuws-Vlaanderen, maar niet uitsluitend.

We zagen al dat ook Walcheren een ruim aandeel van deze emigranten kreeg, Zowel onder de Walcherse boeren als onder de Middelburgse en Vlissingse burgerij vindt men nog altijd vele nakomelingen van deze Fransnamige families, als Arnaud de Callavon, Baljé, Bommeljé, Bourdrez, Caljé, Cal- jouw, Cammelot, Cappon, Castel, Cevaal, le Cointre, Compeer, Corbeel, Corné, Corré, Coulon, Coumou, Croin, Crucq, Cijssouw, Delzenne, Dourlein en Dorleijn, Flissebaalje, Franso, Fransooi, Geljon, Geschiere (rit Ghesquière), Gesquierre, Gruson, Huson, Labruijère en Labruyère, Lacor, Lagaaij, Laport(e), Lefeber, Lefèvre, Lorier, Mesu, Midavaine, Mondeel, Ureel, Passenier, Sohier, Teniet., Een tak van de familie Croin (oorspr. Crohin), uit Henegouwen, is later naar het Land van Kadzand gegaan,

Op de andere eilanden is het aantal Franse namen veel minder, en wanneer men ze daar aantreft, zijn ze in vele gevallen nog van Walcheren of het Land van Kadzand afkomstig, Een bekende Bruinissense familie zijn de Jumelets, die naar ik meen afstammen van Abraham Jumelet uit Picardië, die in 1709 te Brouwershaven trouwde met Magdalena Verbrugge van Nantes, en in 1711 schout van Renesse was. Ik. veronderstel dat de Tools-Duivelandse Giljams, die ik ook voor Fransen of Walen houd, eveneens rechtstreeks uit hun land naar Tholen zijn gekomen, en zo zullen er meer zijn. In vergelijking met de honderden ZeeuwsVlaamse families van Franse herkomst zijn dat-er echter maar heel enkele.

De Labrijns, die eveneens van Franse afkomst zijn, kwamen pas in 1825 in Zeeland met Dirk Labrijn (1788-1844) uit Hendrik-Ido-Ambacht, die zich te Nieuwerkerk op Duiveland vestigde,

Overigens zijn niet alle Frans klinkende namen inderdaad Frans. Toen de Franse geest in de 18de eeuw ons land, en ook Zeeland meer en meer doordrong, vond deze en gene eerbare burgerman het klaarblijkelijk goed staan, om zijn naam een Franse draai te geven, Zo vinden we onder de diakenen van de Nederl, Hervormde gemeente te Middelburg in 1700 een Gillis Drabbé, die stellig familie is van de Drabbe's, en in 1751 een Johan Voutjé, die ik ervan verdenk ook anders te hebben geheten, al kan deze diaken wel een echte Fransman zijn geweest. De stamvader van de Middelburgse familie Serie

staat onder de naam Jacques Scharley in 1643 in het kerke- boek van Aksel en Zuiddorpe opgetekend, wat de waarschijnlijkheid van een Franse afkomst minder groot maakt. De stamvader van het Goese regeringsgeslacht Oyee was Cornelis Pieter Jobsen (1579-1633), die zich, klaarblijkelijk naar zijn huis, Cornelis Pieter (in den) Oeyervaer noemde, welke naam in het tweede geslacht tot Oeye en Oyee verbasterde 1). Naast Mallekoote vinden we Malcoté, naast Lonke en Lonque, Loncké en Lonqué, naast de Caluwe de Caluwé, naast Soute Souté, naast Stubbe Stubbé, naast (van) Proyen Proyé,

1.) Vgl. H. W, van Tricht, De afstamming van het Goesche regeeringsgeslacht Oyee (De Nederlandsche Leeuw, 41 (1923), kol. 232-234).

127

Ik heb de indruk dat het aantal familienamen op -ee of é uitgaande in Zeeland naar verhouding groter is dan elders, Daaronder zijn er vele, die ik niet kan verklaren, Vele zullen aan het Frans zijn ontleend, andere zijn stellig niet van vreemde herkomst, De spelling is natuurlijk geen betrouwbare aanwijzing daarvoor; een naam op -é kan zeer wel Nederlands, een naam op -ee Frans zijn, aangezien vele namen op het gehoor af in de doop-, trouw- en begraafboeken werden ingeschreven, Zo is de familienaam Bommené natuurlijk foutief gespeld voor Bommenee (een heerlijkheid in de gemeente Zonnemere), terwijl ik de naam Masclee daarentegen, die in Retranchement voorkomt, voor een vervorming van Masclé houd.

De namen Baljé, Bourjé, Caljé en Kaljé, Corré(e), Kuzee, Lakkée, de Marrée, Masee, Olree, Oltee, Osté, Pické, de Pré en de Pree, en Tollé maken een Franse indruk. Bleuzé daarentegen zou een verfranste vorm kunnen zijn van Bleuze, zoals Finjé van Fijn- je, Lakkée van Lakke, van der Leyé van van der Leije, Okké van Okke, Osté van Oste, en Tollé van Tont Vergelijk ook de doubletten Baljé en Baljet, Brevé en Brevet, de Marrée en de Maret, Pické en Piket, die alle in Zeeland voorkomen, behalve naar ik meen Baljet, En tenslotte zijn er dan nog enkele familienamen, ontstaan uit geografische namen op -ee, de oud-Zeeuwse vorm voor water, als Bommenee, van Duivenee en van Duvenee,, van Mannee, (van) Oostee en naar ik vermoed, ook Zandee. Behoren ook Bommeljé, Sponselee, Steketee en. Werf- mee tot deze groep? En waartoe moeten we de namen Cocqué en Swartilé rekenen, die beide te IJzen-

128

dijke voorkomen? In de Goese familienaam Isebree meende ik, misschien wat overmoedig, de Brede Watering bewesten Ierseke te zien, temeer omdat dit dorp ter plaatse lese wordt genoemd, maar de imam schijnt uit Vlaanderen afkomstig te zijn, wat deze toch al gewaagde veronderstelling niet waarschijnlijker maakt, Als alle Zeeuwse familienamen zo duister waren als het merendeel van deze -é- en -ee-namen, zou dit boekje dan ook zeker nooit geschreven

De verklaring van de Franse familienamen stelt ons voor grote en in vele gevallen onoverkomelijke moeilijkheden. Terwijl van Nederlandse familienamen in vele gevallen wel is uit te maken, aan welke vormveranderingen ze in de loop der eeuwen bloot hebben gestaan, is dit voor de buitenlandse veelal ondoenlijk, En toch is zonder de kennis hiervan menige naam volkomen onverklaarbaar, Wisten we niet dat de stamvader der Risseeuws, Pieter Roteeuw, ook wel onder de naam Rossieu is ingeschreven, we zouden stellig nooit vermoed hebben dat de naam van zijn familie oorspronkelijk Rousseau of iets dergelijks is geweest, en dat Risseeuw dus hetzelfde is als onze naam de Roode.

Tot de patronymica behoren de namen Albert, Allard, Ghesquière (op Walcheren vernederlandst tot Gesel-fiere), Hennequin (= Hannekijn), Lybert (Liébert, Liebert) en

Pattist (Baptiste), misschien ook Lutin en Luteyn (van Luyten, Vlaamse vorm van Lucas). De laatste naam zou dan een voorbeeld zijn van een Vlaamse naam in een Franssprekend gebied, want de Luteijns zijn afkomstig uit Bretagne, waar

129

drie broers, Adriën, Abram en David Luteijn tegen het eind der 17de eeuw in de Cevennes het Evangelie predikten en om des geloofs wille met hun beide zusters Marie en Susanne naar Zeeuws-Vlaanderen zijn uitgeweken.

Herinneringen aan plaatsnamen bewaren de families Fleurbaay (Fleurbaix), Frenaai (Fresnay, Fresnai enz., d.i. essenbos, een veel voorkomende veldnaam), de Hullu (Hulluch, een dorp bij Rijsel), en Neuféglise; verder de oudere naam de Moucheron (Mouscheron, Moeskroen). De familie Labrijn, die van de Normandische eilanden afkomstig is, heette oorspronkelijk naar een van deze Le Brit, welke naam achtereenvolgens verbasterd werd tot Leberin, La Brijn en tenslotte tot Labrijn, Zonneville schijnt met de plaatsnaam jonvelle (in de Haute-Saône) samen te hangen, Aan veldnamen herinneren du Bols, Labruyère en Labruijère (bruyère = heide), du Camp, de la Haye, Dusarduijn (du Jardin), de Pré (pré = weide), en misschien ook du Flo (flot wed; de naam zou dus enigszins te vergelijken zijn met van der Weele), Het lijkt mij niet uitgesloten dat de naam van der Leijé ontstaan is uit de la Haye, maar bewijzen daarvoor ontbreken mij.

Le Cocq (coq = haan) is waarschijnlijk aan een huisnaam ontleend.

Beroepsnamen zijn

Le Clercq, Cuvelier (cuvillier kuiper), Passenier en Pois(s)onnier, (poissonnier = visverkoper), Tellier (oudfrans pannbakker), misschien ook Lucieer (l'huissier = deurwaarder), Le Conte zal wel hetzelfde betekenen als de bij ons zo veel voorkomende naam de Graaf, en Balie als Baljuw (Fr. Of de op Walcheren veel voorkomende naam Baljeu eveneens door een uit Frankrijk afkomstige familie wordt gedragen, heb ik nog niet kunnen uitmaken,

Voorbeelden van familienamen, aan eigenschappen ontleend, zijn Brevet en le Grand. Becu kan betekenen: iemand met een puntige neus (eigenlijk een puntige bek), maar of deze familienaam werkelijk deze betekenis heeft, valt te betwijfelen,

Hoewel in aanmerkelijk mindere mate dan uit Frankrijk en Wallonië hebben zich toch ook uit Duitsland en Zwitserland in de loop der eeuwen tal van families in Zeeland gevestigd. Enkele van deze hebben er een belangrijke plaats ingenomen in het culturele en maatschappelijke leven, of doen dat nog steeds.

Hun Duitse 1) afkomst blijkt niet alleen uit hun naam, maar in vele gevallen ook uit hun lidmaatschap van de Lutherse kerk,

De meest bekende en meest betekende Zeeuwse familie van Duitse herkomst is zonder enige twijfel het geslacht Schoren De Schorers waren oorspronkelijk lakenhandelaars in Augsburg, van waar Johan Schorer omstreeks 1540 naar Aken verhuisde Zijn kleinzoon Lucas Schorer (1582-1651) week om geloofsredenen naar Zeeland uit, Een groot aantal magistraatspersonen en theologen uit dit geslacht hebben eeuwen lang aan hun nieuwe vaderland hun beste krachten gegeven,

1) Hier en in het vervolg op te vatten in de betekenis Duitssprekend.

131

De familie Callenfels, die vooral in Westelijk Zeeuws-Vlaanderen en in Vlissingen heeft gewoond, is in de eerste helft van de 17de eeuw, eveneens om geloofsredenen, uit de

Palts uitgeweken, Het geslacht ontleent zijn naam aan de Ganerbenburg Steinkallenfels, waarvan de bouwvallen nog bestaan, Pas met Godefridus Callenfels (1728-1786), die in 1752 als proponent predikant werd te Kats, en in 1761 naar Sluis vertrok, kwam de nog voortlevende tak in Zeeland, waar Johannes Jacobus Callenfels evenwel al in 1734, te Middelburg, als boekverkoper en uitgever gevestigd was.

Een andere Middelburgse uitgeversfamilie, de Altorffers, zijn van Zwitserse origine. Johan Coenraad Altorffer (17501-1813) uit Schaffhausen trad als zovelen van zijn landgenoten in krijgsdienst en kwam op zijn zwerftochten ook in Veere en Vlissingen in garnizoen te liggen. In 1779 verliet hij de militaire dienst en werd in Middelburg bediende in een boekbinderij en boekwinkel. Vijf jaar later vestigde hij zich zelf als boekbinder en boekverkoper, en legde de grondslag van de nog altijd bestaande uitgeverij,

Een ander bekend en verdienstelijk geslacht is de familie Frederiks. De Frederiksen stammen af van Johann Samuel Friedrichs (dj 1792) uit Merseburg, die in het gevolg van prinses Wilhelmina, de vrouw van prins Willem V, naar Nederland kwam, en na verloop van tijd tuinman werd op het Huis ter Mee onder Oostkapelle. Zijn kinderen noemden zich sinds 1811 Frederiks. Tot in deze eeuw bleven enkele van zijn nakomelingen in Middelburg wonen, maar vergis ik mij niet, dan zijn thans alle leden van deze familie naar elders getrokken,

In het midden van de 17de eeuw heeft het uit **Saksen** afkomstige officierengeslacht Loke zich in Zeeland gevestigd. Servaas Loke (geb. 1632), ging te Groede wonen; zijn jongere zuster Dorothea trouwde met de predikant van Sluis Ds, David van der Mussele, De familie bleef aanvankelijk in Groede gevestigd, tot Mr, Johannes Jacobus Loke (1746-1836) in 1769 pensionaris honorair van Vlissingen werd, In de eerste helft van de 19de eeuw hebben de Loke's Zeeland weer verlaten.

De van Uije's stammen af van Gerrit van Uye (geb, ± 1640) uit Meurs, die naar Bergen op Zoom trok, waar hij wolspinner was. Van hier uit heeft de familie zich eerst over Schouwen en Duiveland, later ook over de andere Zeeuwse eilanden verspreid, De familie Ochtman heette oorspronkelijk Orthmann en stamt af van Hermann Ochtman uit Limburch in Hannover, die in de tweede helft van de 18de eeuw naar Dreischor verhuisde, Johannes Lodewic Stem (1729-1785) uit Drenberg in Hessen-Kassel vestigde zich als grondeigenaar in Sluis, waar hij in 1781 burgemeester werd. Een tak van deze familie, waarvan echter geen leden meer in Zeeland wonen, werd in 1841 in de adelstand verheven, Ook de niet adellijke tak is er althans in de mannelijke lijn uitgestorven.

Machiel Heit [heijt] (1748-1835) kwam als paardendokter uit Duitsland naar Zeeland, oefende eerst in Veere en sinds 1777 in Westkapelle zijn praktijk uit, waar zijn nageslacht tot op heden bleef wonen. Anton Hertstein (1766-1841) uit Wetzlar vestigde zich
132 133

als apotheker in Zierikzee en stichtte er een gezin, Wel niet in Duitsland geboren, maar toch van Duitse afkomst, waren Hermanns Gerardus Hammacher (1792-1879), sinds 1825 notaris te Groede, en Johan Hermann Christian Heijse (1839-1913), aanvankelijk Luthers predikant, o.a. in Zierikzee, waar hij zich na zijn emeritaat in 1873 vestigde, Omstreeks 1892 trok hij naar Middelburg, waar zijn nakomelingen sindsdien bleven wonen, Ook de beide firmanten van de in 1837 aldaar opgerichte boekhandel Van Benthem en Jutting, Salomon van Benthem (1769— 1843) en Christiaan Hermanus Johannes Jutting (1809-1878), waren van Duitse afkomst. De Van Benthems zijn, zoals de naam aanduidt, uit Bentheim afkomstig, de Juttings uit Quakenbriick in West- falen,

Een kleine op zichzelfstaande groep vormen de nakomelingen van de **Salzburgse** emigranten 1). Toen in 1731 de Protestanten uit Salzburg en de omgeving van deze stad gedwongen werden om des geloofs wille hun land te verlaten en elders een nieuw bestaan te beginnen, richtten burgemeesters en schepenen van het Vrije van Sluis een verzoek aan de Staten-Generaal, waarin zij de bemiddeling van dit college verzochten om een aantal Salzburgers naar hun gebied te laten uitwijken, aangezien dit sinds

1) Vgl. J. N. Pattist, De trek der Salzburgsche emigranten naar Zeeuwsch-Vlaanderen (Huis ter Heide, 1927); L. Bootsgezel, De Salzburgsche emigratie naar het Land van Kadzand in 1733 (Oostburg, 1933).

134

verscheidene jaren zo zeer ontvolkt was, dat de ingezetenen zelf het land niet meer konden bearbeiten, en vele huizen leeg bleven staan. Op initiatief van de Staten van Zeeland waren al eerder 59 Salzburgers naar Walcheren overgekomen, waar ze als arbeiders bij de boeren werden geplaatst. In Maart 1733 kwamen daar nog bijna 800 Salzburgers bij, alle afkomstig uit het dorp Dürnberg bij Hallein, die zich in het Land van Kadzand vestigden. Sommige families waren talrijk vertegenwoordigd; zo de familie Khaiml, die uit 75 personen bestond, verder de Eigels, de Wimmelsfelders en de Cranzbiihlers, die ieder met 20 leden kwamen, terwijl er 21 Lerchners onder hen gevonden werden. De bergbewoners konden in dit polderland echter moeilijk aarden; velen stierven aan de beruchte Zeeuwse koorts, en nog in hetzelfde jaar, waarin ze gekomen waren, vertrokken velen van hen naar Neurenberg en Regensburg, waar de bodem en het klimaat meer op dat van hun vaderland geleken dan in Zeeland het geval was; anderen zochten in Amerika hun heil.

In 1740 waren al meer dan 600 Salzburgers vertrokken of gestorven. Van de 172 achtergeblevenen, waarvan er op zijn minst 20 hier te lande waren geboren, woonden er toen 144 te Groede, waar nog altijd hun nakomelingen leven, en waar de Lutherse kerk aan hun kerkelijke verleden herinnert. Daar en elders in Zeeuws-Vlaanderen, maar ook daarbuiten, herinneren namen als Keimel (van Khaiml), Eggel (van Eigel), Risch (van Riss), Lerchner, Wemelsfelder (van Wimmersfelder, afgeleid van Wimmerfeld, een hoogvlakte in de Traunkreis in Opper-Oostenrijk), Hout-

135

zager (van Houtsager), Dalman (van Dahlmann), Luitwieler (van Lautwieler), Hermann, Eckebus, Evertz, misschien ook Cranzberg (van Cranzbihler⁷) aan deze ongelukkige emigranten, die in aanmerkelijk minder mate dan de Franse réfugié's invloed hebben geoefend op het Zeeuws-Vlaamse volksleven,

Ook naar Walcheren kwam in hetzelfde jaar 1731 een aantal Salzburgers, in totaal 59 gezinnen, waarvan er 39 naar Middelburg, 11 naar Vlissingen en 9 naar Veere trokken. De aanwas van zoveel Luthersgezinden deed de Lutherse kerkeraad van Middelburg in 1737 besluiten om een nieuwe kerk te bouwen, die in 1742 werd ingewijd. Ook van deze Salzburgers leven op Walcheren en elders nog altijd nakomelingen, maar terwijl ik dit schrijf beschik ik nog niet over de gegevens om uit te maken, welke families daartoe behoren. Wellicht zijn ze te zoeken onder de families Auer, Beuer, Billerbeck, Brombacher, Calatz (en Kalatz), Ehrlich, Eijnwachter, Fagginger, Gernler, Gotzke, Hausmann, Heeréldt, Kalbfleisch, Kimme, Kögeler, Kuntze, Lahr, Luitwieler, Nettgebauer, van de Ransou, Reijnsinger, Scheybeler, Schu(h)man, Schritz (en Schutz), Tauscher en Uchtmann, waarvan er verscheidene nog altijd in Middelburg en Vlissingen wonen, terwijl andere zijn uitgestorven of naar elders verhuisd. Van andere families staat het vast, dat ze niet

van Salzburgers afstammen; zo van de familie Schifften die uit Emden, de familie Grauss, die uit Marsbach, de familie Groosman, die uit de Elzas en de familie Hausmann, die uit Westfalen afkomstig is. De Hackenbergs, sinds de 18de eeuw te Middelburg vooral als goudsmeden werkzaam, kwamen uit Zwitserland. De Middelburgse familie Matzinger is eveneens van andere herkomst, En ditzelfde mag men veronderstellen voor families met Duitse of Duitsklinkende namen die elders in Zeeland wonen of woonden, als Ampt (Oud-Vosmeer), Blindenbach (Aardenburg), Bohl (Zierikzee) (de bekende Dante-vertaler Mr. Joan Bohl (1836-1908) werd in Zierikzee geboren), Bool (Land van Kadzand), Eckhardt ('s-Gravenpolder, Nisse en elders op Zuidbeveland), Metzger (Goes) en Straub (Kloetinge).

Onder deze Duitse namen vormen de geografische namen een belangrijke groep. Wiessner kan een afleiding zijn van Wiese (weide), de zijrivier van de Rijn, of van een der dorpen van deze naam, o.a. in Oppersilezië en Bohemen. Rantzau is een kasteel bij Plem in Holstein, dat zijn naam heeft gegeven aan een oud adellijk geslacht. Brombach is een dorp in Baden (in het dal van de Wiese). De Hacken, waaraan de Hackenbergs hun naam ontleen, is een berg, in Zwitserland in de buurt van Schwyz, Matzing is een dorp in Beieren, vlak bij de Zwitserse grens. Ook Fagginger, Luitwieler, Reijnsinger e.a. maken sterk de indruk, dat ze van plaatsnamen zijn afgeleid.

In dit verband noem ik ook enkele in Zeeland voorkomende familienamen die op Duitse geografische namen teruggaan, Dit kan wijzen op Duitse herkomst, maar ook kunnen huisnamen aanleiding hebben gegeven tot althans een deel van deze familienamen, zoals ik in het begin van dit hoofdstuk al opmerkte n.a.v. namen als van Aken en van Keulen-
136 137

Ceulen was een tot voor kort in Middelburg gevestigde Rooms-Katholieke familie, afkomstig uit Amsterdam. De Swaaf (inwoner van Zwaben) was een bekende uit Antwerpen afkomstige familie, die van het laatst der 16de tot de 19de eeuw in Middelburg heeft gewoond, Homberg (o.a. in Middelburg), van Dul(le)men (van Dülmen in Westfalen), en misschien ook Borghsteijn (o.a. in Vlissingen) (van Burgsteinfurt in Westfalen?) behoren eveneens tot deze groep. Een naam als Bronswijk Brunswijk) (Oostburg) zal wel van een huisnaam afkomstig zijn. De naam van Wezel kan herinneren aan de stad in het Rijnland, maar ook aan het gehucht Wezel in de Gelderse gemeente Wijchel.

Families van Engelse oorsprong zijn er niet bijster veel in Nederland, en ook in Zeeland vindt men er maar enkele. In de Middeleeuwen en nog lang daarna vond men vooral in Middelburg, Vlissingen en Veere vele Engelse en Schotse kooplieden, zodat in elk van deze drie steden een Engelse of Schotse kerk bestond. Die van Middelburg en Vlissingen heeft tot in onze eeuw haar bestaan weten te rekken, al behoorden toen wel in hoofdzaak Nederlanders, van Engelse smetten vrij, tot deze gemeente,

De Thoolse familie Was zou volgens overlevering van Schotse oorsprong zijn; de naam, die op dit eiland overigens niet meer voorkomt, zal dan wel oorspronkelijk Wace hebben geluid. Alexander Sinclair; geboren te Edinburg, was in het begin der

138

18de eeuw licentmeester te Arnemuiden. Hij trouwde in 1733 met de dochter van een Tools burgemeester, Claudina Wilhelmina van der Heijden. Uit dit huwelijk werden kinderen geboren, waaronder een zoon Steven Marcus van der Heijden Sinclair, de stamvader van de familie van der Heijden Sinclair, die zich in Middelburg vestigde, maar al in de 19de eeuw is uitgestorven. De dochters trouwden in bekende Zeeuwse families,

o,a, Berdenis van Berlekom en Sifflé,

In de 19de eeuw woonde te Middelburg en Vlissingen een familie Fraser, die naar de naam te oordelen wel eveneens van Engelse afkomst zal zijn geweest. Ralph Freeman (1774-1820) uit Folkestone kwam in 1790 als 16-jarige jongen in Vlissingen; zijn vader Robert Freeman (1744-1814), van Rochester geboortig, werd in 1812 Middelburger. Ook de naam van de familie Butler, in Westelijk Zeeuws- Vlaanderen en in Vlissingen bekend, doet Engels aan, evenals die van de Middelburgse familie Milborn. Uit Zierikzee is de familie Wilson, die afstamt van Andries Wilson, geboortig uit Wemyss in Schotland, die schipper was en in 1730 in Zierikzee kwam wonen, waar hij in 1784 stierf,

De Middelburgse familie Larsen stamt af van de Noor Olle Laarsen en zijn vrouw Maria Joseph Sondon, die in het begin van de vorige eeuw in Middelburg kwamen wonen.

In de 16de en 17de eeuw, toen Middelburg een levendige handel dreef op Spanje, vestigden zich vele Spanjaarden in de Zeeuwse hoofdstad, en zo vindt men daar gedurende drie of vier opeenvolgende ge-

139

neraties namen als de Valladolid, de la Palma, de Hiniosa, de Castro, de Arnedo, d' Ugarte, Henrycquez en andere, waarvan er enkele onder die der leden van het stadsbestuur voorkomen. In de loop der 17de eeuw zijn al deze families uitgestorven of naar elders vertrokken. De enige Spaanse naam, die er later nog voorkomt, is Alvarez. In het derde kwart der 18de eeuw was Pieter Alvarez gezegd Hoemaker (1713-1790) burgemeester van Terneuzen. Zijn dochter Catharina Cornelia (1748-1789) trouwde in 1775 met Pieter Dees (1744-1811) en uit dit huwelijk stammen vele bewoners van Oostelijk Zeeuws- Vlaanderen, onder wie de familie-overlevering leeft, dat zij zouden afstammen van Don Fernando Alvarez de Toledo, de uit onze geschiedenis zo bekende Alva, en wel door een bastaardzoon van Don Frederik de Toledo, Alva's zoon.

Het schijnt dat voor deze overlevering geen goede gronden bestaan 1). Waarschijnlijk is de familie Alvarez (gezegd) Hoemaker(s) omstreeks 1600 uit Gent naar Zeeuws-Vlaanderen uitgeweken. Het geslacht stierf in de mannelijke lijn uit met Pieter Willem Alvarez (1840-1887) en in de vrouwelijke lijn met diens zuster Emilia Ide Wilhelmina

1) Zie hierover: Th. G. van Eck, De Nederlandsche familie Alvarez en hare afstamming uit den hertog van Alva, 2de druk, ('s-Gravenhage, 1927); J. de Hullu, De afstamming van eenige Axelsche landlieden uit den hertog van Alva (Oostburg, 1927); Adr. de Kraker Az., Zijn de kinderen van Catharina Cornelia Alvarez, die gehuwd was met. Pieter Dees, voor nakomelingen te houden van den hertog Ferdinando Alvarez de Toledo? (z. pl., 1934); J. de Hullu, Nog een woord over de afstamming van eenige Axelsche landlieden uit den hertog van Alva (Oostburg, 1934); Adr. de Kraker Az., Nog een kort woord over het geslacht Alvarez als antwoord op de laatste brochure van Dr. J. de Hullu (Z.pl., 1934).
140

Gostelie-Alvarez (1846-1889), maar de naam bleef bewaard in de families Alvarez de Backer, Alvarez Geene en Alvarez van Diggelen,

Van Italiaanse oorsprong is misschien de familie de Milliano, die in het Land van Kadzand welbekend is, De stamboom van dit, naar het schijnt uit Vlaanderen afkomstige geslacht, is tot dusver echter nog niet verder opgevoerd dan tot Joannes Franciscus de Milliano (1793-1871), die in Sint Kruis geboren was. Ook van de Zierikzeese familie van Poelje, die thans o,a. ook in het Land van Kadzand woont, zou ik niet met stelligheid durven verklaren, dat ze uit Apulië (Fr, Pouille) afkomstig is.

Tenslotte nog een enkel woord over de Joodse familienamen in Zeeland 1). Het Joodse leven in de provincie heeft zich van ouds op Middelburg geconcentreerd; van de 193 Joden, die blijkens de volkstelling van 1930 in Zeeland woonden, telde Middelburg er 90, tegen Vlissingen 55 en Zierikzee 23, Al in 1541 vond men Joden in Middelburg, maar pas een eeuw later, in 1641, ontvingen ze verlof om er hun godsdienstoefeningen te houden.

1) F. Nagtglas, Eene rustplaats der bannelingen. De graven der Portugesohe Joden te Middelburg. (Zeeuwsch jaarboekje en Middelburgsche naamwijzer, 1864); H. L. de Leeuw, Van den Jordaan tot de Schelde. (Bladzijden uit het Middelburgsch archief). (Archief van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, 1903, blz. 1-25); Ter gedachtenis aan het tweehonderdjarig bestaan der Israëlitische kerk te Middelburg. 1705-1905. (Middelburg, 1906); I. Harris, Een Nederlandsche begraafplaats en haar betrekking tot Engeland. (Uit het Engelsch) vertaald door H. Alberge. (Middelburg, 1912).

141

Toen de Nederlanders in 1654 Brazilië aan de Portugezen afstonden, verlieten de aldaar wonende **Portugese Joden** dit land of werden er uit verdreven. Een aantal van hen trok naar Middelburg, waar tot aan het einde van het eerste kwart der 18de eeuw een kleine Sephardische gemeente bestond. Wel vindt men op het kerkhof aan de Jodengang, waar van 1656-1721 de leden van deze gemeente begraven werden, een aantal bekende Portugees-Joodse familienamen, maar lang niet al deze namen zijn door Middelburgers gedragen, aangezien ook Portugese Joden uit andere plaatsen, o.a. uit Antwerpen, hier begraven werden. Toen de handel en de welvaart van Middelburg over hun hoogtepunt heen waren, trokken deze Joden naar elders, o.a. naar Engeland, Hun plaatsen werden ingenomen door Ashkenazim, Oost-Joden, die al in 1704 een eigen begraafplaats hadden gekregen en het jaar daarop een synagoge hadden gebouwd, :Hun afstammelingen zijn tot voor kort in Middelburg woonachtig gebleven. Bekende Joodse families waren Alberge, Boasson, van Brakel, Cohen, van Emden, Gobetz, de Groot, Jacobson, van Lissa, van Os, Polak en Wiener, maar de meeste van deze families waren pas betrekkelijk kort uit den vreemde gekomen, Al in het midden van de 18de eeuw vinden we er de naam Boas, waarvan de Boassons wel zullen afstammen, Het aantal namen, van geografische namen afgeleid, was ook onder de Middelburgse Joden groot (Alberge, van Brakel, van Emden, van Os, Polak, d,i Pool, lWiener, di, Wener). Cohen is, zoals men Weet, het Hebreeuwse woord voor priester,

VI. ONVERKLAARBARE FAMILIENAMEN

Eigenlijk zou dit hoofdstuk het uitgebreidste moeten worden, want ook onder de Zeeuwse familienamen zijn er heel veel, waarbij we naar de verklaring slechts kunnen gissen, maar in vele gevallen zelfs dat niet eens, Voor en na hebben we er op gewezen, dat een groot deel der familienamen in de loop der eeuwen zodanig verbasterd en verminkt. zijn, dat men de oorspronkelijke vorm er niet meer uit zou kunnen herkennen. Een enkele keer kunnen.

we de gedaanteverwisseling van namen nagaan, in de meeste gevallen ontbreken daarvoor evenwel de gegevens, Een voortgezette studie van dit onderwerp zal zeker heel wat aan het licht brengen, dat thans nog verborgen ligt, en ook een vergelijking van de Zeeuwse familienamen met die uit andere streken van de Nederlanden, in de eerste plaats wel uit Vlaanderen en Brabant, zal heel wat raadsels kunnen oplossen.

Van de verbastering van familienamen gaf ik in de voorafgaande bladzijden al enkele voorbeelden. Zo zagen we uit (van) Breijdorpe Breijde (blz. 35), uit.

Solbol Solle (blz. 35), uit van der Eest van der Reest (blz. 110), uit Harts van der Harst (blz. 112) en uit Oyevaer Oyee (blz. 127) ontstaan, Verderop komt het ontstaan van de naam van der Os uit Nosse ter

142 143

sprake (blz. 177). De Zierikzeeënaar Anthonius Maartense (Zierikzee t 1605) heette later van der Maersse, en nog later noemde zijn in 1797 uitgestorven familie zich van der Meerse, Deze voorbeelden mogen volstaan om duidelijk te maken, hoe nonchalant ons voorgeslacht met zijn familienamen omsprong, en hoe Voorzichtig we dus moeten zijn met onze pogingen, de betekenis van een familienaam te verklaren,

Niettemin hebben we ons een enkele keer aan vrijmoedige naamsverklaringen gewaagd, b.v. toen we de naam Padmos in verband wilden brengen met een veronderstelde huisnaam, "Johannes op Patmos" (blz. 104). Ook voor de verklaring van een naam als Quist kunnen we ons aan een veronderstelling wagen, wanneer we er op letten dat in de late Middeleeuwen vele samenstellingen met Quist- als familie-, althans als bijnamen voorkomen, b.v. Quistegoed, Quistepenninc, Quistcooren, Quisthout enz., alle behorende tot de op blz. 118 besproken indicativistische familienamen. Is Quist wellicht een afkorting van een van deze namen? Al in 1430 werd een Joris Quiest uit Gent bij Nijmegen poorter van Brugge. Vgl. ook nog wat op blz. 89 over deze naam gezegd is,

Een bekende en veel verbreide Schouws-Duivelandse naam is Viergever. Een viergever is, letterlijk vertaald, iemand die vuur geeft, maar in deze richting zullen we de oplossing zeker niet moeten zoeken. In Oosterland vond ik op het jaar 1796 de variant Viergevels, wat op een huis met vier gevels

144

zou kunnen wijzen, Deze verklaring is al niet veel waarschijnlijker. Is de naam te vergelijken met de Middelburgse familienaam Vierloos, die o.a. in 1496 door een burgemeester van Middelburg werd gedragen? Of moeten we dit Vierloos (= zonder vuur) vergelijken met de naam van de Middelburgse baljuw van 1478 Jan Bierloos? Dit zou een spotnaam kunnen zijn voor iemand, die geen bier (genoeg) heeft om er zijn dorst mee te lessen. Maar wat kan het voor zin hebben, van iemand te zeggen dat hij geen vuur heeft?

Winkler beschouwde de bekende Zeeuwse naam Steketee als de bijnaam van iemand, die met likdoorns gekweld werd, wiens tenen dus staken. Het lijkt mij uitgesloten, dat dit zo weinig in het oog lopende en zo algemeen verbreide euvel aanleiding zou hebben gegeven tot een bijnaam, Een andere verklaring van deze mi. stellig verbasterde naam zie ik met

dat al niet.

Bij een aantal andere namen komt men zelfs niet eens aan een poging tot verklaring toe. Een bekend, sinds lang uitgestorven Zierikzees geslacht heette Werckendet, De naam komt al op het eind van de 15de eeuw voor, Een oud boerengeslacht, dat al omstreeks 1580 te Valkenisse in het verdronken land van Zuidbeveland woonde, en later vermoedelijk naar het nabijgelegen Waarde is uitgeweken, heet Glerum (oudst bekende spelling: Glerom), Men denkt daarbij aan de een of andere plaats- of veldnaam, maar aan welke? Ook in Coumou, Flikweert en Slabbekoorn zouden geografische namen kunnen

145

steken, maar welke? De Slabbekoornpolders onder 's-Gravenpolder en onder Oudvosmeer heten naar een Slabbekoorn en brengen ons dus niet verder. Bimmel, de Feiter, de Gloppe, de Kraker, de Lijser en Schikker lijken beroepsnamen, maar zouden ook tot de geografische namen kunnen behoren.

Onverklaarbare namen zijn: Akkerdaas (Noordgouwe), Kik (Bruinisse, Nieuwerkerk), Kotvis (oorspronkelijk Scherpenisse, later Land van Kadzanc), Lockef eer (Land van Hulst), Paridaen (Aardenburg), Pielaat en Pielaet (Hoofdplaat), Quaars (Breskens), Roest (Breskens), Soulimans (Hoofdplaat) en Weemaes (Klinge), Kotvis zou ik, maar zeer aarzelend, in verband willen brengen met het Antwerpse kootvissen: de benaming van een zekere wijze van vissen, waarbij men in het water gaat en met de handen de vis uit de holen of koten haalt. Iemand die daarvan zijn dagelijkse bezigheid maakt zou men een koot- of kotvisser kunnen noemen, en uit deze beroepsnaam zou bij verkorting Kotvis ontstaan kunnen zijn. Allemekinders en Almekinders (Zuidbeveland) en Malepaard (Brouwershaven), zien er zo Nederlands uit, maar zijn er niet minder onverklaarbaar om, Waghto maakt een Franse indruk, maar deze constatering brengt ons niet verder wat de verklaring van deze Thoolse naam betreft.

Het is een alleszins lonende, maar moeilijke en tijdrovende taak, de geheimen van deze Zeeuwse familienamen te doorgronden. Een voortgezet onderzoek, vooral ook in Vlaamse archieven, zal ongetwijfeld veel aan de dag brengen wat nu nog diep verbor-

146

gen ligt. Het familienamenonderzoek in Noord- en Zuidnederland verkeert nog maar in zijn eerste stadium, en nauwelijks is de eerste spade gestoken in het uitgestrekte veld van onderzoek, Daarom is het onvermijdelijk dat dit boekje, immers niet meer dan een eerste, schuchtere poging, vele vraagtekens moet plaatsen, waar de schrijver zo graag uitroeptekens had neergeschreven.

147

VII DUBBELE FAMILIENAMEN

Dubbele geslachtsnamen kunnen op verschillende manieren ontstaan. De meest voorkomende aanleiding om de naam te verlengen is het uitsterven van de familienaam der moeder. In dat geval neemt een der zoons deze bij zijn eigen naam, om: althans het uitsterven van de naam te voorkomen. Zo noemde de zoon van de Middelburgse scheepsreder Ewout Reynvaan en diens vrouw Maria Verschuere zich Joos Verschuere Reynvaan (1702-1753), onder welke naam deze Vlissingse toonkunstenaar in de geschiedenis der Nederlandse muziekwetenschap is blijven voortleven. Zo noemde de zoon van Caspar van Citters en Magdalena Verheye zich Jacob Verheye van Citters (1708-1792). Toen de Zierikzeese familie Mogge in 1756 door het overlijden van Pieter Mogge van Renesse in de mannelijke lijn dreigde uit te sterven, namen de zoons van Sabina Jacoba Mogge, die met Bonifacius Pous getrouwd was, hun moeders naam bij de hun aan, en noemden zich respectievelijk Jacob en Bonifacius Mogge Pous. Jacob stierf echter kinderloos, en ook de nakomelingen van Bonifacius stierven sindsdien in de mannelijke linie uit. Een zoon uit het huwelijk van Suzanna Cornelia Mogge en Hendrik Muilman noemde zich Willem Ferdinand Mogge Muilman (1773-1849), maar ook diens nageslacht stierf kinderloos, zodat de

148

oude Zierikzeese familie Mogge thans alleen nog maar in de herinnering voortleeft, Elders, ook in Zee- land, bleef de naam echter in andere families be- waard,

We geven nog enkele andere voorbeelden van bekende Zeeuwse families, met dubbele namen, Steven Matthijs Hurgronje, zoon van Jacob Hurgronje en Iirkenraad Snouck (uit Dordrecht), nam in 1762 de naam van zijn moeder bij de zijne aan, wegens het overlijden van zijn oom, de laatste mannelijke Snouck. In datzelfde jaar trouwde te Zierikzee Antonio de Kater met Elisabeth Groeneveld. De beide zoons, die uit dit huwelijk zijn geboren, noemden zich Groeneveld de Kater. De zoon van de geleerde Middelburgse historicus Samuel de Wind en diens vrouw Cornelia Dobbelaar heette Boudewijn Dobbelaar de Wind (1775-1818). Jacobus Bal Snijders (1784— 1844), de Middelburgse rijksadvocaat, was geboren uit het huwelijk van Jacobus Snijders en Catharina Bal, zijn tijd- en stadgenoot Johan Radermacher Schorer (1792-1840) uit Joachim Assuerus Schorer en Maria Cornelia Radermacher. Beide families hadden zich uit Aken in het laatst der 16de eeuw in Middelburg gevestigd en zich daar al spoedig geallieerd, wat toen echter nog niet tot naamsverlenging aanleiding had gegeven.

Willem Johannes van Voorst Catshoek (1796-1865), notaris te Toten, was een zoon van Marinus Antony Catshoek en Maria Jacoba van Voorst, Pieter Johannes van Voorst Vader (1805-1869), rechter te Goes, van Willem Lodewijk Vader en Johanna Elisabeth van Voorst. De vader van deze Willem Lo-

149

dewijk, Pieter Vader (1734-1800), was geboren te Schood, maar werd baljuw en rentmeester van Kort- gene en daardoor de stamvader van de Zeeuwse tak van deze familie. Pieters oudste zoon Abraham huwde met Catharina Margaretha Saaymans. Uit dit huwelijk werd Pieter Hendrik Saaymans Vader (1799-1891) geboren, eveneens rechter te Goes, later lid van de Tweede Kamer, en de eerste van het geslacht Saaymans Vader.

Een ander bekend Zuidbevelands geslacht, Fransen van de Putte, is uit Middelburg afkomstig, waar de eerste die deze dubbele naam droeg, Johannes Fransen van de Putte (1798-1875) geboren werd uit het huwelijk van Johan Adolphus van de Putte en Johanna Margaretha Fransen,

Uit het huwelijk van Pieter Jacobus Serlé en Helena Maatje Sohier werd Simon Sohier Serlé (1784-1832) geboren, later makelaar te Middelburg. Van Simons kinderen voerden alleen de oudste zoon en de beide jongste dochters deze dubbele naam. Zijn neef Dirk Johan van der Horst Serlé (1796-1863), een bekend Middelburgs notaris, was de zoon van Cornelis Serlé en Maria van der Horst. Hun tijd- en stadgenoot Ulrich Fagginger Auer (geb. 1799) werd uit het huwelijk van Ulrich Auer en Willemina Fagginger geboren, Uit het huwelijk van Hendrik Schoo, hoofd der school te Ouwerkerk, en Janna Bevelander werd in 1837 Jan Bevelander Schoo geboren,

De stamvader van de Zeeuwse familie Boogaert, Andries Claesz Boogaert (t 1623), woonde in het Zuidhollandse dorp De Lier. Een van zijn nakomelingen, Jan Boogaert (1772-1819) trok naar Middel-

150

burg. Zijn zoon Charles Jacques trad in het huwelijk met Anna Maria Elisabeth van Adrichem; hun zoon Hendrik Albert (1842-1927) en diens nageslacht noemden zich van Adrichem Boogaert. Ook de bekende Zeeuwse geschiedvorder Johannes ab Utrecht Dresselhuis (1789-1861) Vereenigde de naam van zijn beide ouders, Harm Dresselhuis en Catharina ab Utrecht, in de zijne, Met de dood van zijn enige zoon, die kinderloos overleed, stierf dit geslacht al uit, zodat het niet of nauwelijks onder de Zeeuwse families kan worden gerekend,

Niet alleen de naam van de moeder, maar ook die van een verderstaand familielid, b.v. van een grootmoeder, kan bij de eigen naam worden gevoegd, Ook hiervan treffen we in Zeeland menig voorbeeld aan. Daniël Alexander Berdenis van Berlekom (1767-1803), advocaat te Middelburg en griffier van het De- part. Gerechtshof in Zeeland, noemde zich naar zijn grootmoeder Cornelia Berdenis. Zijn tijdgenoot Jan Gerard Hamer (1767-1850) nam de naam van zijn grootmoeder de Witt bij de Zijne aan, Een andere tijdgenoot, de Zierikzeese advocaat Johan Schuurbeque Boeye (1781-1847) nam de naam van zijn grootmoeder Anna Schuurbeque bij de familienaam aan, Evenzo deed Coenraad van Vrijberghe de Coningh (1788-1860), die de naam van zijn Thoolse grootmoeder Sara Petronella van Vrijberghe voor zijn familienaam plaatste, Willem Hendrik de Kokelaar Lantsheer (1794-1821), controleur der posterijen te Middelburg, heette naar zijn grootmoeder Maria Jacoba de Kokelaar, Jan Isebree Moens (1793-1865) naar zijn grootmoeder Catharina Maria Isebree,

151

Diderik Jacob Vleugels Schutter (geb. 1801), naar zijn grootmoeder Cornelia Anna Vleugels, afstammelingen van een bekende Thoolse regentenfamilie, Pieter de Maret Tak (1805-1875), procureur te Middelburg, uit de Doopsgezinde Takkenfamilie, heette naar zijn grootmoeder Johanna Maria de Maret. De familie de Clercq, die uit Oudenbosch afkomstig is, treedt voor het eerst in Zeeland op met Johannes Sebastiaan de Clercq (geb. 1709), die in 1719 als tienjarige jongen in Stavenisse kwam wonen, Zijn zoon Theodorus trouwde met Elisabeth van der Lek, naar wie hun kleinzoon Cornelis (1811-1886), notaris te Zierikzee en lid van de Eerste Kamer, van der Lek de Clercq werd genoemd, omdat de familie van der Lek in 1802 in de mannelijke lijn was uitgestorven, Clement Vincent Stem (1823-1900), gemeentegeneesheer te Sluis, kreeg in 1847 vergunning om de naam van zijn stiefgrootmoeder Anna van Oosterwijk voor de zijne te voegen, Van deze familie van Oosterwijk Stem zijn thans geen mannelijke afstammelingen meer in leven,

Ook de naam van een overgrootmoeder werd wel voor de eigenlijke familienaam geplaatst, zoals in de families Rethaan Macaré, van Reigersberg Versluys en Dumon Tak, Pieter Johan Rethaan Macaré (1762 —1828) nam de naam van zijn overgrootmoeder

Anna Rethaan (1684-1729), een in haar tijd bekende Middelburgse dichteres van stichtelijke poëzie, bij de zijne aan, De familie Versluys is uit Vlissingen afkomstig, maar was later vooral te Middelburg gevestigd, waar een der leden, Marinus Emanuel Cornelis Versluys (1752-1825) door zijn karaktereigenschappen

152

en een rijk huwelijk met een juffrouw van den Brande een invloedrijk en vermogend man werd, en door Willem I in de adelstand werd verheven, Zijn tweede zoon Johan (1801-1866), lid van Gedeputeerde Staten van Zeeland, noemde zich van Reigersberg Versluys naar een van zijn overgrootmoeders van moederszijde, Maria van Reigersberg (1707-1775), de vrouw van Johan Pieter van den Brande. Zij stamde uit het bekende Veerse geslacht, waarin Hugo de Groot zijn vrouw Maria van Reigersberch vond, De meest verbreide Zeeuwse familie Tak is uit. Leur in Noordbrabant afkomstig. De eerste. Zeeuwse vertegenwoordiger van deze familie was Anthony Tak (1721-1776), die zich bij zijn huwelijk in 1720 als bierbrouwer en wijnkoper in Aardenburg vestigde, De kleinzoon van zijn broer, Pieter (1802-1868), rentmeester te Middelburg, kreeg tot tweede voornaam de familienaam van een overgrootmoeder van moederszijde, Maria Dumon. De naam Dumon erfde niet op zijn kinderen over, maar werd in 1868 aan zijn kleinzoon en naamgenoot, de Middelburgse burgemeester Pieter Dumon Tak (1867-1943) als geslachtsnaam verleend,

Tenslotte noemen we nog, twee voorbeelden van een naamstoevoeging, waarbij commerciële overwegingen in het spel waren. Het eerste is dat van de Middelburgse koopman Jan Brouwer (1775-1839), die na het overlijden van zijn oom van moederszijde Pieter Fak in 1793 "als successeur van deszelfs negotie en affaires" de naam Jan Fak Brouwer aannam. In feite nam hij dus de naam van zijn grootmoeder bij die van zijn vader aan. En het tweede is dat van

153

Christiaan Hermanus Jutting (1809-1878), die in 1829 de naam van Benthem bij de zijne aannam, toen hij werd opgenomen in de Middelburgse boekhandel van zijn stiefoom Salomon van Benthem,

Dubbele namen konden bovendien ontstaan door toevoeging van de naam van een adellijk goed of een ambachtsheerlijkheid, Ook daarvan geven we enkele voorbeelden. Onder de aanzienlijkste middeleeuwse Zeeuwse geslachten stond dat der van Borsseles bovenaan, De edelen, die tot dit uitgebreide geslacht behoorden, noemden zich naar hun bezittingen van Borssele van der Veere, van Brigdamme, van Kortgene, van Sint Maartensdijk, van Zanddijk enz. Toen nu in 1487 met de dood van Wolfaard van Borssele de laatst overgebleven tak, die van der Veere, uitgestorven was, scheen aan dit roemruchtige geslacht een einde te zijn gekomen. In de 17de eeuw liet de Middelburgse burgemeestersfamilie van der Hooghe echter aanspraken gelden op de naam van Borssele, Het bewijs dat de van der Hooghes inderdaad uit de van Borsseles zijn voortgekomen, is nooit geleverd, maar niettemin noemden zij zich sinds het midden der eeuw van Borssele van der Hooghe, en later zelfs alleen maar van Borssele. Deze familie is pas in 1917 uitgestorven met de dood van Elisabeth Cornelia van Borssele (1830-1917), weduwe van Carel August Nairac.

Een belangrijke plaats onder de Zeeuwse ridderschap vervulde ook het geslacht van Tuyll van Serooskerke. De van Tuylls zijn oorspronkelijk een Betuws geslacht, In 1389 vestigde Pieter Renger Symonsz. van Tuyll (1417) zich te Zierikzee, Zijn kleinzoon Pieter Hugenzone (geb. 1430), rentmeester van Zeeland Beoosten Schelde, kocht in 1483 de heerlijkheid van Serooskerke (op Schouwen), Hij en zijn nakomelingen noemden zich

aanvankelijk alleen van Serooskerke, maar in 1556 kreeg Hieronimus van Serooskerke (1510-1571) van de Keizer erkenning, dat zijn voorouders de naam van van Tuyll voor die van Serooskerke hadden verwisseld, Sindsdien heet dit geslacht van Tuyll van Serooskerken.

Een bekende maar pas sinds kort in Zeeland gevestigde ZeeuwsVlaamse familie, Collot d'Escury, stamt af van David Collot, die in 1607 heer van Escury werd, De familie stamt uit Picardië en kwam in de 17de eeuw in Staatse dienst, De eerste Zeeuwse vertegenwoordiger van het geslacht was Hendrik Adolph André baron Collot d'Escury (1833-1893), die burgemeester van Hontenisse werd. Ook de familie de Bruyn van Melis- en Mariekerke is niet zo lang in Zeeland gevestigd als wel gedacht wordt, ni. eerst sinds 1691, toen Abraham de Bruyn (1652-1733) uit Den Haag poorter werd van Middelburg, Zijn kleinzoon Jacobus Johannes (1731-1799) was heer van Melis- en Mariekerke, maar pas in de achtste generatie is deze titel erfelijk geworden in de familie, Een heel oud Zeeuws geslacht daarentegen is de familie de Jonge uit Zierikzee Het voert zijn stamboom op tot Jan Lievensz (geb; ± 1420), die in 1474 schepen en in 1479 burgemeester was van zijn vaderstad, Het zeer uitgebreide geslacht heeft zich later ettelijke malen vertakt. Willem de Jonge (1735-1806) werd in 1765 heer van Ellemeet en Elkersee en daardoor de stamvader van de tak de Jonge van Elle-
154 155

meet, Marinus Bonifacius Willem de Jonge (1790-1864) kocht in 1820 de heerlijkheid Zwijnsbergen, waaruit de familie de Jonge van Zwijnsbergen ontstond. Willem Adriaan de Jonge (1763-1835) werd in 1830 heer van Campensnieuwland, en noemde zich in het vervolg naar deze heerlijkheid, Meynhard Pieter de Jonge (1794-1865) erfde van zijn grootvader de heerlijkheid Buttingen en noemde zich eveneens daarnaar. De de Jonge's van Buttingen zijn echter uitgestorven, Anthonie Pieter Lambrechtsen (overl. 1792), baljuw en burgemeester van Vlissingen, kocht in 1764 de ambachtsheerlijkheid Rittem en werd daardoor de stamvader van het geslacht Lambrechtsen van Ritthem.

De familie Egter, omstreeks 1666 waarschijnlijk uit Frankrijk naar Rotterdam verhuisd, heette oorspronkelijk Fournier, tot een der nakomelingen zich niet meer Pierre Fournier, maar Pieter Egfer (1692-1755) ging noemen, Een van zijn zoons, Frederik Willem Egter (1723-1794) werd in 1765 door aankoop heer van Wissekerke, waar hij sinds 1747 als predikant werkzaam was, Van hem stamt de familie Egter van Wissekerke af,

In 1822 kocht de Middelburgse rechter en historieschrijver Zacharias Paspoort (1759-1824) de heerlijkheden Grijpskerke en Poppendamme, wat zijn zoon, de Middelburgse burgemeester, het recht gaf. zich Marinus Cornelis Paspoort van Grijpskerke en Poppendamme (1797-1874) te noemen, Ds. Adriaan Tak (1805-1873) uit de al eerder genoemde Brabants-Zeeuwse familie, erfde in 1857 van zijn vader

156

de heerlijkheid Poortvliet, en noemde zich sinds de zestiger jaren Tak van Poortvliet, in verband met de politieke carrière van zijn zoon Johan Pieter Roetert Tak van Poortvliet (1839-1904), de bekende minister.

Wat ingewikkelder is het gesteld met de naam Verschoor van Nisse. De ambachtsheerlijkheid Nisse behoorde tot in de 18de eeuw aan de Goese familie van der Nisse, waarvan de laatste mannelijke afstammeling, Gilles Cornelis van der Nisse, burgemeester van Goes, slechts twee natuurlijke dochters naliet, die in 1758 op zijn verzoek gelegitimeerd werden. De jongste van de twee, Geertruida van der Nisse, trouwde in 1771 met Jan Tieleman Spijker, baljuw en secretaris van Nisse, Uit dit huwelijk werd een dochter Cornelia Wernerina Spijker geboren, die in 1793 trouwde met

Jan Hendrik Verschoor (1772-1843), sinds 1831 burgemeester van Goes, Hun oudste zoon, Reinier Frans Verschoor (1800-1863), die een militaire loopbaan koos, erfde de heerlijkheid Nisse en werd daardoor de stamvader van de nog bestaande familie. Verschoor van Nisse,

Ook voor de verklaring van de dubbele familienaam Van Doorn van Westcapelle is een enigszins uitvoerig verhaal nodig. De ambachtsheerlijkheid Westkapelle werd in 1678 van de toenmalige eigenares, de stad Middelburg, gekocht door Martinus Veth. Toen de zoon van de nieuwe ambachtsheer, Martinus Johannes Veth, in 1755 kinderloos overleed, kwam de heerlijkheid aan Martinus Johan Veth van de Perre (wiens grootmoeder Barbara Veth een germain-

157

nicht was van Martinus Veth), Toen ook Martinus Johan Veth van de Perre in 1802 kinderloos stierf, kwam de heerlijkheid aan Adriana Wilhelmina Maria Schorer (wier grootmoeder Barbara van de Perre een zuster was van Martinus Johan Veth van de Perre), Door het huwelijk van Adriana Schorer met Hendrik Jacob van Doorn (1786-1853), van 1818-1826 gouverneur van Zeeland, kwam de ambachtsheerlijkheid tenslotte in het geslacht van Doorn, waarin ze nog berust.

VIII. DE GEOGRAFISCHE VERSPREIDING DER ZEEUWSE FAMILIENAMEN

Dank zij de geografische begrenzing van de verschillende delen van Zeeland, die vooral in vroeger jaren sterk geïsoleerd lagen ten opzichte van elkaar, bezitten binnen de grenzen van het gewest elk der eilanden en de beide delen van Zeeuws-Vlaanderen hun eigen kenmerken wat betreft dialect, volkskarakter, klederdrachten, en min of meer ook de familienamen, Wie in de provincie goed bekend is, kan in vele gevallen vrijwel dadelijk zeggen, waar een familienaam thuishoort.

We zagen al dat de patronymica op -se kenmerkend zijn voor Walcheren, die op -e, vooral de tweelettergrepige, voor Schouwen.

en Duiveland. Namen van Franse herkomst treft men vooral in het Land van Kadzand en op Walcheren aan In Zeeuws-Vlaanderen vindt men een, groot aantal Vlaamse namen, en ook in Vlissingen, waar veel bewoners van de Zuidelijke Nederlanden wonen (o.a. doordat er een Belgische loodsdienst is gevestigd), vindt men namen met aangehecht lidwoord, als Debra, Decock, Deknuijt, Delange, Demoor, Depoorter, Desitter, Desloover, Dewachter, of met het aangehecht voorzetsel Van-, als Vandekerckhove, Vandierendonck, Vanhoucke, Vanhoutte, Vanoutrijve,

158 159

Vansluis. Elders in Zeeland zal men dergelijke namen niet of nauwelijks aantreffen, al komen ze er alle voor in de gebruikelijke Noordnederlandse spelling.

In vroeger tijden, toen men over 't algemeen meer hokvast was dan tegenwoordig, behoorde het lang niet tot de uitzonderingen dat een familie twee of drie eeuwen lang in eenzelfde stad of dorp bleef wonen, Mocht de een of andere zoon, met wat meer durf en ondernemingsgeest of wat heter bloed dan zijn broers, al eens zijn vaderstad ontlopen om in den vreemde zijn fortuin te zoeken, de rest van de familie bleef de grond bewonen, waar zij geboren en getogen was. Daar kozen ze zich een vrouw, trouwden, kregen kinderen, begroeven hun ouders, werden op hun beurt oud, totdat hun kinderen hen begroeven, en zo rijde zich schalm aan schalm tot een lange keten van geslachten, wier geschiedenis een deel werd van de geschiedenis van hun woonplaats. Wie de oude registers doorbladert, vindt dikwijls eeuw in, eeuw uit dezelfde namen terugkeren met de regelmaat van een klok. Sinds enkele generaties zwerft het ongedurig mensdom meer en meer uit; de moderne techniek overbrugt alle afstand en maakt de vestiging buiten de geboortegrond steeds gemakkelijker, Bovendien dwingen sociale oorzaken er maar al te dikwijls toe, dat men naar elders trekt om er het brood te verdienen, dat ons in onze geboorteplaats en -streek niet ten deel valt.

Een groot aantal familienamen zijn dus met hechte banden aan bepaalde plaatsen gebonden Om niet al te zeer in herhalingen te vallen verwijs ik de belangstellende lezer ook naar hfdst. VII.

160

Ook in Zeeland. Wie de naam Schorer uitspreekt, denkt aan Middelburg, zoals de naam de Jonge aan Zierikzee herinnert, Maar ook onder families uit de gewone burgerij, die nooit in de vroedschap en op zijn best in de kerkeraad zitting hadden, vindt men deze zelfde gehechtheid aan de geboortegrond, en zo is het mogelijk, verband te leggen tussen een groot aantal familienamen en bepaalde dorpen of steden of streken,

Het zou ons te ver voeren, moesten we voor elke plaats in Zeeland de namen noemen van die families, die daarvoor kenmerkend zijn, We bepalen ons dus tot enkele voorbeelden,

In Middelburg zijn de meest voorkomende namen Janse, Verhage, Josse, Visser en Dekker, maar stuk voor stuk zijn deze te algemeen, dan dat ze voor Zeelands hoofdstad

typerend zouden zijn. Een oude Middelburgse familie is het al zojuist genoemde geslacht Schorer, dat er van het midden der 17de eeuw tot het begin der 19de eeuw onafgebroken heeft gewoond, en er na een korte onderbreking thans opnieuw gevestigd is, Met de Boddaerts zijn de Schorers de enige der in de vorige eeuw nog zo talrijke adellijke families, waarvan in Middelburg nog afstammelingen wonen, die deze namen dragen, De familie Boddaert, die uit Nieuwkerk in Oostvlaanderen afkomstig is, deed er zijn intrede met Pieter Boddaert, die in 1644 poorter van Middelburg werd, zodat dit geslacht er dit jaar precies drie eeuwen woont, Hetzelfde is het geval met mijn eigen familie, die uit Middelburg in Oostvlaanderen stamt en met de wever Jasper Mertens, in hetzelfde jaar poorter van het

161

Zeeuwse Middelburg geworden, zijn Zeeuwse periode aanving.

De namen die men in de 16de eeuw in Middelburg aantreft, b.v. in de vroedschap, zijn sinds lang uitgestorven. Slechts enkele, en dan nog van na het beleg en de overgang der stad daterende, zijn nog elders in ons land vertegenwoordigd, Zo de Crane, waarvan de stamvader, Jacob Ewouts de Crane, uit Utrecht afkomstig, al in 1584 te Middelburg in het huwelijk trad, De familie Tulleken, die in de 17de en 18de eeuw op het kussen zat, en sinds het eind van de 16de eeuw in Middelburg woonachtig was, is uit Gelderland afkomstig. De Macares kwamen in 1586 mee met de grote stroom van vluchtelingen uit Antwerpen, waar Jean Macaré, uit Valenciennes afkomstig, zich in 1567 had gevestigd, Ook Cornelis van Ceters week uit Antwerpen naar Middelburg uit, waar zijn nageslacht, dat zich sinds de eerste helft van de 17de eeuw van Citters noemde, tot grote bloei kwam. De Thibauts, die uit Ieper afkomstig zijn, stammen af van Henric Thibaut, die zich op het eind der 16de eeuw als koopman te Middelburg vestigde, waar hij in 1602 stierf, In 1854 stierf dit eveneens aanzienlijke geslacht uit, In 1622 kwam Nicolaas Ermerins, geboortig uit Kapellebroek in Frans-Vlaanderen, in Middelburg wonen, In 1639 was hij er stads-poortsluiter, maar zijn nageslacht, dat nog in Middelburg en elders in Zeeland woont, stuurde het verder.

De familie Versluys is uit Vlissingen afkomstig, Cornelis Versluys verhuisde in 1669 naar Middelburg, waar zijn kleinzoon in 1684 in de regering kwam Ook Meinard van Visvliet, blijkens zijn naam uit Groningen afkomstig, werd op het laatst der 16de eeuw poorter van Vlissingen, vanwaar hij weldra naar Veere trok. Omstreeks het midden van de 17de eeuw was dit regenten- en geleerdengeslacht echter in Middelburg gevestigd, waar het tot het begin van onze eeuw werkzaam bleef.

De familie Moens (waaruit de tak Isebree Moens is ontstaan), was uit Westvlaanderen afkomstig Maarten Moenens vestigde zich in 1673 te Middelburg, waar een halve eeuw later zijn achterkleinzoon Adriaan Moens (1728-1792) werd geboren, die het tot directeur-generaal van Nederl. Indië bracht. De blinde dichteres Petronella Moens (1762-1843) was een oomzegster van hem,

De bekende Middelburgse familie Paspoort, die er thans evenwel niet meer voorkomt, is waarschijnlijk afkomstig uit Delft, en deed zijn intrede in Zeeland niet Zacharias Paspoort (1649-1712), die te Vlaardingingen geboren was, eerst advocaat te Vlissingen werd, en later in Middelburg ging wonen, waar hij in 1779 in de vroedschap zitting nam.

Een tijdgenoot van hem, Abraham de Bruyn (1652-1733), geboren te 's-Gravenhage, werd in 1691 poorter van Middelburg, waar zijn nakomelingen, de De Bruyns van Melis- en Mariekerke, tot op onze dagen woonachtig bleven, Maar enkele tientallen jaren later werd Daniël van Berlekom (1693-1769) uit Heusden sollicitateur-militair en directeur van de Commerce-compagnie te Middelburg, en door zijn huwelijk met Cornelia Berdenis de stamvader van een der bekendste en verdienstelijkste Middelburgse families sinds het

laatst der 18de eeuw.
162 163

De familie Fokker, die zich voor Middelburg en Zeeland niet minder verdienstelijk heeft gemaakt, stamt uit Medemblik, waar Adriaan Dirksz Fokker vermoedelijk in 1621 werd geboren. Hij verhuisde naar Raamstede, waar zijn zoon Jan Adriaensz Fokker (1652-1695) geboren is en schepen werd. Een zoon van deze, Joris Fokker, werd in 1722 poorter van Middelburg,

Vele andere bekende Middelburgse families zijn er eveneens pas in de 18de eeuw gekomen. Ook daarvan noemen we nog enkele voorbeelden, Allereerst de familie Sprenger, die uit Maastricht afkomstig is, waar de Rooms-Katholieke tak nog altijd woont. Jean Daniël Sprenger (geb, 1692) uit Maastricht werd predikant bij de Waalse gemeente te Oostburg en later te Veere.

Zijn zoon Johan Valentijn Sprenger (1734-1794) vestigde zich als ontvanger-generaal van de provincie en de admiraliteit van Zeeland te Middelburg, waar zijn nageslacht tot rijkdom en aanzien kwam. De zeer uitgebreide familie van der Harst stamt af van de Scheveninger Leendert van der Harst, die in 1784 in Middelburg kwam wonen, en de familie Snijder was afkomstig uit Willemstad en later te Fijnaart gevestigd, vanwaar Andries Snijder (1759— 1831) op het laatst der 18de eeuw inwoner werd van de Arnestad, Andere kwamen er pas in de 19de eeuw, zoals de adellijke familie Boogaert (van Adrichem Boogaert), die afstamt van de Rotterdammer Jan Boogaert (1772-1819), de eveneens in de adelstand verheven familie van Teijlingen, te Middelburg gevestigd sinds Diderik Gregorius van Teijlingen (1784-1862) uit 's-Hertogenbosch omstreeks 1819
164

daar inspecteur der domeinen werd, en de familie van der Feen, afkomstig uit Friesland, die er in 1820 kwam, toen Ds, Bartout van der Feen (1785-1846) er als predikant werd beroepen. De Plugge's stammen af van Pieter Cornelis Plugge, in 1817 te Scheveningen geboren, de de Waals van Apolonius Jacobus de Waal, in 1812 te Delft geboren. Een voorbeeld van een familie, die nog geen eeuw in Middelburg gevestigd was, maar er van het begin af een levendig aandeel heeft genomen in het publieke en het culturele leven, is de familie de Stoppelaar, oorspronkelijk uit Vlaanderen afkomstig en in de 17de eeuw in Rotterdam gevestigd, Ds. Joan de Stoppelaar (1757— 1800) was o.a. te Goes predikant Zijn zoon Pieter (1789-1853), wijnkoper, vestigde zich te Middelburg, waar hij wethouder werd. Hij is de vader van de beide historici Mr, Gerhardus Nicolaas (1825-1899) en Mr, Johannes Hermanns de Stoppelaar (1826-1908), met wie de kortstondige Zeeuwse periode van dit geslacht werd besloten,

Middelburg heeft in de loop der eeuwen een grote aanwas van het platteland van Walcheren gekregen, zodat men er onder de burgerij vele boerennamen tegenkomt, Geheel anders is de structuur van de bevolking van Vlissingen. Deze zeehaven heeft van oudsher vele bewoners van de westkust van Walcheren, vooral van Zoutelande en Westkapelle, tot zich getrokken, wat in de familienamen nog altijd tot uiting komt. Vooral Westkappelse namen als Gabriëlse, Huibregtse, Louwerse, Minderhout en Roelse komen hier veel voor, Bovendien hebben er zich in de laatste halve eeuw vele vissers uit Arnemuiden

165

gevestigd, waardoor ook typisch Arnemuidse namen als van Seizen, Crucq, van Eenennaam, van de Ketterij, Meerman, de Nooijer en de Ridder er zeer verbreid zijn, De

beide laatstgenoemde namen komen er zelfs het meest voor,

Het meest illustere voorbeeld van een Zoutelandse familie, die zich in Vlissingen heeft gevestigd, is dat van het zeeheldengeslacht Evertsen, waarvan de stamvader Evert Heindricxssen, geboortig uit Zoutelande, in 1601 te Vlissingen werd begraven.

Het geslacht stierf in 1872 uit met Maria Magdalena Evertsen, weduwe van Mr. Marinus Willem de Jonge, maar de naam leeft in de familie de Lange Evertsen nog voort.

Ook in Vlissingen zijn de meeste aanzienlijke regentengeslachten uit de 17de, en 18de eeuw sinds lang uitgestorven of naar elders getrokken, zo de familie Lampsins, van Sonsbeeck, Hurgrohje, Lambrechtsen en van Doorn. Cornelis Lampsins uit Oostende trok omstreeks 1584 zoals zovelen van zijn stadgenoten naar Vlissingen, waar zijn nageslacht groot aanzien en grote rijkdommen verwierf. Het stierf in 1834 uit met Mr. Apollonius Jan Cornelis Lampsins (1754-1834), baljuw van Vlissingen en door Willem, I in de haronnenstand verheven, De naam leeft voort in de familie Lampsins van der Velden, De van Sonsbeecks zijn afkomstig uit Overijssel, vanwaar Willem Arends van Sonsbeeck, uit Zwolle, omstreeks 1600 naar Vlissingen verhuisde, De familie bleef daar tot het eind der 18de eeuw wonen, trok toen naar Middelburg, en stierf in 1875 uit met Jan Willem van Sonsbeeck (1804-1875), oud-wethouder van Middelburg, Jean

166

Hurgroigne (1620-1673) uit St. Venant in Artois, die in 1645 poorter werd van Vlissingen, was maar een eerzaam schoenmaker, maar zijn zoon Isaac, die zijn loopbaan begon als bediende op het kantoor der heren Lampsins, werd zelf een aanzienlijk koopman en burgemeester van zijn vaderstad. De familie, die in de 18de eeuw de naam Snouck voor de hare aannam, trok later naar Middelburg en elders in den lande.

De Lambrechtsens komen al in de eerste helft der 17de eeuw in Vlissingen voor, bleven daar tot het eind der 18de eeuw en trokken toen eveneens naar Middelburg. Op Walcheren komt de familie niet meer voor, maar elders leven nog afstammelingen (Lambrechtsen van Ritthem), De van Doorns stammen af van Hendrik van Doorn, die in Vlissingen houtzaagmolenaar was en omstreeks 1700 naar Berbice trok. Zijn achterkleinzoon Abraham van Doorn (1760-1814), die in Essequebo geboren was, vestigde zich weer in Vlissingen, werd er schepen en maire en later landdrost van Zeeland.

Deze familie, die later in de adelstand werd verheven, woont nog in Zeeland, Arie Smit (1845-1930), die in 1875 "De Schelde" stichtte, was in Ridderkerk geboren uit de bekende scheepsbouwmeestersfamilie.

Terwijl het aantal families, dat van Middelburg naar Vlissingen verhuisde, mij gering toeschijnt (misschien behoort de familie Lagagy tot deze groep), zijn er telkens weer Vlissingse families naar Middelburg verhuisd, We zagen daarvan al enkele voorbeelden, en noemen daar nog bij de families Plankeel en Dockheer, die beide omstreeks 1800 van woonplaats

167

veranderden, de Dockheers in 1809, toen de beschieting der Engelsen Vlissingen onveilig maakte.

Het sociale aspect van Veere heeft zich sinds de 17de eeuw zozeer gewijzigd, dat men daar van de aanzienlijke regentengeslachten uit die tijd geen spoor meer aantreft, Namen als Kien, Olivier, van Reigersberg, Campe, Blonke, Somer, de Vos, Muijnck, Honigh, Godin, de Haze, Velters en de Mauregnault komen er sinds lang niet meer voor, met uitzondering van de algemene naam de Vos. De naam, van Reigersberg leeft voort in van Reigersberg Versluys; de andere namen zijn, als ik mij niet vergis, alle uitgestorven, De

families de Haze, Kien, Olivier en Veters waren uit Oostende afkomstig, de Reigersbergen kwamen van Kortgene, toen de herhaaldelijke overstromingen in het begin der 16de eeuw het verblijf op Noordbevelarid minder aangenaam maakten. De de Mauregnaults zijn waarschijnlijk van Bergen in Henegouwen, en trokken in de 16de eeuw als zovelen om des geloofs wille naar de Nederlanden. Jehan de Mauregnault (15411,-1587) bracht zijn laatste levensjaren in Middelburg door, en zijn zoon Johan (15761639) was de eerste van een reeks baljuws van Veere uit dit geslacht. De familie de Vos kwam van Gent, Pieter de Vos (1545-1604) week uit naar Veere en werd er secretaris, welk ambt vier generaties lang in deze familie erfelijk bleef.

Op het ogenblik zijn Verlinde en van Beveren typische namen voor Veere, waar men overigens vele namen van Walcherse boeren vindt, vooral uit de noordoosthoek van het eiland, als de Buck, Brouwer,

168

Dekker, Geldof, Goedbloed, Janse, Kasse, Maners, Minneboo, Poppe en Sturm.

Het vissersdorp Arnemuiden, dat vroeger een smalstad was, vormt op Walcheren een op zichzelf staand gebied, door het beroep van zijn bewoners, het dialect, de klederdracht, en niet het minst ook door zijn familienamen. In de volgorde van de frequentie zijn de meest voorkomende namen hier; van Belzen (zo heet meer dan een achtste deel der bevolking), de Nooijer, van de Gruiter, Meulmeester, Meerman, de Ridder, Schroevers, Siereveld, Marijs, van de Ketterij, Marteijn, Crucq en Grootjans.

In het niet minder op zichzelf staande dijkwerkersdorp Westkapelle, dat ook een oude smalstad is, zijn het: Minderhout, Brasser, Gabriëlse, Huibregtse, Lievense, Westerbeke, Roelse, Kaland, Verhulst, Hengst, van Vaardegem, Cijsouw, Lous, Louwerse en Faasse. Meer dan een vierde van de Westkappelaars heet Minderhout, en men kan met vrij grote zekerheid zeggen dat alle Minderhouts in ons land uit Westkapelle afkomstig zijn.

Maar ook de naam Gabriëlse, hoewel een patronymicum, is zo typisch voor dit dorp, dat ik nog nooit van iemand van deze naam heb gehoord, die van elders afkomstig bleek te zijn. Het is jammer dat van dit ook in antropologisch opzicht zo merkwaardige dorp vrijwel geen oudere gegevens over de bevolking bekend zijn dan uit het midden der 18de eeuw. Dientengevolge kan de stamboom van het bekende geslacht Caland niet hoger worden opgevoerd dan tot Meerten Calant, wiens zoon Marinus Calant in 1729 te Westkapelle werd geboren. Deze Marinus is de grootvader van Abraham Caland

169

(1789-1869), de bekende hoofdingenieur van de Waterstaat van Zeeland, wiens zoon Pieter Caland (1826-1902) de havenwerken van Rotterdam en de Nieuwe Waterweg ontwierp. De naam Caland is in heel Vlaanderen en Frans-Vlaanderen verspreid, en al in de jaren 1574-1577 werden drie Calands uit Deinze poorters van Vlissingen.

De meest voorkomende namen op het platteland van Walcheren zijn de Visser, Wisse, Louwerse, Dekker, Maljers en Maljaars, Typische Walcherse boerennamen zijn verder nog: Bosselaar, Brasser, Geld(h)of, Geschiere, Kodde, Maas, de Pagter, Passenier, Poppe, Provoost, de Voogd en Vreeke. Een oude en veel verbreide naam is Pleyte, die al in het begin van de 17de eeuw op Walcheren voorkomt, en vandaar uit over vrijwel heel Zeeland verspreid is. In 1795 stierf te Serooskerke Jan Cornelisse Poppe, die 125 kinderen en achterkleinkinderen naliet.

In Goes komen de namen de Jonge, Schrijver en de Dreu het meest voor. Bekende Goese families uit vroeger tijd zijn allereerst de adellijke geslachten van der Nisse, van Borssele en van Baerland, die er nog in de 17de eeuw in de regering zaten. De regentenfamilie van

der Straten zat al in de eerste helft van de 16de eeuw in het stadsbestuur, en woonde daarvoor waarschijnlijk in Vlaanderen, Het is mogelijk dat meer Goese families, die in de 16de en 17de eeuw de toon aangeven, uit de Zuidelijke Nederlanden afkomstig zijn geweest, maar dan moeten deze al vroeg naar Zuidbeveland zijn verhuisd, in elk geval vóór de grote trek van de 16de eeuw, die zich vooral naar Walcheren heeft gericht. In tegenstelling tot de be-

170

volking van de Walcherse steden en zelfs van het platteland van Walcheren maakt die van Goes en Zuidbeveland een veel autochthoner indruk, Daarop wijzen ook de namen, als Sabbinge (naar alle waarschijnlijk een tak van het adellijke geslacht van Sabbinge), van Watervliet, Eversdijck, Oostdijck, Smallegange en Driewegen, die alle door 17de-eeuwse regentengeslachten werden gedragen. De meeste van deze zijn uitgestorven.

De familie Smallegange, waarvan de kroniekschrijver de meest bekende afstammeling is, is echter zowel op Zuidbeveland als daarbuiten nog talrijk vertegenwoordigd, Andere Goese regentenfamilies uit het verleden zijn Keetlaer en Ossewaarde. Dignus Keetlaer kwam uit Vlakte en werd. in 1590 poorter van Goes. Een zijner nakomelingen, Mr, Dignus Keetlaer (1674-1750) werd raadpensionaris van Zeeland.

Ook de Ossewaardes woonden al in het begin van de 17de eeuw in Goes, De Keetlaers zijn, vergis ik mij niet, uitgestorven, al komt op Noordbeveland de naam Ketelaar nog wel voor; de Ossewaardes daarentegen leven nog voort, zowel in Goes als daarbuiten. Men weet dat Laurens Pieter van de Spiegel, de raadpensionaris, met Digna Johanna Ossewaarde getrouwd was.

In de 19de eeuw traden vooral de families de Witt Hamer, Frans van de Putte, Kakebeeke en Pilaar op de voorgrond, Jan Gerard de Witt Hamer (1767-1850), zoon van een Vlissingse apotheker, vestigde zich na zijn promotie als advocaat te Goes, waar enkele van zijn nakomelingen tot in het begin van deze eeuw eervolle posities bekleedden, De van de Putte's stammen af van Herman van de Putte uit Dordrecht,

171

die in 1622 te Middelburg het poortersrecht verkreeg, Een van zijn nakomelingen, Johannes Frans van de Putte (1798-1875), vestigde zich te Goes, waar zijn afstammelingen nog wonen. De Kakebeeke's zijn een oude Zuidbevelandse familie, die in de 17de en 18de eeuw in 's-Heer Abtskerke woonden, en in de vorige eeuw naar Goes verhuisden, De Pilaars woonden in de 18de eeuw al in Goes.

Op het platteland van Zuidbeveland komen de namen de Jonge, van Liere en Mol het meest voor, Als bekende boerenfamilies noemen we verder nog: Boonman, Bruggeman, Bruinooge, van Damme, Dominicus (vooral in Wemeldinge), Geense, Glerum (vooral in Waarde), Goense, Krijger, tindenberg, Mol, Molhoek, Nijse(n), Oele, van Oosten, Priester, Smallegange, Steketee, Vermuej van Westen en van 't Weste(i)nde, Boonman, Vermue en van 't Westende zijn Rooms-Katholieke namen.

In Wolfaartsdijk, dat vroeger een afzonderlijk eiland was, behoren de namen Mieras, Paardekooper, van Strien en Tolhoek tot de meest bekende, Bekende Zuidbevelandse burgerfamilies zijn nog Vertrecht, Snoep en Lenshoek, Francois Vertrecht stond van 1583-1614 als predikant in 's Heer Arendskerker zijn zoon Abraham werd in 1621 schoolmeester te 's-Heer Hendrikskinderen. De Snoepen woonden al in het begin van de 17de eeuw in Goes, verspreidden zich vandaar in de vorige eeuw over Zuidbeveland en trokken ook naar Middelburg. De familie Lenshoek is afkomstig uit de Bommelerwaard en woont pas sinds het laatst van de 18de eeuw in Zeeland, vooral in Goes en Wolfaartsdijk.

172

Noordbeveland werd in 1539 en twee jaar later nogmaals zozeer door overstromingen en dijkbreuken geteisterd, dat de bevolking, voor zoverre ze het vege lijf had kunnen bergen, naar elders de wijk moest nemen, Sindsdien bleef het "drijvende", d.w.z. onbedijkt en onbeschermd tegen wind en water, tot tussen 1598 en 1697 het land opnieuw werd ingepolderd en opnieuw bevolkt.

De nieuwe bewoners waren vooral van Schouwen en Duiveland en van Tholen afkomstig, en de oudste familienamen wijzen dan ook daarop, Het zijn de namen Bouterse, Fierse, van Gilst, Hogerheide, Houtzager, Kieboom, de Loolf, Markusse en Marcusse, Poortvliet, de Regt, Slimmen, Snoodijk, Tazelaar, Vader, Vink en van de Voorde.

Een aantal van deze zijn nog altijd bekend, maar de thans meest bekende namen van het eiland herinneren meer aan de zuidelijke dan aan de noordelijke eilandengroep van Zeeland, Het zijn: Boot, de Bruine, Eikenhout, Filius, Flipse, de Fouw, van Gilst, van Goudswaard, de Kam, Koole, Kramer, Leendertse, van de Linde, de Loeff, van der Maas, Marcusse en Markusse, de Pree, de Smit, Tazelaar, Verburg, Verhuist, Versluis, Verwei en Verweij, van der Weele, de Wild, Wisse en Zwemer.

Schouwen is van alle Zeeuwse eilanden het meest conservatief geweest, in deze zin dat het meer dan de andere eilanden zijn oorspronkelijke bevolking, taal en zeden heeft bewaard, doordat het in nog sterker mate dan de rest van Zeeland geïsoleerd lag. De Schouwse families vormen onder de Zeeuwse dan ook een gemakkelijk te herkennen groep, We noemden al de typische tweelettergripige namen, groten-

173

deels wel patronymica, op -e, als Beije, Bolle, Hocke, enz. (vgl. blz 34) en de aan veldnamen herinnerende namen als van den Bout, van de Panne, van de Plasse, van de Stolpe, van de Vaate, Verseput, van der Week, van der Wekken enz. (vgl. blz. 79, 81, 82, 93, 94, 95).

Andere bekende Schouwse boerenfamilies zijn: de Blonde, Bongerd, Boot, de Bruine, van der Bijl, Dalebout, Fontijne, Gast, de Glopper, Goemans, de Kater, Klomp, de Oude, Padmos, van. Putte, Steur, Tuite, Viergever, Vis en der Weduwen, Tot de bekendste en invloedrijkste Schouwse boerenfamilies behoren de geslachten Bolle, Hocke, Hoogenboom en Moolenburgh, die door huwelijk onderling op vele wijzen met elkaar verwant zijn, Om het grondbezit niet telkens weer te moeten verdelen, zijn vooral de jongere zoons uit deze geslachten dikwijls gaan studeren, De Bolle's zijn vooral in Haamstede thuis, maar ook in Brouwershaven, waar in 1580 al een Cornelis Jansz Bolle schepen was.

De Hocke's wonen van oudsher in Zonnemere, de Hoogenbooms in Noordwelle, de Moolenburghs zijn van Brouwershaven afkomstig. Uit deze familie stammen de families Locker Moolenburgh, Hocke Moolenburgh en de Clercq Moolenburgh; uit de Hoogenbooms de Hocke Hoogenbooms.

Langer dan elders in Zeeland het geval was, is in Zierikzee de adel en het patriciaat blijven wonen, zodat men daar tot voor enkele tientallen jaren nog vertegenwoordigers vond van de geslachten Cau, de Crane, Fokker, de Jonge, van der Lek de Clercq en Schuurbeque Boeye. De opheffing van de arrondissementsrechtbank maakte daar echter een einde aan.

174

Enkele van deze families hadden zich pas in de eerste helft van de vorige eeuw in Zierikzee gevestigd; zo de Fokkers met Cornelis Jacobus Fokker (1819-1896), die te

Middelburg geboren was en zich als advocaat en procureur te Zierikzee vestigde, en de van der Lek de Clecqs met Cornelis van der Lek de Clercq (1811-1886), te Stavenisse geboren en van 1836-1875 notaris te Zierikzee. In 1934 is dit geslacht in de mannelijke lijn uitgestorven met Johan Francois van der Lek de Clercq (1854-1934). Ook de familie de Crane kwam pas in de Franse tijd in Zierikzee, toen Marinus Christianus de Crane (1783-1865) uit Goes, de latere burgemeester van de stad, er zich als koopman vestigde. De de Crane's zijn afkomstig uit Utrecht, maar al op het eind der 16de eeuw verhuisde Jacob Ewoutszn, Crane (± 1560-1620) naar Middelburg,

Andere families konden hun Zierikzeese stamboom tot in de Middeleeuwen opvoeren. De adellijke familie de Jonge begint haar stamreeks met Jan Lievenszn., die omstreeks 1420' in Zierikzee geboren was, waar hij in 1479 burgemeester werd. De Boeye's stammen af van Jan Jan Boeyenzoon (t 1507), die in 1471 burgemeester was, de Cau's van Adriaan Claasz (1493-1570) uit Westenschouwen, die in 1507, op veertienjarige leeftijd, poorter van Zierikzee werd, waar hij later slager was.

Verscheidene Zierikzeese geslachten zijn al in de 18de of 19de eeuw uitgestorven. De familie Ockersse, die haar stamreeks tot het midden van de 15de eeuw kon opvoeren, stierf in 1814 uit met Isabella Jacoba Ockersse (1745-1814), die getrouwd was met mr.

175

Aarnout Willem van Citters. De familie Mogge deed in 1354 haar intrede in Zierikzee, en stierf in 1806 uit met Suzanna Cornelia Mogge (1753-1806), de vrouw van Hendrik Muilman. De familie van Cromstrien (van Cromstrijen) stamde met de familie Stavenisse af van Simon Willemsz, die in 1418 poorter van Zierikzee werd; ze stierf in 1763 uit met Maria van Cromstrien. Het bekende geslacht de Huybert begon zijn stamreeks met Cornelis Janszoon van Westenschouwen, die in 1476 poorter van Zierikzee werd; het stierf in 1798 uit met Jacoba de Huybert (1716-1798), laatstelijk weduwe van Nicolaas Daniël baron van Deneken.

De Teelincks, die vooral in het godsdienstige leven van Zeeland een belangrijke rol hebben vervuld, stammen af van Cornelis Lievensz Teelinck, die in 1515 als secretaris van Zierikzee werd aangesteld. De familie vestigde zich in de 17de eeuw ook elders, o.a. in Middelburg, maar is al in de 18de eeuw uitgestorven. Ds. Johannes Teelinck le Grand (1725-1805), uit de vrouwelijke lijn stammend, was de laatste die de naam van dit geslacht in wezen hield.

De Hoffers begonnen hun stamreeks met Leenaart Cornlisz Hoffer (t 1525 of '26), die slager was in Zierikzee; ze stierven in 1824 uit met Johanna Hoffer. De stamvader van het geslacht Pous was Obrecht Pieters, die in 1429 poorter werd van Zierikzee; dit geslacht stierf in 1875 uit met Johanna Mogge Pous, weduwe van mr. Eliza Adriaan van Dongen. Oort Cornelisse (overl. 1594) van Brijdorpe, sinds 1562 poorter van Zierikzee, was de stamvader van het in de 18de eeuw uitgestorven geslacht Oortse. Van de burgerfamilie Swaan stierf de Zierikzeese tak in 1872 uit, de Vlissings-Middelburgse tak in 1907,

We noemen nog enkele oude Zierikzeese families, waarvan er verscheidene nog voortleven. Het geslacht de Witte (de Witte van Citters en de Witte van Raamstede) stamt af van Witte Jacobsz, die omstreeks 1500 in Zierikzee woonde, waar zijn zoon Jacob Witte Jacobsz (t 1521) in 1517 burgemeester was. De Verheye's (Verheye van Citters) woonden eveneens al in het begin van de 16de eeuw in Zierikzee; Jan Arent Jansz, de stamvader van de familie, lakenkoper van beroep, stierf er in 1534.

Het geslacht Peck gaat terug op Herrent Anthonisse Peck (t 1537); het vestigde zich in de 17de eeuw in Middelburg, Philips de Kanter (overl. 1634), een kleermaker uit Brugge, werd in 1588 poorter van Zierikzee, waar zijn nakomelingschap gevestigd bleef. Het nog

altijd vrij talrijk vertegenwoordigde geslacht trok later ook naar elders, o.a. naar Middelburg, Brouwershaven, Goeree, Nieuwerkerk en Sint Annaland. Jacques van IJsselsteyn (overl. 1634), glazenmaker, waarschijnlijk eveneens uit de Zuidelijke Nederlanden afkomstig, werd in 1597 poorter van Zierikzee. Zijn nageslacht bleef er tot het einde van de vorige eeuw wonen. De familie van der Os stamt af van Thonis Gillisz (overl. 1640), die getrouwd was met Lauwe Cornelisdr, Nosse, Hun zoon noemde zich Nosse, een gedeelte van het volgende geslacht van der Os.

Uit deze familie stammen o.a. de bekende predikant Anthonie van der Os (1722-1807) en Willem van der Os (1864-1890), de jonggestorven stichter van de Vlissingse Oudheidkamer. De nog in Zierikzee levende familie van der Vliet is afkomstig

176

177

van Kapelle in Duiveland, vanwaar Jacob Leunisse van der Vliet (overl. 1654) zich in Zierikzee vestigde. De uitgestorven familie Mulock stamde af van Willem Jansz die Mulock, die in 1511 in een Zierikzeese akte voorkomt. Hij was de stamvader van een regentenfamilie, die in 1775 uitstierf met Cornelis Mulock, en een burgerfamilie, die in 1800 met Janna Mulock ophield te bestaan. De naam werd voortgezet in de families Mulock Houwer en Mulock Yzerman.

De Houwers zijn afkomstig van Sommelsdijk en Middelharnis, In laatstgenoemde plaats werd in 1672 Willem Houwer geboren, die zich als varensman in Zierikzee vestigde, De van Verre's stammen uit Bruinisse. Commer van Verre (1648—?) werd in 1683 poorter van Zierikzee en de stamvader van de tak der van Verre's, die aldaar (maar niet elders) uitstierf met Adriaan van Verre (1801-1883).

Bekende Brouwershavense namen zijn: van Donge(n), Gast, Duinhouwer, Ringelberg, van Sluis, de Moor, Matthijse, van de Velde, Smalheer, van Menwenhuize en van den Hoek, In de 16de en 17de eeuw behoorden de families van Beyeren, Bolle, Breide, Cats, Hollenboom, Hobius, de Vogel, van der Vorm en Wadde er tot de aanzienlijkste geslachten, maar met uitzondering van de Bolle's komen deze thans op Schouwen niet meer voor, Bekende Haamstedse namen zijn: Braber, Danig, van Putte, van de Velde, de. Weelde en de Winde,

Duivelandse namen zijn: Bal, Bouman, van der Have, Klippel, Ko(o)le, Koopman, Krepel, Moerland, Natte, Padmos, Romeijn, Rotte, van de Stolp; Vane, van Vessem, Viergever, (de) Wagemaker en de

178

Wilde, De namen Jumelet, Okkerse, Otte en de Waal horen in Bruinisse thuis, waar al in het begin van de 17de eeuw de naam Padmos voorkomt, Een bekende Schouws-Duivelandse familie zijn de van der Have's, die al omstreeks het midden van de 16de eeuw in Sirjansland woonden, en die nog altijd, te Ouwerkerk gevestigd zijn. Een der leden van deze uitgebreide familie, Daniël Johannes van der Have (1859-1913), richtte te Kapelle bij Goes de bekende boomkwekerij en zaadhandel D. J. van der Have op; andere leden vestigden zich buiten Zeeland, o.a. in Rotterdam en Zwijndrecht,

In de stad Tholen behoren de namen Bout, Deurloo, Quist en Kwist, en Schot tot de meestverbreide. Oude Thoolse namen, die er tegenwoordig evenwel niet meer voorkomen, zijn van Berchem, van. Dalem, Dalles, van Lichtenberg(h), Liens, Manteau, van Middelhoven, Resen, Smulders, Struve, Vermuyden, Vleugels, Voorbeijtel en (van) Vrijberghe, In de 17de en de 18de eeuw vormden deze families het regentenpatriciaat van de stad, Typisch Thoolse namen van later tijd zijn Baat Kaat, Kegge, de Korte, Laban,

Verkamman en Waghto,

De families van Dalem, Dalles, Liens, Manteau, van Middelhoven en naar ik meen ook Vermuyden zijn alle uitgestorven, De Voorbeijtelers woonden al op het eind van de 16de eeuw in Tolen, De van Vrijberghe's stammen af van Jacob Willemse de Boet, die omstreeks het midden van de 16de eeuw zijn vaderstad Reimerswaal verliet en zich in Tholen vestigde, waar hij in 1555 schepen werd. Hij kocht in 1550 het ambacht Vrijberghe in de gemeente Oud-Vosmeer,
179

waarnaar zijn nakomelingen zich later zijn gaan noemen, De familie van Vrijberghe de Coningh stamt van hen af,

De van Vrijberghe's zijn niet de enige familie, die zich uit Reimerswaal in Tholen gevestigd heeft, Toen de bewoners van deze ongelukkige stad in de 16de eeuw de wijk moesten nemen naar veiliger oorden, is een deel naar Bergen op Zoom getrokken, maar het merendeel schijnt Tholen als woonplaats te hebben uitgekozen, Deze uitgeweken Reimerswalers hebben zich in de Dalemse buurt gevestigd, waar hun nakomelingen tot in deze eeuw zijn blijven wonen, Daartoe behoren de families Kamhout, Lonke, Moeliker, Witte en Verkamman, alle vissers- en schippersfamilies. Verkammans (Verkammens) vindt men omstreeks 1600 ook in Bergen op Zoom, en Lonkers waren al vroeg in Bergen op Zoom en Rozendaal gevestigd. De stamvader van het aanzienlijke Vlissingse geslacht Loncque, Cornelis Loncke Symonsen (1545-1619) was uit Bergen op Zoom afkomstig. Een relatie tussen deze en de Thoolse vissersfamilie van dezelfde naam heb ik niet kunnen vinden.

Van de toonaangevende families uit het verleden van deze stad zijn de Waghto's de enige, waarvan er nog nakomelingen wonen, Hun naam komt er sinds de tweede helft van de 17de eeuw voor. Tot in het begin van deze eeuw vond men er nog van Stapele's, die al in de eerste helft van de 16de eeuw tot de notabele families van Tholen behoorden, In de vorige eeuw hebben de families de Casembroot en de Vulder van Noorden er een rol vervuld.

Het adellijke geslacht de Casembroot stamt af van Casper Casem-
180

broot (overl. 1453), die in 1430 in Damme woonde en te Brugge stierf. Het deed zijn intrede in Zeeland, waar het nog gevestigd is, met Samuel Otto de Casembroot (1776-1839), burgemeester van Sint Maartensdijk, De familie de Vulder van Noorden kwam er eveneens in het begin van de 19de eeuw, met Albert de Vulder van Noorden, ontvanger van Tholen.

Tenslotte noemen we nog twee Thoolse families, die in onze kerkgeschiedenis een bekende klank hebben, de Smytegelts en de Leydeckers. De Smytegelts zaten al in de eerste helft van de 16de eeuw in de regering van Tolen; in 1536 was Cornelis Jacobsz Smytegelt er burgemeester. Pieter Smytegelt (overl 1701) werd predikant, zijn broer Marinus vestigde zich als boekverkoper te Goes, en werd de vader van de bekende predikant Bernardus Smytegelt (1665-1739), Deze familie kwam ook in Middelburg al vroeg voor: zo behoorde Dignus Smytegelts daar in 1599 onder de meest gegoede inwoners. Een neef van Bernardus, Marinus Smytegelt, was er van 1744-1783 notaris.

De Leydeckers zaten in de 16de en 17de eeuw in de vroedschap van Tolen, maar ook van deze familie vestigde een der leden, Joachim, zich in de eerste helft van de 17de eeuw als koopman te Middelburg. Zijn zoon Melchior Leydecker (1642-1721), sinds 1678 hoogleraar in de theologie te Utrecht, behoort tot de bekendste Voetiaanse theologen van

zijn tijd, en is de belangrijkste vertegenwoordiger van de familie, die sinds het midden der 17de eeuw meer en meer een predikantengeslacht werd. De naam is door het huwelijk van Johanna Leydekker met Johan de Bruyn, schepen en raad van Middelburg, in de 18de

181
 eeuw overgegaan in het geslacht Leydekker de Bruyn, dat eveneens uit Tholen afkomstig was.

De meest voorkomende en meest kenmerkende familienamen elders op het eiland zijn: van As, Bevelander, Boller, Dort, Geuze, Goedegebuure, van Gorsel, de Graaf, de Haan, Hage, Hartog, Heijboer, van den Hoek, Kaashoek, Lindhou(d)t, Moerland, van OeVereen, Polderman, Potappel, Quaak, Rijnberg, Rijstenbil, Scherpenisse, van der Slikke, Stoutjesdijk, Suurland, Uijl, Vermeulen, van Vossen en Wesdorp. Een oude Thoolse naam is Faasse (ook Faase en Fase geschreven), die in de vorm Faes al op het laatst der 16de eeuw in Sint Maartensdijk als familienaam voorkomt. De Bevelanders zijn waarschijnlijk van Wissekerke op Zuidbeveland afkomstig, maar wonen al sinds het begin van de 17de eeuw op Tolen. De stamvader van de boeren- en schippersfamilie Vermeulen, Jacob Vermeulen, was afkomstig van de Korendijk onder Oud-Beierland, maar woonde bij zijn huwelijk in 1746 op het Oudeland bij Tolen.

Op het eiland Sint-Filipsland zijn de meest voorkomende namen: den Braber, van Dijke, Kempeneers, Neele, Quist, van der Reest, Reijngoudt, Verwijs, Wagemaker en Wesdorp. Aanmerkelijk groter nog dan de verschillen in de familienamen tussen de eilanden onderling, zijn die tussen de eilanden en Zeeuws-Vlaanderen,

Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, vooral het Land van Kadzand of "het Landje", zoals we in Zeeland zeggen, is niet alleen de wijkplaats geworden van een groot aantal families van réfugié's, vooral uit Frans- Vlaanderen, maar ook van vele andere, in hoofdzaak

182

uit Vlaanderen afkomstige geslachten, waarvan er verscheidene in de geschiedenis van ons volksleven bekendheid hebben gekregen.

De réfugié-families kwamen al eerder ter sprake. De bekendste onder hen zijn Bekaar, Benteyn, Brevet, Hennequin, de Hullu, Pattist en Risseeuw. Tot de tweede groep behoren de families Bool, Brakman, van den Broecke, Bybau, van Deinse, Dobbelaar, Dyserinck en van Eeghen. De laatste twee behoren tot de Doopsgezinden en zijn om geloofsredenen uit Vlaanderen naar Aardenburg uitgeweken, waar in de 17de eeuw een bloeiende Doopsgezinde gemeente heeft bestaan. De Brakmans zijn afkomstig uit Antwerpen, waar Hans Brackman (overl. 1623), die in 1595 poorter van Middelburg werd, geboren was. Zijn zoon Johannes (1604-1675 of '76) verhuisde omstreeks 1653 naar Kadzand, waar hij schoolmeester werd.

Diens kleinzoon Johannes (1682-1747) was de eerste van de familie, die zich in Groede vestigde, dat sindsdien de woonplaats bij uitstek is geworden van de Brakmans. De familie Bybau is afkomstig van Tielt in Westvlaanderen, waar de naam al in de 14de eeuw voorkomt. Symon Bybau week in of omstreeks 1629 uit naar Middelburg in Oostvlaanderen, en vestigde zich kort daarop in Aardenburg, waar de Bybau's tot het eind van de 18de eeuw bleven wonen. De Dobbelaers stammen af van Boudewijn Dobbelaar (t 1689) uit Lovendegem, die eveneens naar Aardenburg uitweek. De van Deinse's zijn naar alle waarschijnlijkheid van het stadje Deinze aan de Leie afkomstig. De stamvader Jan van Deinse (1415-1492) stierf in Hulst. Van zijn achterkleinzoon Gideon (1581-1652),

183

die te Oostburg en te Veere predikant was, stammen de Zeeuwse van Deinse's af,

waaronder vooral veel predikanten zijn geweest. De Dyserincks stammen af van de Bruggenaar Cornelis Dyserinck (1608-1688), die naar Aardenburg uitweek. Ook deze Doopsgezinde, nog altijd voortbestaande, familie heeft verscheidene bekende predikanten voortgebracht, Hetzelfde geldt van de van Eeghens, die uit Lichtervelde in Westvlaanderen afkomstig zijn en in het begin der 17de eeuw naar Aardenburg trokken, vanwaar ze later naar Amsterdam verhuisden.

Enkele bekende families uit West-Zeeuws-Vlaanderen zijn daar van elders uit Zeeland gekomen. Zo stamt de familie Basting af van Jozias Basting uit Westkapelle op Walcheren, die zich als smid in Nieuwvliet vestigde en daar in 1747 met een Nieuwvlietse trouwde, Alle Erasmussen uit het Land van Kadzand stammen af van Erasmus Boudewijnsz ($\pm$ 1585-1638) van Hulst, die zich omstreeks 1617 in Groede vestigde. Ook Michiel Jansz Faro (t v  er 1694) uit Brouwershaven trok naar Groede, waar hij in 1683 als smid wordt vermeld.

De Kotvissen komen uit Scherpenisse, waar hun naam tegenwoordig onbekend is. David Kotvis vestigde zich als gareelmaker in Aardenburg, waar hij in 1740 in het huwelijk trad. Willem van de Luyster, die omstreeks 1730 in Schoondijke woonde, was in 1694 of daaromtrent in Sint Filipsland geboren.

De Pleyte's, die in het Land van Kadzand wonen, stammen af van Willem Pleyte (1707-1783) uit Biggekerke, die van 1732-1775 schoolmeester was te Kadzand.

De bekendste boerenfamilies uit Westelijk Zeeuws-Vlaanderen zijn Risseeuw, de Hullu, Leenhouts, Luteijn, Becu, Beun, Nortier, van Peene, de Hulster. en van Cruyningen, De Risseeuws, de Hullu's, de Luteijns en de Becu's zijn refugi  s. De Leenhoutsen zijn uit de streek van Leuven gekomen, maar zowel over deze familie als over de overige ontbreken mij nadere bijzonderheden,

Bekende Aardenburgse families uit de 17de en ten dele ook nog uit de 18de eeuw zijn, behalve de al eerder genoemde Doopsgezinde geslachten Bybau, Dobbelaer, Dyserinck en van Eeghen, nog: Berteloot, van Dale, Hebberecht, Roman, Uytbroeck, Vermere en Zutterman(s). In de 19de eeuw vallen hier de namen Blind'ebach, van den Broecke, van de Plassche, Verme(e)re en Vermeire op, De thans meest voorkomende familienamen zijn: Pieters, Cuelenaere, Beun, Hol, Blondeel, Wijffels, Bonte, van Bellegem, de Bruijne, Cauwels, Paridaen en de Smet. De stamvader van de Verme(e)re's en Vermeire's is de timmerman Andries Vermere, die zich omstreeks 1630 in Aardenburg vestigde, waar hij in 1644 schepen werd.

De van Dale's stammen af van Jacques en Gabriël van Date uit Nevele, die in het begin der 17de eeuw naar Aardenburg kwamen. Christoffel Hebberecht van Gent werd in 1633 poorter van Aardenburg. Al in 1616 was Maerten Uytbroeck er burgemeester, terwijl we er in 1620 een Paulus van de Plassche vinden, De Zuttermansen heetten oorspronkelijk Setterman en zijn in het begin der eeuw uit Hansbeke naar Aardenburg gekomen, De Romans kwamen er met Pieter Roman (1614-1677), geboren te Haarlem uit een uit

184 185

Vlaanderen afkomstige familie van boekdrukkers; in 1666 werd hij licentmeester te Aardenburg, waar hij zich tijdens de aanval der Fransen in 1672 onderscheidde door zijn moedig gedrag.

In Sluis heeft vooral het réfugié-geslacht Hennequin een rol gespeeld, Bekende families in deze stad zijn verder: Beekaar, Beun, Blindenbach, de Bruijne, Croin, Maertens, Maenhout, Noest, van de Plassche en. Stern. Typisch Sluise namen zijn verder nog: Aernoudts, van den Bussche, Claerhoudt, Coppens, Geijsets en Ghijzels, van Morrelgem en

van de Vijver, De Sterns zijn van Duitse afkomst en kwamen pas op het eind van de 18de eeuw in Sluis.

Andere typische namen voor Westelijk Zeeuws- Vlaanderen zijn nog: de Bats (Biervliet), Buijize (de Groede, Kadzand), Casteleijn, (de Groedej, Catsman (Oostburg), van Cuijck (Retranchement), Dierkx (Retranchement), van Grol (Retranchement), Goossen (Retranchement), Haartsen (Schoondijke), Hoste (Nieuwvliet), van Houte (Kadzand), de Hulster (Schoondijke), de Keuninck (Kadzand) en van de Walle (Schoondijke), Een bekend patriciërsgezicht uit deze streek waren de van der Swalme's, oorspronkelijk afkomstig uit Zottegem, en in de 15de eeuw te Gent gevestigd. Een tak week op het eind van de 16de eeuw naar de omstreken van IJzendijke uit, waar Carel van der Swalme in het begin der 17de eeuw secretaris was en in 1617 octrooi kreeg om enkele polders te bedijken. In de 19de eeuw trok de familie naar Vlissingen en Middelburg.

Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen bestaat uit een Protestants gedeelte, het Land van Aksel (Terneuzen, Zaamslag, Hoek en Aksel) en een Rooms-Katholiek deel, het Land van Hulst, In het Land van Aksel, dat oudtijds kerkelijk tot de classis Walcheren behoorde, hebben zich vele boeren van de Zeeuwse eilanden gevestigd, vooral van Zuidbeveland. Dieleman, van Dixhoorn, de Feijter, Jansen, de Jonge, de Kraker, de Koeijer, de Mul, de Putter en Scheele zijn typerende namen voor deze streek; verder nog Dees, Kaan, Loof, Riemens, Tollenaar, Wisse en Wolfert, tiet Land van Hulst, dat grotendeels Rooms-Katholiek is gebleven, toont ook in zijn familienamen een sterke Vlaamse inslag, Men vindt hier namen als Baart en Baert, de Block, Blommaart en Blommaert, de Clerck, de Cock, van Damme, Goossens, d'Haene, D'haene en Dhaene, Lockefeer, de Nijs, de Schepper, Seg(h)ers, Verdurmen en Vermeire, waarvan er vele ook in hun spelling hun Vlaamse afkomst niet verloochenen.

De aardnamen in dit gebied vallen op door hun talrijkheid: Bekaert, Bogaert, Bosschaart, Bruijsschaart, Cammaert, Eijbaard, Fassaert, Geeraertd, Govaert, Kerckhaert, Krieckaert, Lijbaart, Meerschaert, Plasschaert, Puijlaert, Ransschaert, Steijaart, Willaert enz.

Specifiek Hulsterse namen zijn Coppieters, Geene, Maertens, Paris, Verdurmen, Verwilghen, van Waesberghe. De stamvader der van Waesberghe's, Jan Francois van Waesberghe (t 1797) was ontvanger van Baudeloo, De naam van het patricische geslacht de Beaufort is nauw aan Hulst verbonden sinds de dagen dat Pierre de Beaufort (1595-1661), uit Sedan naar Nederland uitgeweken, burgemeester werd van Hulsterambacht.

186

187

REGISTER VAN FAMILIENAMEN

Aalbregse 32, 36
 Aalbregtse 32, 36
 Aardenburg 66
 Aarnaudse 32, 37
 Aarnoudse 32, 37
 Aarnoutse 32, 37
 Aartse(n) (Van) 31, 32, 37, 73, 74
 Abeele (Van den) 62
 Abrahamse 32, 36
 Ackermans 108
 Adamse 32, 36
 Adriaanse 32, 36
 Adriani 55
 Adrichem (Van) 151
 Adrichem Boogaert
 (Van) 151, 164
 Aernoudts 37, 186
 Aertse 37
 Agten (Van) 73
 Aillie 123
 Aken (Van)
 57, 58, 119, 137
 Akkenaar 108
 Akker (Van den) 86
 Akkerdaas 146
 Akkenaar 108
 Alberge 142
 Albert(s) 36, 123, 129
 Albrecht 36
 Alewijnse 32, 36
 Allaart 36
 Allaert 36
 188

 Allard 123, 129
 Alleman 36
 Allemekinders 146
 Alman 36
 Almekinders 146
 Almenkerk (Van) 68
 Almkerk (Van) 68
 Altorffer 58, 132
 Alvarez 140
 Alvarez de Backer 141
 Alvarez van Diggelen 141
 Alvarez Geene 141
 Amelunxen 37
 Ampt 137

And(e)riesse 32, 37
 Anker (In 't) 101
 Annotte 123
 Antheunisse 32, 37
 Anthonisse 32, 37
 Antwerpen (Van) 72
 Appel 103
 Arendse 32, 37
 Areense 32, 37
 Arents (Van) 73
 Arnaud de Callavon 126
 Arnedo (De) 140
 Arnoldi 55
 Arnoldus(se) 32, 35, 37
 Arrebout 15 As (Van) 106, 110, 182
 Assendelft (Van) 69
 Ast (Van) 106, 110
 Audenaerd 72
 Auer 136, 150
 Augustijn 35, 37
 Baafse 32, 38
 Baal (Van) 73
 Baan (Van der) 37, 92, 111, 112
 Baane 37
 Baard 115
 Baarends (e) (n) 38
 Baart 37, 115, 187
 Baas 35, 37
 Baai; 35, 37, 179
 Backer 109
 Baerland (Van) 170
 Baers 100
 Baert 37, 115, 187
 Bakker (De) 109
 Bal 35, 37, 149, 178
 Bal Snijders 149
 Baljé 126, 128, 130
 Baljet 128
 Baljeu 107, 131
 Baljuw 107, 131
 Bareman 90
 Barends(e)(n) 32, 38
 Barentse(n) 32, 38
 Barentse(n) 38
 Bartel 37
 Bartelse 32, 37
 Bartelson 31
 Barth 35, 37
 Bartholomaeus 35
 Bastiaans(e)(n) 32, 51

Basting 184
 Bats (De) 186
 Bauer 136
 Bazen 31, 32
 Beaufort (De) 187
 Becu 123, 124, 131, 185
 Beekman 90
 Been(h)akker 109
 Behage 123, 124
 Bekaar 123, 124, 183, 186
 Bekaert 187
 Bel (Van der) 91
 Belard 15
 Belle (In de) 100
 Bellegem (Van) 70, 185
 Bellemans 91
 Bellems 91
 Belzen (Van) 73, 166, 169
 Benaut 123
 Benoorden 99
 Benteyn 123, 124, 183
 Benthem (Van) 134, 154
 Benthem Jutting
 (Van) 154
 Berchem (Van) 179
 Berdenis 151, 163
 Berdenis van Berlekom 139, 151
 Berends (e) (n) 38
 Berg(e) (Van den) 78
 189

Berkheij 74
 Berlekom (Van) 68, 151, 163
 Bermen 90
 Bernards 38
 Berreman 90
 Berrevoets 115
 Berteloot 37, 185
 Berton 16
 Besuyen 99
 Bette 26, 34, 38
 Beun 185, 186
 Beuijs 113
 Bevelander 58, 150, 182
 Bevelander Schoo 150
 Beveren (Van) 75, 168
 Beije 34, 37, 174
 Beyeren (Van) 178
 Bezuijen 99
 Bierloos 145

Biersteker	109
Biervliet (Van)	66
Biesbroeck	85
Biesbroek	85
Bil (De(n))	91
Bil (Van der)	91
Bille	92
Billekens	92
Billerbeck	136
Bimmel	146
Blaakman	90
Blaas (se)	32, 38
Blaauwe (De)	115
Brancard	123
Blauwen (Den)	115
Bleu (Le)	123
Bleuze	128
BI euzé	128
Bleijker (Den)	109
Bliek	38, 103, 113
Blinde (De)	115
Blindenbach	137, 185, 186
Bloc(k) (De)	86, 187
Blockhoy	118
Bloem	38
Blok	38, 86
Blokpoel	82
Blom	38
Blommaart	187
Blommaert	90, 187
Blonde (De)	115, 174
Blondeel	185
Blonke	168
Bloois (Van)	64
Boas(son)	142
Bockstael	89
Bocxstael ('t)	89
Boddaert	161
Boekhout	83
Boense	39
Boer (De(n))	81, 108
Boet (De)	179
Boeije	34
Boeye	19, 34, 38, 81, 151, 175
Bogaert	187
Bohl	137
Boidin	26, 35, 38, 123, 124
Bois (Du)	123, 124, 130
Bolier	
Bolkenbaas	108

Bollaert 38, 90
 Bolle 34, 38, 174, 178
 Bollese 33
 Bom 39, 113
 Bomme 39
 Bommeljé 126, 128
 Bommené 128
 Bommenee 64, 128
 Bons 39
 Bonte 34, 39, 185
 Bontgoed (Van den) 88, 150, 151, 164
 Boogerd 88, 174
 Bool 183
 Boom 72
 Boon(e)(n) 34, 35, 39, 93, 96
 Boonman 39, 90, 172
 Boot(h) 35, 39, 173, 174
 Bootsgezel 108
 Booy (De) 107
 Borghsteijn 138
 Borrendam(me) (Van) 59, 64
 Borssele (Van) 62, 154, 170
 Borssele van Brigdamme (Van) 154
 Borssele van der
 Hooghe (Van) 154
 Borssele van
 Kortgene (Van) 154
 Borssele van St. Maartensdijk (Van)
 154 Borssele van der Veere (Van) 154
 Borssele van
 Zanddijk (Van) 154
 Bos(ch) (Van den) 39, 83
 Bosch (In den) 83
 Bosdijk 93
 Bosman(s) 39, 90
 Bosschaart 90, 187
 Bosselaar 170
 Bostelaar 109
 Bot 35, 39, 62, 113
 Boterhoek 87
 Both 39
 Botting 62, 90
 Boudewijnse 32, 39
 Boudewijnsz 184
 Bouman 108, 178
 Bouquet 123
 Bourdrez 123,
 Bourdry(z) Bourjé Boussemaer 124, 126 123 128 '123
 190
 191

Bont (Van den) 35, 39, 94, 174, 179
 Bouten (s) 31, 39
 Bouterse 32, 36, 173
 Bouvin 123
 Bouwens(e) 21, 32, 39
 Bouwman 108
 Boy(e) 35, 38
 Braakenburg 96
 Braakman 90
 Braam 35, 36
 Brabant (Van) 68
 Braber 58, 68, 178, 182
 Brack e (n) (Van der) 34, 105
 Brackman 183
 Brakel (Van) 142
 Braken (Van der) 62, 105
 Brakke (De) 66, 105
 Brakman 62, 90, 105, 183
 Brande (Van den) 153
 Brassier 169, 170
 Brauw (De) 88
 Breda (Van) 68
 Bree (De) 88
 Breebaart 115
 Breide 178
 Brevé 128
 Brevet 123, 128, 131, 183
 Breijde 35, 64, 143
 Breijdorpe (Van) 35, 64, 143 Brit (Le) 130
 Broecke (Van den), 183, 185
 Broeder (Den) 107, 117
 Broekert (De) 97
 Broerse 32, 39
 Brombach(er) 136, 137
 Bronswijk 58, 138
 Brouw (Op den) 88
 Brouwer 109, 153, 168
 Brouwershaven (Van) 64
 Bruël (is) (Van) 63
 Bruggeman 90, 172
 Bruin(e) (De) 115, 173, 174
 Bruinisse (Van) 64
 Bruinooge 115, 172
 Brujeere (La) 15
 Bruunoeghe 114
 Bruyn (De) 155, 163, 181
 Bruyn van Melis- en Mariekerke (De) 155, Bruijne (De) 185,
 Bruyne (De)
 Bruijs

Bruijsschaart
 Brijn (La)
 Buck (De)
 Buiret 123
 Buis 39, 113
 Buisine 123
 Buitendijk 93
 Burcq (Du) 123
 Burg(h) (Van) 64
 Bus 15
 Bussche (Van den) 186
 But 39, 62
 Buteux 122
 Butin 123, 124
 Butler 139
 Butting 62
 Buuc 15
 Buijs 39
 Buys
 Buysrogge 112
 Buijsse 32, 39
 Buysse 32, 39
 Buijze 34, 39, 186
 Buyze 39, 113
 Byb au 183, 185
 Bijl (Van der) 103, 174

 Cadzand (Van) 66
 Caignet 123
 Cailleux 123
 Caland 169, 170
 Calant 169
 Calatz 136
 Caljé 126, 128
 Caljouw 126
 Callenfels 132
 Calmthout (Van) 72
 Caluwe (De) 127
 Caluwé (De) 85, 127
 Cambier 123
 Cammaert 187
 Cammelot 126
 Caammp(Du) 123, 130
 Canisius
 Capon
 Cappon 123, 125, 126
 Carels(e) 32, 44
 Carlier
 Casembroot (De) 1, 124
 Castel 123, 126

Casteleijn 186
 Casteleyn 109
 Castro (De) 140
 Cats (Van) 55, 63, 64, 178
 Catshoek 149 90, 186
 Cau
 Catsman 102, 174, 175
 Cauwels 185
 Cense 32, 33, 53
 Ceters (Van) 162
 Ceulen 138
 Cevaal 126
 Chater 15
 Chevalier 119
 Christiaanse 32,
 Chuin 124
 Citters (Van)
 148, 162, 176
 Claerbout 123
 Claerhoudt 186
 Claeijs 48
 Clerck (De) 107, 187
 Clercq (De) 107, 152
 Clercq (Le) 123, 130
 Clercq Moolenburgh (De) 174
 Cleyman 91
 Cleyman 91
 Clicquennoi 123, 124
 Cloedt (De) 14, 89
 Cloet (De) 15
 Clout (De) 15
 Cock (De) 15, 109, 187
 Cocq (De) 15
 Cocq (Le) 123, 130
 Cocqué 128
 Cohen 142
 Cointre (Le) 126
 Cok (De) 15
 Collot 155
 Collot d'Escury 155
 Comans 46
 Compeer 126
 Coningh (De) 65, 151
 Constandse 32, 45
 Constantse 32, 45
 Conte (Le) 123, 130
 Coomans 46
 Coppejans Coppens Coppieters Coppoolse
 31, 32, 33, 37, 43
 Corbeel 126

Corné 126
 Cornelis (se)
 32, 35, 46
 Carré (e) 126, 128
 Corstanje 104
 Coster (De) 107
 Coulon 126
 Coumou 126, 145
 Crabbe 34
 Craeymeersch 87
 Crane (De) 162, 174, 175
 Cranzberg 136
 Cranzbhlér 135, 136
 Crince 50; 123
 Crohin 126
 Croin 126, 186
 Cromstrien (Van) 17, 176
 Cromstrijen (Van) 176
 Crucq 123, 125, 126; 166, 169
 Cruson 123
 Cruyce 32, 46
 Cruijningen (Van) 63
 Cruyningen (Van) 185 Crijnse 50
 Crijnssen Cuelenaere Cuvelier 123,
 Cuveljé
 Cuijck (Van) Cijsouw

 (Van) 72, 183, 184
 Dek 109
 Dekker 109, 161, 169, 170
 Deknuijt 159
 Dahlmann Dale (Van)
 Dalebout
 Dalem (Van)
 Dalles
 Dalman
 Damman
 Domme (Van) 69,
 Dane 33,
 Danesse
 Danigse
 Dankers
 Dartig
 Daseler
 Davidse
 Debra
 Decock
 Dees
 Deinse
 Dieleman 39, 91, 187

Dierendonck (Van) 73
 Dierkx 186
 Diermanse 32
 Dikkenberg 78
 Dimmens 40
 Dingemans (e) 32, 40
 Dirkse 32, 40
 Dis (Van) 73
 Dishoeck (Van) 62

Blz.186 187

Delange
 Dellaert
 Dellebeke
 Delvoye
 Delzenne
 Deuroor
 Deneken (Van) Dentz
 Denijs
 Depoorter
 Derkse
 Deseyn(e)
 Desitter
 Desloover
 Desprez
 Deurloo
 Dewachter
 Deij
 Dey
 Dhaene
 D'haene
 Dhont
 Didde
 Dixhoorn (Van) 187
 Dobbelaar 110, 149, 183
 Dobbelaar de Wind 149
 Dobbelaer 185
 Dockheer 108, 167, 168
 Doede 34
 Doelder (Den) 71
 Doense(n) 32, 40
 Dogge 34
 Doirlo 65
 Domburg (Van) 62
 Dominions 35, 40, 172
 Dommelen (Van) 68
 Dommissie 32, 53
 Donge(n) (Van) 68, 176, 178
 Doorenbos 83

Doorn (Van) 69, 157, 158, 166, 167
 Doorn van Westcapelle (Van) 157
 Dorleijn 126
 Dorreman 90
 Dorrenboom 103
 Dorselaar (Van) 73
 Dort 182
 Dourlein 126
 Drabbe 34, 127
 Drabb é 127
 Draeck 100
 Dresselhuis 151
 Dreu (De) 170
 Blz.196

 Driel (Van) 69
 Driest (Van den) 87
 Driewegen 171
 Dronkers 36
 Drost 107
 Droulé 123, 124
 Duine 34, 40
 Duinhouwer 178
 Duinkerke 70
 Duivenee (Van) 128
 Dullemen (Van) 138
 Duimen (Van) 138
 Duiven (Van) 81
 Dumon 153
 Dumon Tak 152, 153
 Dusarduijn 123, 130
 Dusseldorp de Superville (Van) 122
 Duvokot 95
 Duvenee (Van) 128
 Duyn (Van) 78
 Duijnhouwer 78
 Duijvekot 95
 Duyveland (Van) 64
 Dijk(e)(n) (Van) 34, 40, 93, 182
 Dijkhuis 94
 Dijkslag 93
 Dijkman 93
 Dijkwel 63, 93, 94
 Dyserinck 70, 183, 184, 185
 Eckebus 136
 Eckhardt 137
 Eeghen (Van) 70, 183, 184, 185
 Eeke(n) (Van der) 34
 Eekhout 83
 Eenennaam (Van) 72, 166

Eerland 86 Eest (Van der) 14, 110, 143
 Eggebeen 89
 Eggel 135
 Egter 156
 Egter van Wissekerke 156
 Ehrlich 136
 Eigel 135
 Eikenhout 83, 173
 Elenbaas 116
 Elewout 40
 Elout 40
 Etshout (Van den) 68, 74
 Einden (Van) 142
 Ende (Van den) 99
 Engelberts 40
 Engels (e) 32, 40
 Engelsman (Dèn) 57, 58
 Erasmus 35, 40, 184
 Ermerins 162
 Errebout 15
 Escury (D') 155
 Est (Van der) 106, 110
 Everaard 41
 Everaars 41
 Everaers 41
 Everdeys(z) 25
 Eversdijck (Van) 62, 171
 Eversdijk (Van) 58, 62
 Everse (n) 32, 41
 Everts (e) (n) 31, 32, 41, 166
 Evertz 136
 Eijbaard 187
 Eijnwachter 136

Faas (e) 35, 182
 Faasse 32, 33, 41, 169, 182
 Facon 123
 Faes 182
 Fagginger 136, 137, 150
 Fagginger Auer 150
 Fak 153
 Fak Brouwer 153
 Fambery 123
 Fannius 56
 Faro 184
 Fase 182
 Fassaert 187
 Feen (Van der) 165
 Palter (De) 146
 197

Feleus
 Felinus 55
 Felius 56
 Ferdinandussé 32, 41
 Fèvre (Le) 123, 124
 Feijter (De) 187
 Fiegen 31
 Fierens 41
 Horse 32, 41, 173
 Filius 56, 173
 Finjé 128
 Fleurbaay 123, 130
 Flikweert 145
 Flipse 32, 49, 173
 Flissebaalje 126
 Flo (Du) 123, 124, 130
 Floresse 32, 41
 Florisse 32, 41
 Florusse 32, 41
 Fluweelenooge 115
 Fokker 164, 174, 175
 Fond'se 32, 36, 41
 Fonse 32, 36, 41
 Fontijne 174
 Fortry 123
 Fortuin 104
 Fournier 156
 Fouw (De) 173
 Francke 41
 Frank(e) 34, 41, 35
 Franse(n) 32, 41, 150
 Fransen van de Putte 150, 171, 172
 198

 Franso 126
 Fransooi 126
 Fraser 139
 Frederiks (e)
 32, 41, 132
 Freeman 139
 Frelier 123, 124
 Fremaut 123, 124
 Fremaux 123
 Frenaai 130
 Friedrichs 132
 Fijnje 128

 Gaanderse 32, 41
 Gabriëlse 19, 32, 33 41, 165, 169

Gagheldonc (Van) 85
 Ganseman 90, 108
 Ganzeman 90
 Gardeijn (De) 123
 Gast 174, 178
 Gasthuys ('t) 19
 Geene 41, 187
 Geense(n) 32, 33, 41, 172
 Geeraerd 187
 Geernaert 113
 Geerse 32, 41
 Geertse 32, 41
 Geervliet 68
 Gelder(en) (Van) 69
 Geldhof(f) 94, 170
 Geldof 94, 169, 170
 Geleinse 32, 41
 Geleyn 35, 41i
 Geleijns(e) 32, 41
 Geleynse 32, 41
 Geljon 126
 Gelleke (De) 97
 Geluk 104
 Gent (Van) 71
 Gernaert 113
 Gernler 136
 Geschiere 126, 129, 170
 Gesquierre 126
 Geuze 34, 182
 Geijsels 42 186
 Ghesquière 123, 124, 126, 129
 Ghijsen 42
 Ghijzels 42, 186
 Gideonse 32, 41'
 Gilde 42
 Giljam(se) 32, 35, 42, 126
 Gillisse(n) 32, 42
 Gillon (Le) 123
 Gilst (Van) 68, 173.
 Glas 112
 Glerom 145
 Glerum 145, 172
 Glopper (De) 146, 174
 Gobetz 142
 Godeschalk 42
 Godin 168
 Goedbloed 116, 169
 Goede (De) 116
 Goedegebuure 116, 182
 Goedhals 116

Goedhart 116
 Goemans 42, 174
 Goense 32, 42, 172
 Goeree 68
 Goes (Van der) 61, 62
 Goetheer 116
 Goetsot 114
 Gommers 42
 Goossen(s) 42 186, 187
 Goote 68
 Gorsel (Van) 69, 182
 Gostelie-Alvarez 141
 Gote (Van) 68
 Gotzke 136
 Goudswaard
 (Van) 68, 173
 Goudzwaard 68
 Govaert 187
 Goverse 32, 42
 Govertse 32, 42
 Graaf (De) 101, 130, 182
 Graeve (De) 101
 Grand (Le) 119, 123, 124, 131
 Grauss 136
 Gravelein 95
 Gravenmoe ('s-) 68
 Greidanus 55
 Griep 112
 199

Grims 31, 42
 Groe (Van der) 66
 Groene (De) 115
 Groenenberg 78
 Groenendijk 66, 93
 Groeneveld 149
 Groeneveld de Kater 149
 Groeneweg(e)(n) 92
 Grol (Van) 69; 186
 Groosman 136
 Groot(e) (De) 19, 119, 142, 153
 Grootjans 44, 115, 169
 Gruiter (Van. de) 169
 Gruson 126

Haagen (Van der) 91, 98
 Hairnan 85
 Haamstede (Van) 64
 Haan (De) 101, 182

Haartse(n) 31, 37, 186
 Haas (De) 101
 Haaijman 85
 Haayman 85
 Hackenberg 79, 136, 137
 Haemstede (Van) 64
 Haene (D') 101, 187
 Haes (De) 101
 Haeseleer (De) 84
 Haeyen (Van der) 116
 Hage(n) (Van der) 34, 182
 Hajonides 55
 Ham (Van) 75
 Haman 42
 Hameeteman 86
 Hameling 90
 Hamelijnc 90
 Hamer (De) 42, 103, 111, 151
 Hamer(s) 42
 Hutmacher 134
 Hanegem (Van) 73
 Hanse(n) 31, 32, 44
 Hanssens 44
 Hardebil 92
 Hardemee 60, 64
 Hardemeet 92
 Harinck 42
 Haringman 108
 Harpe 34, 42
 Harst (Van der) 113, 143, 164
 Hart 112
 Hartog 35, 42 182
 Harts 112, 143
 Haselaer (D') 84
 Haseleire (D') 84
 Hausmann 136
 Have (Van der) 178, 179
 Haveloos 114
 200 201

Haverbeke 80
 Haye (De la) 123, 124,
 Haze (De) 101,
 Hazelaar
 Hebberecht 118,
 Heb brecht
 Heereoldt
 Heest (Van der) 14,
 Heeze (Van)

Heide(n) (Van der)
 Heindrinxssen Heinsdijk
 Heit (Heijt, Heyt 133)
 Hekelbeeke
 Hellebreker, Helleman (Van)
 Hellemoers (De) Helmond (Van)
 Hemelsoet Hendriks(e)(n) 32,
 Hengst 112,
 Hengstmangers
 Hengstmengel
 Hennequin 123, 129, 183,
 Hennin
 Henrycquez Hercules
 Herder (Den)
 Here
 Hermanides
 Hermann 136
 Hermans 42
 Herrebout 15, 37
 Hertog(h) 42
 Hertogs 42
 Hertstein 133
 Heul (Van der) 94.
 Heusden (Van) 68
 Heuvel (Van den) 7&
 Heuven (Van) 73
 Heijblom 103
 Heijboer 108, 182
 Heyboer 84
 Heyde(n) (Van der) 84.
 Heijden (Van der) 139
 Heijden Sinclair (Van der) 139
 Heijn 35, 42
 Heijnsdijk 66,
 Heijse 134
 Hiel 35, 42
 Hiel(e) (Van) 35, 42, fl
 Hildernisse 58, 68
 Hille (Van den) 16
 Hiniosa (De) 140
 Hobius 35, 43, 56, 178
 Hochart 123, 124
 Hocke 34, 43, 174
 Hocke Hoogenboom 174
 Hoebeke 80
 Hoed (Den) 103
 Hoefnagel 112
 Hoek(e) (Van(den)) 43, 66, 87, 178, 182
 Hoekman(s) 43, 90
 Hoemaker(s) 140

Hoeve(n) (Van der) 94
 Hoevenagel 112
 Hof (Op 't) 94
 Hoff (Van 't) 94
 Hoffer 176
 Hoffius 56
 Hogereije 68
 Hogerheide 173
 Hol 185
 Hollander (Den) 58, 69
 Holleboom 83, 104
 Hollebrands(e) 32, 43
 Hollenboom 83, 178
 Holthuijsen 75
 Homberg 138
 Hond (De) 55, 56
 Hondius 56
 Hondt (De) 101
 Honigh 168
 Hoofman 107
 Hoogedeure (Van der) 96
 Hoogenboom 83, 104, 174
 Hoogerheije 68
 Hoogerhuis 94
 Hoogerland 86
 Hooghe (Van der) 154

202

Hoogkamer 97
 Hoogstrate 73
 Hoose 32, 43
 Horst (Van der) 150
 Horst Serlé (Van der) 150
 Hoste 34, 186
 Houte (Van) 75, 123, 186
 Houtekamer 96
 Houtenhooft 103
 Houterman 90, 91
 Houtsager 136
 Houtte (Van) 75
 Houtzager (s) 108, 135, 173
 Houvenaghel 112
 Houwer 48, 82, 178
 Hubrech(t)se 43
 Hubregtse 32, 43
 Huibrechtse (n) 32, 43
 Huibregtse (n) 32, 33 43, 165, 169
 Huige (ns) 34, 43
 Huisman 108
 Huissen 43

Huisson 31, 43
 Hulle (Van) 73
 Hullu (De) 123, 124,
 130, 183, 185
 Hulst (Van (der)) 61, 66
 Hulster (De) 66, 185, 186
 Hurck (Van) 73
 Hurgroigne 167
 Hurgronje 149, 166
 Huson 126
 Huybert (De) 43, 105, 176
 Huijbrechtse 43
 Huijbregtse 32, 43
 Huybregtse 32, 43
 Huijsman(s) 108
 Huijsse 32, 43
 Huijssoon 43
 Huyssoon 31, 43
 Ierseke (Van) 63
 Iersel (Van) 73
 Imanse 32, 43
 Immerzeel (Van) 73
 Ingels(e) 32, 33, 40
 Isebout 43
 Isebree 129, 151, 163
 Isebree Moens 151
 Izeboud 35, 43
 Izebout43
 Jacobs(e) (n) 32, 43
 Jacobson 142
 Jacobsz 177
 Jacobusse 32, 43
 Jager (De) 108
 Jakobse 32, 43
 Jakobusse 32, 43
 Janisse 44
 Janse(n) 32, 44, 112, 161, 169, 187
 Jansse(n)(s) 32, 44
 Jansz 177
 Jardin (Du) 130
 Jasperse 32, 44
 Jeras 35
 Jeremiasse 32, 44
 Jeronimus 44
 Jobse(n) 32, 44, 127
 Johannisse(n) 44
 Jonasse 32, 44
 Jonge (De) 18, 21, 116 117, 155, 156, 161, 166 170, 172, 174, 175, 187
 Jonge van Buttingen (De) 156
 Jonge van Campensnieuwland (De) 156

Jonge van Ellemeet (De) 155
 Jonge van Zwijnsbergen (De) 156
 Jongejan 44
 Jongepier 49, 117
 Jongman 117
 Jonville 123
 Joosse 32, 44, 161
 Joppe 34, 44
 Jorisse 32, 44
 Josiasse 32, 44
 203

 Klemkerk 70
 Kleppe 34
 Klerk (De) 107
 Kleunen (Van) 74
 Kleyman 90
 Klinge 66
 Klinken (Van) 74
 Klinkerland 86
 Klippel 178
 Klittenberg 78
 Kloet (De) 15, 89
 Klomp 174
 Klooster (Van (der)) 95
 Kloosterman 107
 Klopte 34
 Kluijfhout 83
 Klijn 45
 Klijnsoon 31, 45
 Knibbe 34
 Knuyt (De) 101
 Kodde 34, 45, 103, 170
 Koekman 90
 Koel(e)man 45
 Koeman 90, 108
 Koen 45
 Koenders 45
 Koens 45
 Koert 45
 Koeveringe (Van) 74
 Koeijer (De) 108, 187
 Kageler 136
 Kok (De) 15, 109
 Kokelaar (De) 110, 151
 Kokelaar

 Lantsheer (De) 151

 Kokhuijt 102

Kole 45, 178
 Kolijn 35
 Kooiman 90
 Koole 34, 45, 173, 178
 Kools 45
 Kooman 46
 Koopman(s) 46, 90, 108, 178
 Kop (Van der) 43
 Kopmels 43, 47
 Koppejan(s)(e) 31, 32, 33, 35, 43, 44
 Koppen 43
 Koppenol 31
 Korstanje 104
 Korsten 31, 46
 Kort(e) (De) 115, 179
 Kortek aas 44
 Kortebout 94
 Kortvriend .116
 Kosten(se) , 32, 46
 Koster (De) 107
 Kotvis 146, 184
 Kousemaker 109
 Knuyt (De) 101
 Kraaymeersch 87
 Kraaymes 87
 Kraker (De) 146, 187
 Kramer 108, 173
 205

Joziasse
 Julianus
 Jumelet
 Jutting
 Kaan 35, 44,
 Kaas
 Kaashoek 44, 87,
 Kaat
 Kakebeeke 80, 171,
 Kakum (Van)
 Kaland
 Kalatz
 Kallyfleisch
 Kaljé
 Kalle
 Kalmthout (Van)
 Kam (De) 98,
 Kamer (Van de)
 Kamhout
 Kammen (Van der)
 Kan (De)

Kanter (De) 44,
 Karels(e) 32,
 Karman
 Karrenvan
 Kasse 32, 33, 34, 44,
 Kastelein
 Kat (De) 26,
 Kater (De) 149,
 Kats (Van)
 204

 Katsman 90
 Kazant (Van) 66
 Keetlaer 109, 171:
 Kegge 34, 179
 Keimel 135
 Kein (De) 123
 187 Kemp(e) 33, 34, 45
 44 Kempeneers 68, 182
 182 Kempesse 33
 179 Kerckhaert 187
 172 Kesteloo 44, 73
 69 Ketelaar 109, 171
 169 Kette 34
 136 Ketterij (Van de)
 136 74, 166, 169
 128 Keulen (Van)
 34 119, 120, 137
 72 Keulenaar (De) 58
 173 Keuninck (De) 101, 186
 61 Keijser (De) 18
 180 Khaiml 135
 98 Kibel 15
 103 Kieboom 83, 173
 177 Kien 168
 44 Kik 146
 90 Kimmel 136
 90 Kinne 15
 Klaasse(n) 32, 48
 169 Klaysen 48
 109 Kleerrans 48
 45 Klein(e) (De) 45, 115
 174 Kleinepier 49, 115
 63 Kleinjan 115

 Krayesteyn
 Kreek(e) (Van de)
 Kreke (Van de)
 Krepel 115,
 Kreuninge

Krieckaert
 Kriekaard
 Kroke
 Krombeen
 Kruglander
 Kruisse
 Kruys
 Kruijsse
 Kruysse
 Krijger
 Krijnse
 Kuiper (De)
 Kuntze
 Kuijk (Van)
 Kuyper
 Kuzee
 Kwekkeboom
 Kwist

Laarsen
 Laban
 Labitte
 Labrujère
 Labruijère 15,
 Labruyère 15,
 Labrijn
 Labyt
 Lacor 126
 Lagaarj 126
 Lagaay 167
 Lahr 136
 Lakke 128
 Lakkée 128
 Lako 123
 Lalleman 57, 58
 Lamain 15
 Lambert(z) 35, 46
 Lambrechtsen 46, 156, 166, 167
 Lambrechtsen van Ritthem 156, 167
 Lamein 15
 Lameijn 15
 Lammen 46
 Lomper(46
 Lampsins 46, 166, 167
 Landman 108
 Lang(e) (De) 115, 166
 Lange Evertsen (De) 41, 166
 Langebeeke 80
 Langebek e 80, 95
 Langejan 44, 115

Langerlaert	90	
Lantsheer	151	
Laport(e)	126	
Larsen	139	
Laurense	46	
Lauret	35	
Lautwieler	136	
Lauwers	46	
Lava	123	
Leberin	130	
Leempoel	82	
Leenders(e)	32, 46	
Leenderts(e)	32, 46,	
Leenhouts	21, 46, 83, 185	
Leempoel	82	
Leerdam (Van)	69	
Leersum (Van)	69	
Leeuw (De)	101	
Lefeber	126	
Lefèvre	126	
Lein	46	
Leinse	15, 32, 41	
Lek (Van der)	152	
Lek de Clercq (Van der)	152, 174, 175	
Lem	46	
Lenshoek	87, 172	
Lerchner	135	
Leunis	37	
Leydecker	181	
Leydekker	109, 181	
Leydekker de		
Leijdekker(s)	109	
Leije (Van der)	128	
Leijé (Van der)	130	
Leyé (Van der)	128, 130	
Leijnse	15, 32, 41	
Leynse	15, 32, 41	
Libert	123	
Lichtenberg(h) (Van)	179	
Licking	15	
Liefbroer	117	
Liefde (De)	104	
Liens	179	
Liere (Van)	72, 172	
Lievens(e)	32, 46, 169	
Linde (Van (de(r))	103, 173	
Lindeboom	103	
Linden (Van der)	98	
Lindenberg(h)	78, 172	
Lindhoudt	182.	

Lindhout 83, 182
 Liny (De) 123
 Lissa (Van) 142
 Littooij 68
 Lobel (De) 123, 124
 Lockefer 146, 187
 Locker Mooienburgh 174
 Loef(f) 35, 47
 Loene 47
 Loenhout (Van) 72
 Loke 133
 Lokerse 32, 36
 Loncke 180
 Loncké 127
 Loncque 180
 Lonke 127, 180
 Lonque 127
 206
 207

 Lonqué 127
 Loof(f) (De) 47, 173, 187
 Loois(e) 32, 40
 Lookman 90
 Looper (De) 47
 Looij 40
 Lopse 32, 47
 Lorier 126
 Louisse 32
 Lourens(e) 32, 46
 Lous(e) 33, 46, 169
 Louwers(e) 33, 46, 165, 169, 170
 Louws 31, 46
 Lowisse 33
 Lucasse 33, 47
 Lucieer 123, 130
 Ludikhuize 15, 74
 Ludikhuijse(n) 15
 Ludikhuijze(n) 15
 Luik (Van) 57, 58, 73
 Luitwieler 136, 137
 Lukasse 33, 47
 Luteijh 129, 185
 Luteyn 21, 123, 124, 129
 Lutin 124, 129
 Luycx 47
 Luijk (Van) 73
 Luyk (Van) 73
 Luyster (Van de) 184
 Lijbaart 187

Lybert 123, 129
 208

Lijs (Le) 123
 Lijser (De) 146

Maagt (De) 103
 Maalstede 63
 Maartens(e) 33, 47, 87, 144
 Maas (Van der) 35, 53, 170, 173
 Maaskant (Van) 68
 Mabezoone 31
 Macaré 152, 162
 Macheels 47
 Machgeels 47
 Machielse 33, 47
 Macquet 122, 123
 Maenhout 83, 186
 Maersse (Van der) 87, 144
 Maertens 15, 186, 187
 Maes 53 Mahieu (Le) 123, 124
 Mailander 65
 Maire (Le) 123
 Maisières (De) 123
 Malcoté 127
 Maldegem (Van) 71
 Malepaard 146
 Maljaars 47, 170
 Maljers 31, 47, 169, 170
 Malland (Van) 66
 Mailander 58, 65
 Mallekoote 96, 127
 Mange 34
 Mannee (Van) 62, 128
 Manteau 179
 Marcusse 47, 173
 Maret (De) 128, 152
 Maret Tak (De) 152
 Marez (De) 123
 Marinisse(n) 33, 47
 Markusse 33, 47, 173
 Marrée (De) 128
 Marteiijn 47, 169
 Marteyn 47
 Marlijn 124
 Marijn 47
 Marijs 47, 169
 Masclé 128
 Masclee 128
 Masclée 124

Masier (De) 123
 Masee 128
 Mattheijssen 47
 Matthijsse 33, 47, 178
 Matzinger 137
 Maugré 124
 Mauregnault (De) 168
 May (Le) 124
 Mazure 124
 Mechelinck 70, 72
 Meerendonck (Van) 71
 Meerendonk (Van) 71
 Meerman 90, 103, 166, 169
 Meersch (Van der) 87
 Meerschaert 187
 Meerse (Van der) 87, 144
 Meertens 15, 20, 31, 47
 Mees tse 33, 47
 Meester(s) (De) 107
 Meeuse 33, 37
 Meeuwse(n) 33, 37
 Meliefste 117
 Melis 35, 36
 Melle (Van) 71
 Melse 33, 47
 Menheere 117
 Mertens 15, 47, 161
 Mesu 126
 Metdenbaarde 115
 Metzger 137
 Meulblok 86
 Meuldijk 93, 99
 Meulemeester (De) 99, 109
 Meule(n) (Van der) 21, 99
 Meulenberg 78, 99
 Meulenblok 99
 Meulewijk 99
 Meulman 99
 Meulmeester (De) 99, 109, 169
 Meulstee 99
 Meurisse 124
 Mey (Le) 124
 209

 Meijaard 90
 Meijboom 103
 Meijer(s) (De) 108
 Mez (Le) 124
 Michadis 55
 Midavaine 126

Middelburg (Van) 61, 62
 Middelhoven (Van) 179
 Mieras 172
 Miert (Van) 74
 Miltorn 139
 Millecamps 124
 Milliano (De) 141
 Minderhoud 72
 Minderhout 19, 58, 72, 165, 169
 Minnaard 90
 Minneboo 169
 Mispelblom 103
 Modderkreeke 82
 Modderkreke 82
 Moeliker 180
 Moelijker 116
 Moenens 163
 Moens 47, 151, 163
 Moer (Die) 115
 Moer (Van der) 85
 Moerdijk 85, 93
 Moere (Van de) 85
 Moerland 85, 86, 178, 182
 Moerman 90
 210

Mogge 33, 34, 48,
 148, 149, 176
 Mogge
 Muilman 148
 Mogge Pous 148, 176
 Moggentse 33
 Moggré 124
 Mol 48, 101, 172
 Molenaar 109
 Molenberg 78
 ,Molhoek 87, 172
 Moll 48
 Mommaas 48
 Mommaerts 48
 Mondeel 126
 Mooi 48
 Mookhoek 87
 Moolenburgh 174
 Moor (De) 48, 103, 115, 178
 Moorrelgem (Van) 71, 186
 Mooij (De) 48, 114
 Mooy 48
 Morel 124
 Morrelgem (Van) 186

Mosselman(s) 108
 Moucheron (De) 130
 Moy 114
 Moyaert 114
 Muilman 148, 176
 Mul (De)
 Mulard 101, 187
 Mulder 109
 Muller 124
 Muijé 124
 Mulock 18, 48, 178
 Mulock (Die) 178
 Mulock Houwer 48, 82, 178
 Mulock Yzerman 178
 Mulok 35
 Munck (De) 107
 Munnekrede (Van) 59
 Munnik (De) 107
 Munnikhof 96
 Munnikreede (Van) 59
 Murk 48 Mussele (Van der) 133
 Muyden (Van der) 64
 Muye (De) 64
 Muijnck (De) 107
 Muynck 168
 Mijnlieff 117
 Mijs 48

Naerebout 37, 94
 Nagtegaal 102
 Nairae 154
 Natte 34, 178
 Neele 46, 182
 Neeteson 31
 Nelisse 33, 46
 Neuf église 124, 130
 Neugebauer 136
 Nezesoone 31
 Nichtevecht (Van) 69
 Nieskens 40
 Nieuwdorp 63
 Nieuwenhuize (n)
 (Van) 94, 178
 Nieuwenhuyse 94
 Nikerk 74
 Nispen (Van) 68
 Nisse (Van (der) 63, 157, 170
 Noé 124
 Noest 186
 Noorden (Van) 99

Noordhoek 87, 99
 Nooijer (De) 109, 166, 169
 Nortier 185
 Nosse 143, 177
 Nijs (De) 40, 187
 Nijsse(n) 33, 40, 172

 Ochtman 133
 Ockenburg (Van) 97
 Ockerse 33, 49
 Ockersse 175
 Ode 35, 49, 172
 Oels 49
 Oeveren (Van) 82, 182
 Oeye 127
 Oeyervaer (In den) 127
 Offenbeek (Van) 80
 Okke 128
 -211

 Okké 128
 Okkerse 33, 49, 178
 Olivier 168
 Olree 128
 Oltee 128
 Olijslager 109'
 Onderdijk 93
 Oolessse 33, 49, 81
 Oom(s) 35, 49, 117
 Oortse 33, 49, 176
 Oostburg (Van) 66
 Oostdijck 171
 Oostdijk 93
 Oostee (Van) 128
 Oosten (Van) 99, 172
 Oosterbaan 92
 Oosterwijk (Van) 152
 Oosterwijk Stern (Van) 152
 Oosthoek 87
 Opdorp (Van) 72
 Opperman 109
 Oreel 126
 Orthmann 133
 Os (Van (der) 142, 143, 177
 Ossewaarde 97, 171
 Ossewaerde (Van) 97
 Oste 128
 Osté 128
 Otte 49, 178
 Oude (De) 21, 116, 174

Oudenaarde (Van) 72
 212
 Oudendijk (Van den) 94
 Oudewerve (Van) 64
 Outrive (Van) 70, 120
 Overbeek e (Van) 80
 Overduin 96
 Overdulve (Van) 81
 Overweel 81
 Oyee 127, 143
 Oyen (Van) 68
 Oyevaer 143

Paap(e) 26, 34, 49, 107
 Paardekooper 108, 172
 Paauw(e) (De)
 34, 49, 101 Pachter (De) 108
 Padmos 104, 144, 174, 178, 179
 Pagter (De) 108, 170
 Palma (De la) 140
 Panne (Van de(r)) 79, 111, 174
 Pape 26, 34, 49
 Papegaaij 101
 Paridaen 146, 185
 Paris 187
 Parmentier 124
 Paspoort 156, 163
 Paspoort van Oríjpskerke en Poppendamme 156
 Passenier 126, 130, 170
 Pattist 124, 129, 183
 Paul(us) 49
 Paulusse 33, 49
 Pauw(e) (De) 49, 101
 Peck 177
 Peene (Van) 70, 185
 Pekaar 58
 Pelle 49
 Perre (Van de)
 91, 157, 158
 Personne 124
 Petegem (Van) 71
 Petillon 124
 Philipse 33, 49
 Piccart 58
 Pické 128
 Pielaat 146
 Pielat 146
 Pieters (e) (n)
 18, 33, 49, 185
 Pieteron 31

Piket 128
 Pilaar 103, 17f, 172
 Pinte 124
 Pipping 112
 Pla (Le) 124
 Plankeel 167
 Plansoen 88
 Plantsoen 88
 Plas (Van der) 82
 Plasschaert 90, 98, 187
 Plassche (Van de) 185, 186
 Plasse (Van de(r)) 82,
 Plat (Le) Platschorre 85,
 Pleune
 Plevier
 Pleijte 34,
 Pleyte 34, 170,
 Plockhoy
 Ploegaert 90
 Ploegmakers 108
 Plucroose 118
 Plugge 165
 Poel (Van de(r)) 82
 Poelje (Van) 141
 Poelman
 Poerstamper 106, 110
 Poisonnier 124, 130
 Poissonnier 124, 130
 Polak 142
 Polderdijk 93
 Polderman 182
 Poley 103
 Pols 37
 Pornpoene 103
 Poorter 58
 Poortvliet (Van) 64, 173
 Popken 26
 Poppe 26, 34, 50, 169, 170
 Porrey 124
 Port (Van der) 98
 Potappel 19, 104, 112, 182
 213

 Potter (De) 109
 Pous(se) 33, 35, 50, 63, 148, 176
 Pouwels e (n) 49
 Pré (De) 128, 130
 Pré (Du) 124
 Pree (De) 128, 113
 Priem 112

Priester (De) 107, 172
 Prooijen (Van) 95
 Provoost 124, 170
 Proyé 127
 Proyen (Van) 127
 Pruvost 124
 Putte (Van (de)) 82, 150, 171, 174, 178
 Putter (De) 101, 187
 Puijlaert
 Puijpe Puype Pijcke

 Quaak 102, 182
 Quaars 146
 Quack 102
 Quekelberghe (Van) 78
 Quiest 144
 Quin (Du) 123
 Quirinisse 33, 50
 Quiryssen 50
 Quist 89, 144, 179, 182
 Quistcooren
 Quistgoed(s)
 Quistepenninc
 Quisthout
 Quoy (Le)

 Raamsdonk 68
 Raas 35, 50
 Rademak er 108
 Radermacher 108, 149
 Radermacher
 Schorer 149
 Ranschaert 90
 Ransou (Van de) 136
 Ransschaert 187
 Rantzau 137
 Rechter (De) 107
 Reepe (Van de) 88
 Reepmaker 109
 Reest (Van der) 14, 106, 110, 143, 182
 Regt (De) 173
 Reigersberch (Van) 153
 Reigersberg (Van) 152, 153, 168
 Reigersberg Versluys 152, 153, 168
 Reinders 50
 Reynhoudt 50
 Reinier(se) 33, 50
 Renunerswaal (Van) 59
 Remijn(se) 33, 35, 50
 Renier(se) 33, 50

Rentergent (Van) 74
 Rentier 109
 Rentmeester 107
 Resen 179
 Rethaan 152
 Rethaan Macaré 152
 Reijers 50
 Reyers 50
 Reijerse 50
 Reymerswael 59
 Reijngoudt 50, 182
 Reynhoudt 50
 Reijnierse 33, 50
 Reynierse 33, 50
 Reijnoudt 50
 Reynvaan 148
 Reijsinger 136, 137
 Ridder (De) 101, 119, 166, 169
 Rieland 16
 Riemens 50, 187
 Rietlande (De) 85
 Ringelberg 78, 178
 Risch 135
 Riss 135
 Risseeuw 124, 125,
 129, 183, 185
 Ritmeester 107
 Robberse 33, 50
 Rotteeuw 125, 129
 Rocheuw 125
 Rodenburg 60, 66
 Roelse 19, 33, 50, 165, 169
 Roemerswaal 59
 Roest 146
 Roeting 90
 Rogierse 33, 50
 Roman 185
 Rombouts 50
 Romeijn 178
 Rommerswaele (De) 59
 Roode (De) 115, 129
 Roodenburch 60, 66
 Roodenburg 60, 66
 Roomen (Van) 100
 Roos(e) (De) 33, 34, 50
 Roosenburch (In) 100
 Roosendaal 68
 Roosevelt 97
 Rooze 34, 50
 Roozendaal 68

Rosceauw 125
 Rosemond(t) 35
 Rosevelt (Opt)97
 Rosevelt (Van) 97
 Roskam 103, 111
 Rosmolen 99
 Rossieu 124, 125, 129
 Rotte 34, 178
 Rottier 35
 Rouler 124
 Roulers (De) 123
 Rousseau 129
 Roy (Le) Rite (De la)
 Ruiter (De) Ruyte
 Ruyter (De)
 Rijckaert
 Rijk
 Rijkaard
 Rijkaart
 Rijke (De)
 Rijkse
 Rijn
 Rijnberg
 Rijssel (Van)
 Rijstebil
 Rijstenbil
 Rijswijk (Van)

Saaman 90
 Saaymans 150
 Saaymans Vader 150
 Sabbinge (Van) 171
 Salomé 51, 124
 Sanders(e) 33, 50, 51
 Sandra 122
 Sandijk 93
 Schaafse 33, 51
 Schagen (Van)69
 Schaik (Van) 69
 Scharley 127
 Scheele 34, 51, 115, 187
 Schelde (Van (der)) 61
 Schelven (Van) 74
 Schepper (De) 109, 187
 Scherpenisse 64, 182
 Scherping(h) 51, 90
 Scheyb el er 136
 Schier 150
 Schier Serlé 150
 Schietekatte 107, 118

Schikker 146
 Schild 111.
 Schipper (D e) 108
 Schippers 108, 124
 Schliiter 136
 Schoenmaker 109
 Schoo 150
 Schoonaart 124
 S ch oonenboom 103
 Schorer 120, 131, 149, 158, 161
 Schot 179
 Schout 107
 Schouwen (Van) 64
 Schouwenaar 58, 64
 S chrier 101
 Schroevers 169
 Schrijver 107, 170
 Schuddebeurs 64
 Schuhman 136
 Schuilwerve 51, 89
 Schuman 136
 Schutter (De) 108, 152
 Schutz 136
 Schütz .136
 Schuurbeque 80, 81, 151
 Schuurbeque Boeye 81, 151,
 Schijve
 Scietecatthe
 Scitcatthe
 Scuweling
 Segers
 Seghers Seloivre
 Seny
 Serlé Serooskerke(n) (Van) 154, 155
 Serrarens 37
 Setterman 185
 Seylmaker 108
 Sichem (Van) 73
 Siegers 51
 Siereveld 51, 169
 Sierkx 40
 Sifflé 139
 Sighem (Van) 73
 Simons(e) 33, 51
 Simpelaar 116
 Sinclair 138
 Sinke 31
 Sint-Annaland (Van) 65
 Sitter (De) 109
 Slaager 109

Slabbek oorn 145, 146
 Slabber.
 Slager 109
 Slikke (Van der) 85, 182
 Slimmen 173
 Sloomaker 109
 Sloover 124
 Sluis (Van (der)) 66, 178
 Sluys (Van (der)) 66
 Smaardijk 64
 Smalbil 92
 Smalbraak 92
 Smalheer 178
 Smallegange 63, 171, 172
 Smedt (De) 109
 Smet (De) 109, 185
 Smid(t) (De) 109
 Smit (De) 109, 167, 173
 Smits 109
 Smulders 179.
 Smytegelt 118, 181
 Snep 101
 Snoep 172
 Snoodijk 93, 173
 Snouck 103, 149, 167
 Snouck Hurgronje 149, 167
 Snijder(s) 109, 149, 164
 Soethaert 96
 Sohier 126
 Solbol 35, 143
 Solle 35, 143
 Somer 168
 Sturm 35, 52,
 Stuufzand
 Stuijvesant
 Suntemaartensdijk
 (Van) Superville (De)
 Suurland 86, 99,
 Suwijn
 Svartoghe
 Swaaf (De) 58,
 Swaan 101,
 Swalme (Van der) 72,
 Swart (e) (De)
 Swartilé
 Swenne
 Son (Van) Sondon
 Sonke
 Sonsbeeck (Van)
 Sorgeloos(e)

Soulimans
 Soutbeecke 80,
 Soutbeque 80,
 Soute
 Souté
 Spaan(s)
 Sparrentak (Van)
 Speeleman
 Speelman 90,
 Spiegel (Van de) 103,
 Splinter
 Splunder (Van) Sponselee
 Sprenger
 Sprink
 Spijker
 Stamper
 Stamperius - 56,
 Stapele (Van)
 Stavenisse 17, 64,
 Steenaard
 Steenbakker
 Steenblok
 Steendijk
 Steengracht 18,
 Steenland
 Steenpoorte
     68 Steketee 128, 145, 172
     139 Stel(I)(e) (Van (der)) 79
     34 Stelleman 79, 90
     166 Stellenaar 79, 80
     116 Stelman 79
     146 Stelt (Van der) 79
     81 Steltman 79
     81 Stern 133, 152, 186
     127 Stertenheim 55
     127 Sterthemius 55
     52 Steur 102, 174
     96 Stevens (e) 33, 52
     90 Steijaart 187
     109 Steijaert 90
         Steijn 52
     171 Stocke 34
     15 Stoel 112
     74 Stolpe (Van de)
     128 95, 174, -178
     164 Stoppelaar (De) 165
     81 Storm 35, 52
     157 Stoutjes dijk 93, 182
     111 Straten (Van der) 170
     111 Straub 137

180	Streefkerk	69
176	Strien (Van)	61, 172
90	Stringe (Van der)	88
109	Stroo	52, 112
87	Stroodekker	109
93	Struve	34, 52, 116, 179
89	Struijve	34
86	Stubbe	127
98	Stubbé	127
169	Teelinck le Grand	176
63	Telle	34
63	Tellier	124, 126, 130
	Temmerman	108
64	Temperman	90, 108
122	Tertholen (Van)	61, 64
182	Teijlingen (Van)	164
124	Thaselaar	84
114	Theri	124
138	Thery	124
177	Theune	37
	Theunisse	33, 37
186	Thibaut	162
115	Thole(n) (Van)	61, 64
128	Thomaes	35
61	Thomas (se) (n)	53
	Thoolen (aar)	64
	Thijsse	33, 47
	Thyssen	47
	Tichelaar	109
	Tichelman	109
	Tieleman	53, 91
	Tilanus	55
	Tilleul (Le)	124
	Timmerman (De)	
	Taalman	107
	Taats	52
	Taconis	55
	Taillie	124
	Tak	52, 152, 153, 156, 157
	Tak van Poortvliet	157
	Talboom	83
	Tamson	31
	Tange	34
	Tatenhove (Van)	74
	Tauscher	136
	Tavenier	109
	Tazelaar	84, 103, 173
	Teelinck	102, 176

Timmermans Tholen (Van) Tolhoek
 Tollé
 Tollenaar
 Toolenaar
 Toutenhoofd
 Tuyll van Serooskerken (Van) 154, 155
 Tjisse 33, 47
 Traas
 Treurniet
 Trieller Trimpe
 Triou
 Tuinman
 Tulieken
 Turk
 Tuyll (Van)

Uchtmann 136
 Udemans 43
 Ugarte (D') 140
 Unger 58
 Utenbroeck(e) 85
 Utrecht (Ab) 151
 Utrecht Dresselhuis (Ab) 151
 Uije (Van) 74, 133
 Uye (Van) 133
 Uji 182
 Uytbroeck(e) 85, 185
 Uxem (Van) 70

Vaandrager 107
 Vaane 34, 36
 Vaardegem (Van) 70, 169
 VERHEUL(E)
 Vaate (Bij de) 81
 Vaate(Van de) 81, 174
 Vader 117,149, 150, 173
 Vagga 15
 Valka 16
 Valladolid (De) 140
 Vandekerckhove 159
 Vandierendonck 159
 Vane 34, 36, 178
 Vanhoucke 159
 anhoutte 159
 Vanoutrijve 159
 Vansluis 160
 Vate (Van de(r)) 81
 Veer (Van der) 62
 Veerhoek 87
 Velde (Van de(r))

Vetters Velthoven (Van) Velzen (Van) Verbeek Verbeke Verboom Verbrugge Verburg
Verdaasdonk Verdeghe (Van) Verdurmen Verduyn Veereke(n) Verhage(n) 34, 98,
Verheul(e)

Blz. 220

Verhey84

Verheye 148, 177

Verheye van Citters 148, 177

Verheyen 84

Verhoef(f) 94

Verhuist 66, 169, 173

Verkamman 98, 179, 180

Verkammen 98, 180

Verlinde(n) 98, 168

Vermeere 185

Vermeire 185, 187

Vermere 185

Vermeulen 99, 182

Vermue 82, 172

Vermuyden 65, 179

Verre (Van) 178

Verschoor 157

Verschoor van Nisse 157

Verschuere 148

Verschuere

Reynvaan 148

Verschuur 94

Verseput 82, 174

Versluis 173

Versluys 152, 162, 168

Verstelle 79

V erstraate(n) 92

Vertrecht 172

Vervaat 81

Verwei173

Verwer109

Verweij 173

Verwilghen 187

Verwijs 182

Vessem (Van) 68, 178

Veth 112, 157, 158

Veth van de Perre 157, 158

Vette 34

Viergevels 144

Viergever 144, 174, 178

Vierloos 145

Vink(e) 34, 41, 173

Vis 174

Visscher (De) 108

Visser (De) 108, 161, 170

Visvliet (Van) 69, 162
 Vlaming 58
 Vlassenrood 111
 Vleeschouwer 109
 Vleischouwer 109
 Vleugels 152, 179
 Vleugels Schutter 152
 Vliet (Van der)
 82, 177, 178
 Vlissingen (Van) 61, 62
 Vlijmen (Van) 68
 Vogel (De) 102, 178
 Vogelaer 108
 Vollenhove (Van) 69
 Voogd(t) (De) 107, 170
 Voorbeijtel 179
 Voorde (Van de) 173
 221

Voorst (Van) 149
 Voorst Catshoek
 (Van) 149
 Voorst Vader (Van) 149
 Vorm (Van der) 178
 Vos (De) 101, 168
 Vosmeer 35, 64
 Vosse(n) (Van)
 33, 41, 69, 182
 Voutjé 127
 Vrage 34
 Vreeke 34, 41, 170
 Vries (De) 19, 58, 69
 Vroegop 117
 Vroet 16
 Vroon 88
 Vrijberghe (Van) 65, 151, 179, 180
 Vrijberghe de
 Coninik (Van) 65, 151, 180
 Vulder (De) 109
 Vulder van Noorden (De) 180, 181
 Vijgeboom 103
 Vijgenboom 103
 Vijver (Van de(r)) 82, 186
 Vijverberg 78

Waal (De) 58, 165, 178
 Waard (De) 109
 222

Waarde (Van) 63
 Wabeke (Van) 73
 Wace 138
 Wadde 34, 53, 178
 Waddense 33
 =Wade (Die) 55
 Waes (Van) 71
 Waesberghe (Van) 187
 Wage . 34, 53
 Wagemaker (De) 178, 182
 Wagenaar 108
 Wagenmaker (De) 108
 Waghto 146, 179, 180
 Walaeus 55
 Walch(e)ren (Van) 61
 Walhout 83
 Walle (Van de) 186
 Wallenburg (Van) 97
 Walrave(n) 35, 53
 Warners 31, 53
 Warrens 53
 Was 53, 138
 Waterschoot (Van) 74
 Watervliet (Van) 171
 Wattez 124
 Wauters 53
 Wedeghe 16
 Weduwen (Der) 117, 174
 Weelde (De) 178
 Weel(e) (Van der) 64, 81, 130, 173, 174
 Weemaes 146
 Weerd(t) (De) 109
 Weert (Van) 69
 Weezepoel 82
 Weg (Van de) 92
 Wegeling 92
 Weide(n) (Van der) 86
 Wekken (Van der) 93, 174
 Welland 54
 Welle (Van der) 64
 Welleman 90
 Wemelsfelder 135
 Werckendet 145
 Werfmee 128
 Wesdorp 59, 65, 66, 182
 Wessel(s) 35, 54
 Westdorp 66
 Westeinde (Van 't) 99, 172
 Westen (Van) 99, 172
 Westende (Van 't) 99, 172

Westerbeke 80, 95, 169
 Westerkapper(Van) 62
 Westervoort (Van) 69
 Westerweel 81
 Westmaas 68
 Weststrate 92
 Westveer 99
 Weuijte 34, 54
 Weytsen 54
 Wezel (Van) 138
 Wibaut 54
 Widoghe 16
 Wiebols 54
 Wielaard 90
 Wielaart 90
 Wielemaker 108
 Wiener 142
 Wiessner 137
 Wild (e) (De) 116, 173, 178
 Willaert 187
 Willebffloordse 33, 54
 Willegen (Van) 74
 Willems (e) (n) 31, 33, 54
 Wilson 31, 139
 Winunelsfelder 135
 Wind(e) (De) 149, 178
 Winkelman 90, 91
 Wisse 33, 34, 54, 170, 173, 187
 Wissekerke (Van) 63
 Wit(t) (De) 34, 115, 151
 Wilt Hamer (De) 151, 171
 Witte (De) 34, 54, 115, 177, 180
 Witte van Citters (De) 177
 Witte van Haamstede (De) 177
 Witteman 91
 Woestijne (Van de) 86
 Woittiez 124
 Wolf (De) 54, 101
 223

 Wolfert 35, 54, 187
 Wolf(f) (De) 54, 101
 Wondergem 71
 Wouters(e) 33, 53
 Wijffels 185
 Wijkhuis 94
 Wijne 54
 Wijnsberghe (Van) 74
 Wijtman 108
 Wijve 34

Ymanse
 Yseldijk (Van)
 Ysseldijk (Van) IJselsteijn (Van)
 IJsselsteyn (Van)
 Yzelenberg
 Yzendijk (Van)
 Yzendijk(e) (Van) 61, 66
 IJzerman 90, 91, 108

Zachariasse 33, 54
 Zaltbommel (Van) 69
 Zanddijk 93
 Zandee 128
 Zee (Bij de) 82

Zeeland (Van)
 Zeelander
 Zeeman
 Zeeuw (De)
 Zeevaart
 Zegers
 Zélander
 Zetten (Van)
 Zeylmaker
 Zonneville
 Zouteweale
 Zuiden (Van)
 Zuidweg Zuidijk
 Zuttere (De)
 Zutterman (s)
 Zuydkerke (Van) 59, 64
 Zuijderlandt (Van) 64
 Zuijdweg 92, 99
 Zuijen (Van) 99
 Zwart(e) (De) 115
 Zwartepoorte 98
 Zwartoog 115
 Zweden (Van) 57, 58
 Zweeden (Van) 57
 Zweedijk 96
 Zwerver 173
 Zwigman 90

ENKELE TOEVOEGINGEN EN VERBETERINGEN

Blz. 31, r. 7 v.b.: Ook de naam Huiszoon komt in Zeeland voor,

Bh, 43, r. 12 toevoegen: Huiszoon,

Blz. 63, r. 1 v.b.: Ook de naam van Kruiningen komt voor,

Blz. 64, r. 3 v.b.: De Goese familie van Zoutewelle zal daarentegen haar naam aan de een of andere zoute welle ontleen,

Blz. 64, r. 7 v.b.: Ook de naam van Oost Duivendijke komt voor (Oost Duivendijke is een andere naam voor Bruinisse)

Bh, 68, r. 14 v.b.: De naam komt ook voor in de vorm Hogerheide,

Blz. 69, r. 2 v.b.: Schaik is ook de naam van een dorp in de Meierij van Den Bosch.

Blz. 69, r. 18 v.b.: De familienaam van Gelder duidt waarschijnlijk op herkomst uit Geldern in Westfalen

Blz. 69, r. 20 v.13.: De naam van Yseldijk kan natuurlijk ook aan een willekeurige dijk ergens langs de (Hollandse of Gelderse) IJsel ontleend zijn,

Blz. 69, r. 7 v.o.: De naam De Vries komt zo talrijk voor (het aantal Nederlanders dat zo heet is groter dan het aantal inwoners van Friesland), dat deze naam alleen te verklaren is wanneer men het begrip Fries ruimer opvat, nl. als inwoner van het gebied dat onder Friese invloed stond,

Blz. 74, r. 4 v.b.: De familienaam van Splunder duidt ongetwijfeld op herkomst uit Sprundel in Limburg.

Blz. 75, r. 11 v.o.: Ook kan deze naam ontleend zijn aan het Westfaalse Holzhaus,

Blz. 85, r. 6 v.o.: Naast Platschorre komt Platteschorre voor,

Blz. 90, r. 10 en 5 v.o.: De namen Bruggeman, Cats- man, Katsman en Welleman zouden ook kunnen wijzen op afkomst uit Brugge, Kats en Welle (in Oostvlaanderen); vgl. namen als Grolman, Zwolleman. Welleman kan bovendien betekenen: iemand die bij een wel woont.

Blz. 94, r. 11 v.b.: De naam Dalebout zal zeker verband houden met het al in 1296 genoemde Takboitseinde, dat aan de zuidwestpunt van Schouwen lag.

Blz. 94, r. 8 v.o. vgl.: De verklaring van de namen. Geldof en Geldhof(f) is veel eenvoudiger: het zijn patronymica, van Gildolf, een Germaanse mansnaam die in de Middeleeuwen in Vlaanderen heel gewoon was. De vorm Geldhof, met een h, zal wel uit volksetymologische neigingen te verklaren zijn.

Blz. 99, r. 4 v.o.: Ook, de naam Noordende komt voor.

Blz. 104, r. 2 v.b.: In 1760 woonde te Meliskerke

Jan Kwekkeboom, die de stamvader is van alk op Walcheren levende Kwekkebooms. Zijn herkomst is echter onbekend.

Blz. 130, r. 11 v.b.: De Middelburgse familie Dhuy beet klaarblijkelijk naar het gelijknamige dorp in de Belgische provincie Namen.

Blz. 141, r. 4 v.b.: Ook het patricische geslacht Boreel was van Italiaanse afkomst,